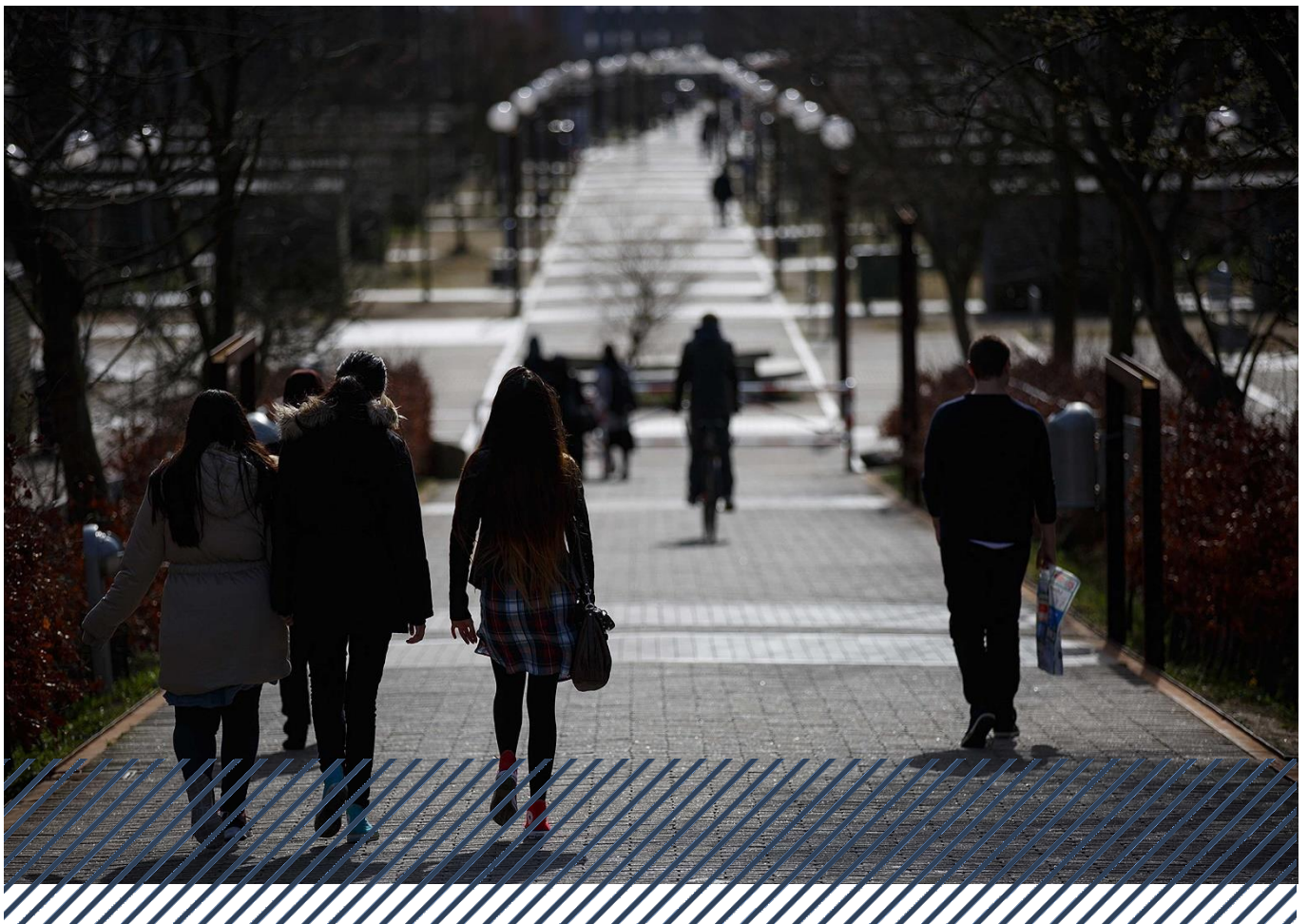

Betydningen af anbringelsestype for anbragte børns skoleresultater

Sammenligning af familiepleje og institutionsanbringelse

Iben Bolvig, Signe Frederiksen og Mette Thorsager Jensen

*Betydningen af anbringelsestype for anbragte børns skoleresultater –
Sammenligning af familiepleje og institutionsanbringelse*

© VIVE og forfatterne, 2021

e-ISBN: 978-87-7119-865-2

Arkivfoto: Ole Bo Jensen/VIVE

Projekt: 301650

VIVE – Viden til Velfærd

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11, 1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

Forord

Denne rapport undersøger, hvilken sammenhæng der er mellem typen af anbringelse (familiepleje eller institution), et barn anbringes i, og barnets resultater i skolen og opstart på ungdomsuddannelse.

Rapporten er bygget op omkring to delanalyser: 1) en analyse af forskelle og ligheder mellem børn anbragt i familiepleje og børn anbragt på institution, herunder hvilke faktorer der har betydning for, hvor barnet anbringes første gang, 2) en effektmåling af, hvilken betydning det har for barnets resultater i skolen og opstart på ungdomsuddannelse, om barnet anbringes i familiepleje frem for på institution.

Rapporten er blevet gennemlæst og kommenteret af to eksterne reviewere, som vi takker for gode og konstruktive kommentarer.

Analysen er gennemført af VIVE ved seniorforsker Iben Bolvig (projektleder), forsker Mette Thorsager Jensen og forsker Signe Frederiksen og er finansieret af Social- og Indenrigsministeriets årlige trækingsret på analyse- og forskningsopgaver fra VIVE.

Hans Hummelgaard

Forsknings- og analysechef for VIVE Effektmåling
2021

Indhold

Sammenfatning	5
1 Baggrund for analysen	13
1.1 Lovgrundlag og institutionelle faktorer	14
1.2 Typer af anbringelse	15
1.3 Tidligere analyser på området	18
2 Effektanalyse – metode.....	20
2.1 Propensity score matching – korrektion for observerbare karakteristika.....	20
2.2 Instrumentvariabel-metode – kausal effekt.....	22
3 Data og beskrivende statistik	23
3.1 Udvalgelse af population	24
3.2 Datakilder	25
3.3 Beskrivende statistik, skoleresultater.....	27
3.4 Beskrivende statistik, baggrunds faktorer.....	29
3.5 Anbringelsesforløb	36
4 Baggrundskarakteristikens betydning.....	42
4.1 Sandsynligheden for at blive anbragt i plejefamilie frem for på institution.....	42
4.2 Baggrunds faktorerens sammenhæng med skoleresultater.....	46
5 Effekten af anbringelsestype	50
5.1 Den samlede gruppe	51
5.2 Heterogene resultater	54
5.3 Opsamling på effektmålingen	63
6 Konklusion	65
Litteratur.....	66
Bilag 1 Detaljeret metodebeskrivelse	69
Bilag 2 Test af metode.....	75
Bilag 3 Detaljerede resultater.....	85
Bilag 4 Robusthedsanalyser	88
Bilag 5 Balancetest.....	93

Sammenfatning

Det er efterhånden almindeligt kendt, at anbragte børn generelt klarer sig dårligere som voksne end børn, der ikke har været anbragt. Derudover har flere studier vist, at børn anbragt på en døgninstitution eller et opholdssted har lavere trivsel og klarer sig dårligere i skolen end børn anbragt i en plejefamilie.

Når man betragter disse sammenhænge, er det dog vigtigt at holde sig for øje, at det ikke er helt tilfældigt, om et barn bliver anbragt i familiepleje eller på en institution. Børn, der anbringes, har i udgangspunktet forskellige problematikker, der uundgåeligt har indflydelse på barnets liv uanset anbringelsesform.

Vi ønsker i denne rapport at vurdere, hvilken betydning typen af anbringelse har for, hvordan barnet klarer sig senere i livet. Det gør vi ud fra en betragtning om, at nogle børn potentielt kunne klare sig bedre, hvis de kom i en anden type anbringelse. Dog er det afgørende, at en sådan betragtning tager afsæt i, at børnene og deres baggrund er forskellige i udgangspunktet.

Hensigten med denne undersøgelse er derfor at anvende en metode, der kan tage højde for de forskellige udgangspunkter, børnene har før en anbringelse. Vi undersøger derved, hvilken effekt det har for et barns skoleresultater og valg af uddannelse at blive anbragt i familiepleje frem for på institution.

Sammenfatningen præsenterer først rapportens samlede konklusion. Herefter følger en beskrivelse af målgruppe og udfaldsmål samt resultater og beskrivelse af rapportens to delanalyser. Den første delanalyse kortlægger børnenes baggrund og dennes betydning for valg af anbringelsestype, mens den anden delanalyse er en effektanalyse af anbringelsestypens betydning for barnets uddannelsesliv.

Samlet konklusion

Når børn første gang bliver anbragt, vurderer den anbringende kommune, hvilken type anbringelse der vil være bedst for barnet. Den vurdering er baseret på viden om barnets og dets families problemer og en vurdering af, hvilke tiltag der vil være mest gavnlige for barnet.

For nogle børn er det tydeligt, om de skal anbringes på institution eller i familiepleje, enten fordi de har en diagnose, der kræver specialiserede pædagogiske ressourcer, eller fordi deres primære problematik er manglen på kompetente forældre. Men for nogle af de anbragte børn og deres familier er deres problemstillinger mere komplekse. I sådanne situationer vil spørgsmålet om anbringelsesstedet ofte ligge på grænsen mellem den ene og den anden anbringelsestype. Det er denne gruppe, effektresultaterne i denne rapport vedrører.

I rapporten spørger vi om, hvorvidt beslutningen om at anbringe et barn i familiepleje frem for på institution har betydning for, hvordan barnet klarer sig i skolen og i den videre uddannelse. Ville barnet potentielt kunne have opnået en anden uddannelse ved fra start at være placeret anderledes?

For at kunne besvare det spørgsmål, undersøger vi i første delanalyse, hvordan de to grupper af anbragte børn adskiller sig fra hinanden i udgangspunktet. Her finder vi en tendens til, at børn, der anbringes på institution, i gennemsnit er ældre ved første anbringelse og i højere

grad har egne problemer. Omvendt er det oftere forældrene, der har problemer i de tilfælde, hvor barnet anbringes i familiepleje.

I anden delanalyse finder vi bevis for, at beslutningen om at anbringe et barn i familiepleje frem for på institution kan have betydning for, hvordan barnet klarer sig i skolen. Ikke så meget i forhold til barnets testresultater, men mere i forhold til valg omkring barnets skolegang og videre uddannelse.

Samlet viser rapporten, at børn, der anbringes i familiepleje, i højere grad deltager ved 9. classes afgangsprøve og har større sandsynlighed for at starte på en ungdomsuddannelse, alene fordi de blev anbragt i familiepleje i stedet for på institution. Resultatet forventes dog kun at gælde for den gruppe af børn, der ligger på vippen til at blive anbragt i den ene anbringelsestype frem for den anden.

Undersøgelsens målgruppe og udfaldsmål

Rapportens undersøgelse er baseret på 4.567 børn i alderen 6-14 år, der i løbet af perioden 2008-2017 blev anbragt første gang. Vi tager udgangspunkt i det anbringelsessted, som barnet første gang placeres i, og typen af anbringelsessted inddeles i to kategorier: anbringelse i familiepleje (almen, kommunal og netværk) og anbringelse på institution (døgninstitution og kommunalt og socialpædagogisk døgntilbud). Når der fremadrettet henvises til de to forskellige anbringelsestyper, er det denne opdeling, der menes.

Børnenes skoleresultater måles ved en række forskellige udfaldsmål, der kan opdeles i tre kategorier:

1. Undervisningsmål og deltagelse i folkeskolen
 - Deltaget i national test i dansk i 8. klasse
 - Resultat af national test i dansk i 8. klasse
 - Der er målt skolefravær på barnet
 - Skolefravær i 8. klasse
 - Skolefravær i 9. klasse.
2. Afgangseksamen
 - Afsluttet 9. klasse
 - Deltaget i 9. classes afgangsprøve
 - 9. classes afgangsprøve, gennemsnit
 - Standpunktskarakter, gennemsnit.
3. Efterfølgende uddannelse
 - Påbegyndt gymnasial uddannelse
 - Påbegyndt erhvervsuddannelse
 - Påbegyndt ungdomsuddannelse samlet.

Delanalyse 1: Forskelle mellem familiepleje- og institutionsanbragte

Første delanalyse har til formål at kortlægge, hvordan de to grupper af anbragte børn adskiller sig fra hinanden før og under anbringelsen.

Baggrund og familie

Der er signifikante forskelle på institutions- og familieplejeanbragtes baggrund forud for deres anbringelse. Følgende forskelle gør sig gældende:

- Institutionsanbragte er i gennemsnit ældre, når de anbringes første gang.
- Drengene og børn med anden etnisk baggrund end dansk udgør en lille overrepræsentation blandt institutionsanbragte.
- Næsten dobbelt så mange institutionsanbragte som familieplejeanbragte har en diagnose forud for anbringelsen. Det drejer sig primært om psykiske vanskeligheder og adfærdsvanskeligheder.
- Forældre til familieplejeanbragte har i gennemsnit en lavere uddannelse og har i højere grad været på offentlig forsørgelse året før anbringelse end forældre til børn, der anbringes på institution.
- Anbringelse i plejefamilier bliver hyppigere iværksat som følge af dødsfald blandt forældrene.

Undersøgelsen peger altså på den tendens, at institutionsanbragte har flere egne udfordringer end børn anbragt i plejefamilie. Modsat har forældre til institutionsanbragte færre udfordringer end familieplejeanbragtes forældre.

Skolegang

Når vi ser på de gennemsnitlige tal, så finder vi, at de børn, der ved deres første anbringelse blev anbragt på institution, klarer sig dårligere i skolen end børn, der først blev anbragt i en plejefamilie. Institutionsanbragte har gennem folkeskolen et højere fravær, og færre af dem deltager i den nationale test i 8. klasse og ved afgangsprøven i 9. klasse end familieplejeanbragte. Deres gennemsnit ved både den nationale test i 8. klasse og afgangsprøven er også lavere. Desuden begynder færre institutionsanbragte på en gymnasial uddannelse efter folkeskolen sammenlignet med børn, der er anbragt i familiepleje. Det eneste mål, hvor der ikke er forskel mellem de to grupper, er andelen, der påbegynder en erhvervsrettet uddannelse.

Forløb før og under anbringelse

Der er også forskel i det forløb, børnene har haft i det sociale system op til anbringelsen. Eksempelvis har over halvdelen af de anbragte børn på institution ikke haft en forebyggende foranstaltning forud for anbringelsen. Det samme gælder for 40 % af de familieplejeanbragte børn. En lidt mindre andel af de iværksatte institutionsanbringelser foregik med forældrenes samtykke i forhold til anbringelser i familiepleje (84 % i forhold til 87 %). For begge grupper bliver langt den største del af tiden fra første anbringelse indtil 15-årsalderen tilbragt i anbringelse. Det gælder for sammenlagt 86 % af børnene.

Skift i anbringelsen

Også selve anbringelsesforløbet forløber på forskellig vis for børn i de to anbringelsestyper. Børn i plejefamilier er i gennemsnit anbragt 984 dage, før der sker ændringer i deres forløb (hjemgivelse eller skift i anbringelsessted). Anbringelser på institution varer i gennemsnit kun 685 dage, og i gennemsnit oplever institutionsanbragte børn oftere skift i anbringelsestype. Det

peger på, at institutionsanbringelser typisk er mere ustabile. Denne rapport undersøger dog ikke årsagen hertil.

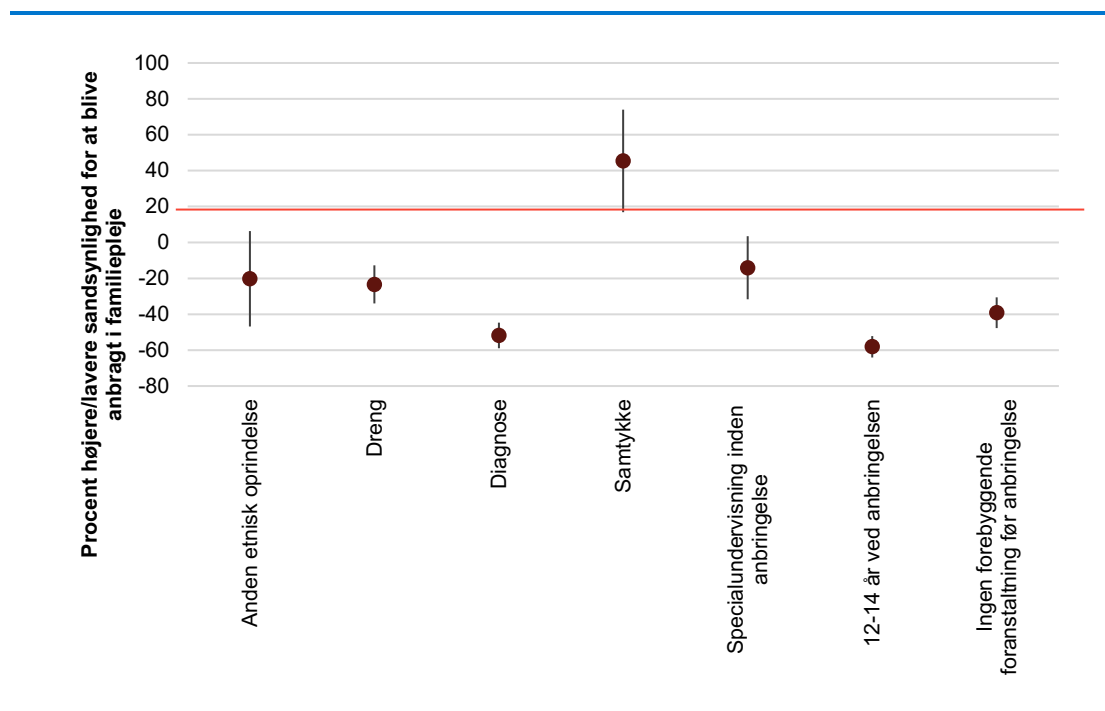
Valg af anbringelsestype

Ved at samle alle baggrundsfaktorer i en model, der estimerer sandsynligheden for at blive anbragt i familiepleje frem for på institution, får vi bekræftet de fleste af de ovenstående sammenhænge. Modellen kan bruges til at forudsige, om et barn bliver anbragt i familiepleje eller på institution. For eksempel er sandsynligheden for at blive anbragt i familiepleje 70 % lavere, hvis barnet er 14 år, end hvis det er 6 år på anbringelsestidspunktet. Omvendt stiger sandsynligheden for, at anbringelsen sker i familiepleje til det tredobbelte, hvis barnets mor er død.

Faktorer, der bestemmer anbringelsestype

De enkelte faktorerers betydning, når alle andre faktorer holdes konstante, fremgår af figur 1-3, hvor punkter over 0-linjen indikerer større sandsynlighed for anbringelse i familiepleje. Punkter under 0-linjen indikerer større sandsynlighed for anbringelse på institution.

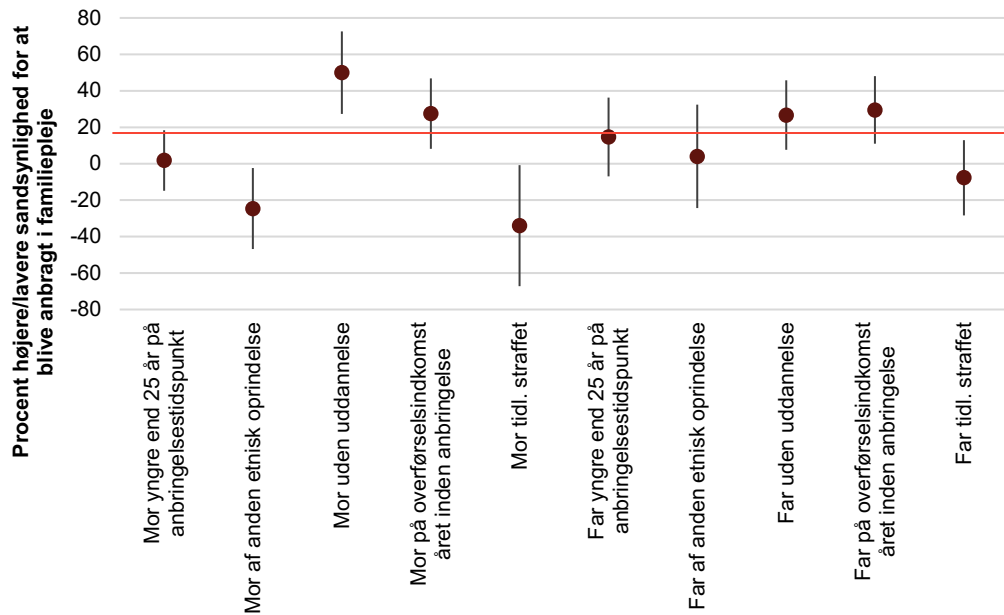
Figur 1 Betydning af barnets baggrund for sandsynligheden for at blive anbragt i familiepleje frem for på institution

Note: Baseret på modellen i Tabel 4.1.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og STIL.

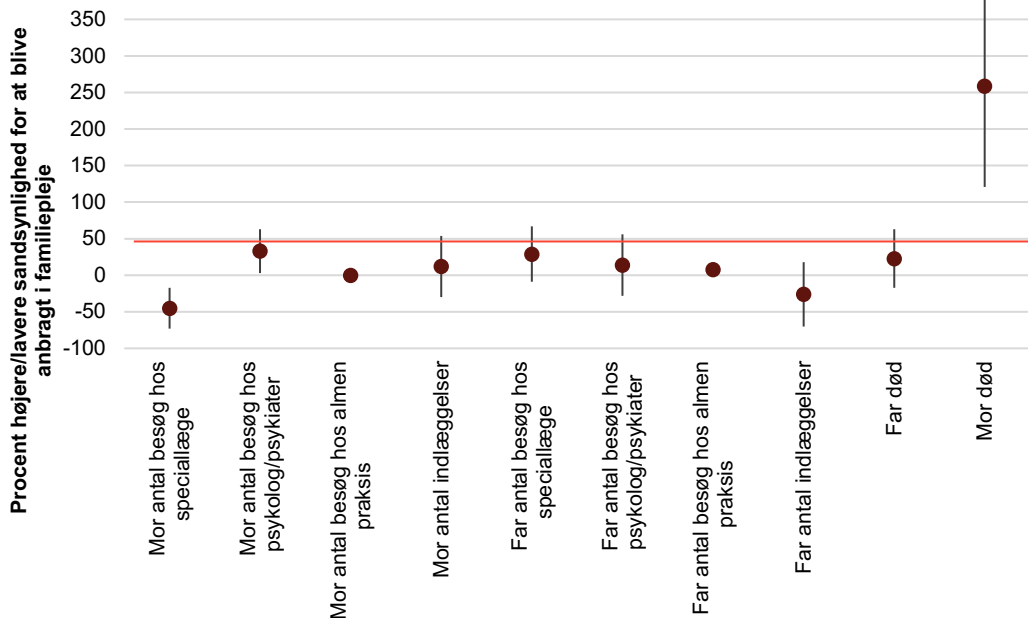
Figur 2 Betydning af forældrenes baggrund for sandsynligheden for at blive anbragt i familiepleje frem for på institution

Note: Baseret på modellen i Tabel 4.1

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og STIL.

Figur 3 Betydning af forældrenes helbred for sandsynligheden for at blive anbragt i familiepleje frem for på institution

Note: Baseret på modellen i Tabel 4.1

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og STIL.

Figur 1-3 viser en tendens til, at problematikker, der primært vedrører barnet selv, medfører lavere sandsynlighed for at blive anbragt i familiepleje. Omvendt medfører problematikker, der primært vedrører forældrene, i højere grad anbringelse i familiepleje. Dette er særligt tydeligt for dødsfald blandt mødre. Har barnet mistet sin mor før første anbringelsen, stiger sandsynligheden, for at det anbringes i familiepleje, med 250 %.

Når vi samler alle individuelle baggrundsfaktorer i en samlet model, kan vi med knap 12 % sikkerhed forudsige, om et barn bliver anbragt i plejefamilie eller på institution. Den forholdsvis lave forudsigelsesgrad stiger dog til knap 20 %, når vi inkluderer kommunale forskelle og tager højde for udviklingen over tid. De kommunale forskelle kan faktisk forklare 40 % af variationen i modellen. Det tyder på, at en del af beslutningen om, hvor et barn skal anbringes, sker som følge af forskelle mellem kommunernes i forhold til arbejdsgange og principper for valg af anbringelsestype.

Delanalyse 2: Effekten af anbringelsestype

For at undersøge, om anbringelsestypen påvirker barnets senere skoleresultater og uddannelsesvalg, eller om forskellene skyldes grundlæggende forskelle mellem de to grupper, estimerer vi effekten af anbringelsestype. Effekten af at blive anbragt i plejefamilie i stedet for på institution kan helt basalt udtrykkes som forskellen mellem skoleresultater for et barn anbragt i en plejefamilie sammenlignet med, hvad resultaterne *ville have været*, hvis vedkommende var anbragt på institution i stedet.

Effektanalysens design

Effektanalysens udfordring er, at barnet ikke på samme tid både kan være anbragt i familiepleje og på institution. Vi kan således ikke måle det kontrafaktiske udfald. I stedet må vi sammenligne udfald mellem børn, der bliver anbragt i familiepleje og institutionsanbragte børn. De grundlæggende forskelle i familieanbragte og institutionsanbragte børns udfordringer skaber usikkerhed ved analysedesignet. For eksempel vil de børn, der har flest udfordringer, ofte blive anbragt på institution, og oftest vil børn med mange udfordringer have lavere skoleresultater.

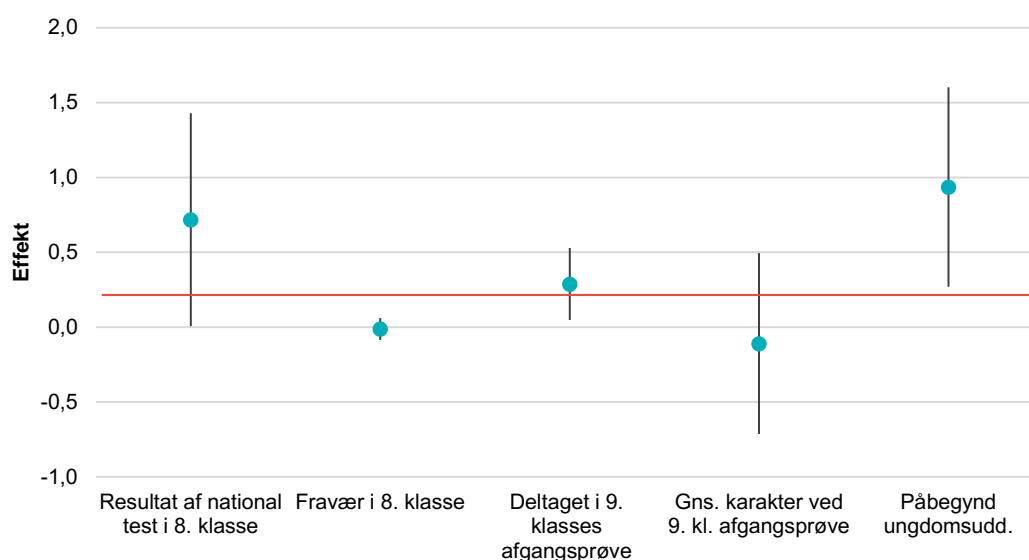
Denne negative sammenhæng mellem typen af anbringelse og det udfaldsmål, vi ønsker at måle effekten på, kaldes "negativ selektion". I denne analyse håndterer vi denne selektionsproblematik dels ved at anvende en meget rig mængde af data, dels ved at udnytte, at forskellige kommuner har forskellige tilbøjeligheder til at anvende familiepleje frem for institutionsanbringelse. Med andre ord udnytter vi, at nogle børn vil blive anbragt i familiepleje i en kommune, men på institution i en anden, og at denne tilfældighed ikke skyldes børnenes problematikker i udgangspunktet. Det betyder dog, at effektanalysen kun giver viden om de børn, hvor begge anbringelsestyper kan komme på tale.

Resultater af effektanalysen

Først estimerer vi forskellen i skoleresultaterne mellem børn anbragt i familiepleje og børn anbragt på institution, efter vi har korrigeret for alle kendte baggrundsfaktorer, og kalder dette "den uforklarede forskel". Derefter estimerer vi, hvordan anbringelsestypen *påvirker* de anbragte børns skoleresultater, efter vi har korrigeret for både kendte baggrundsfaktorer og for den negative selektion, og kalder dette "den kausale effekt". Resultaterne for den samlede gruppe er præsenteret i figur 4 og kan opsummeres i følgende punkter:

- Børn anbragt i familiepleje klarer sig bedre end sammenlignelige børn anbragt på institution. Det gælder for langt de fleste skoleresultater (skolefravær, nationale tests, 9. klasses afgangsprøve, påbegyndelse og afslutning af ungdomsuddannelse).
- Denne sammenhæng skyldes dog ikke nødvendigvis, at de er blevet anbragt i familiepleje.
- Typen af anbringelse kan ikke påvises at have en kausal effekt på skolefravær og resultater af afgangseksamen (se figur 4).
- Anbringelse i familiepleje frem for på institution ser derimod ud til at have en positiv effekt på deltagelse i 9. klasses afgangsprøve og på sandsynligheden for at fortsætte på en ungdomsuddannelse (se figur 4).
- Vi kan med de nuværende data ikke undersøge, om anbringelsestype også påvirker de (tidligere) anbragte unges chance for at færdiggøre deres ungdomsuddannelse.

Figur 4 Kausale effekter af anbringelse i familiepleje frem for på institution på de anbragte børns skoleresultater

Note: IV: Instrumentvariabel-metode. Hvert mærke angiver effekt-estimatet, og de lodrette grå streger angiver 90 %-konfidensintervallet af separat estimerede modeller for hver angivet målgruppe. Hvis hele den grå streg er over 0-linjen, er det tegn på en positiv signifikant effekt.

Anm. Robusthedstests af modellerne viser usikkerhed omkring resultaterne for de nationale tests, og de er derfor ikke angivet her. Se yderligere detaljer i Bilag 2.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Styrelsen for IT og Læring.

Vores kortlægning af de anbragte børns baggrund viste som bekendt store forskelle i barnets alder ved første anbringelse, og hvorvidt barnet har en diagnose inden anbringelsen. Desuden har institutionsanbragte børn i højere grad skoletilbud på specialskole eller på behandlingshjem. Vi formoder, at skoleresultaterne kan være stærkt afhængige af disse grundlæggende forskelle. Derfor tager vi højde for forskellene ved at opdele effektanalysen herefter, så eventuelle niveauforskelle kan separeres fra effektforskelle. Med denne opdeling er de vigtigste resultater af effektanalysen følgende:

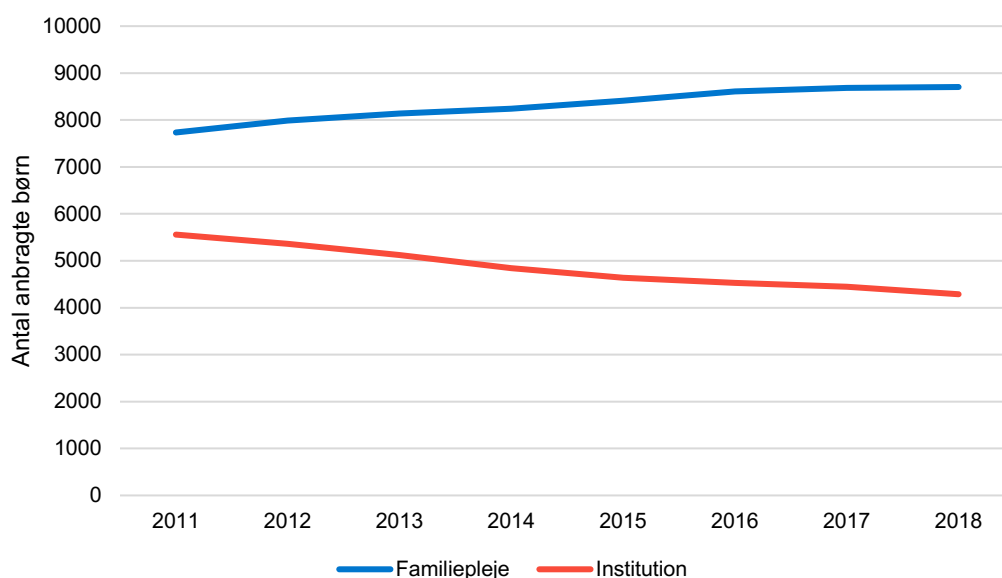
- Den positive sammenhæng mellem anbringelse i familiepleje og skoleresultaterne er i de fleste tilfælde stærkest for de børn, hvis baggrund gør det mest sandsynligt, at de anbringes i pleje.
- De børn, der er længst fra at blive anbragt i familiepleje, kan derfor heller ikke forventes at kunne forbedre deres skoleresultater ved at blive anbragt i familiepleje.
- Den positive effekt af anbringelse i familiepleje på opstart af ungdomsuddannelse ser ikke ud til at gælde for de børn, der går i specialskole eller intern skole på behandlingshjem.¹

¹ Denne manglende effekt kan dog skyldes, at børn anbragt på institution eller intern skole i højere grad undervises på specialskole, end hvis de var anbragt i familiepleje – også selvom de måske har færre skoleproblemer.

1 Baggrund for analysen

Siden 2011 er antallet af børn anbragt i familiepleje steget med 13 %, mens antallet af børn anbragt i institution er faldet med 23 % (se figur 1.1). Det betyder, at andelen af børn, der er anbragt i en plejefamilie, er steget fra 52 % til 63 %. Dette skift fra institutions- til familieanbringelse er bl.a. en følge af Barnets Reform, hvor man har gjort det muligt at gøre plejefamilierne mere professionelle, bl.a. ved indførelse af kommunale plejefamilier, som kan tage børn i pleje med tungere problemer end den almene plejefamilie Servicestyrelsen (2011).

Figur 1.1 Anbragte børn og unge pr. 31. december fordelt på anbringelsestype og år

Anm.: Familiepleje dækker over netværkspleje, kommunal plejefamilie og almindelig plejefamilie. Institution dækker over døgninstitution (almindelig, lukket og sikret) og opholdssted for børn og unge. Anbringelse på efterskole, kostskole og eget værelse er ikke inkluderet i grafen.

Note: Data er opdateret den 26. september 2019 for årene 2011-2018.

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af tal fra Danmarks Statistik Statistikbanken.dk.

I takt med at en større andel af de anbragte børn og unge anbringes i familiepleje, melder spørgsmålet sig om, hvilken type af anbringelse der giver barnet de bedste forudsætninger for at klare sig godt på langt sigt.

Flere studier har vist, at anbragte børn generelt klarer sig dårligere som voksne end børn, der ikke har været anbragt (se fx Olsen et al. (2011)). Og andre studier viser i tillæg, at børn anbragt på en døgninstitution eller et opholdssted har lavere trivsel og klarer sig dårligere i skolen end børn anbragt i en plejefamilie (se fx Lausten & Jørgensen (2017)). Den store udfordring med denne type af analyser er, at det ikke er helt tilfældigt, om et barn bliver anbragt i familiepleje, på en døgninstitution eller på et socialpædagogisk opholdssted. Fx vil unge, der selv har psykiske problemer eller svære adfærdsproblemer, i højere grad være anbragt på en døgninstitution eller et socialpædagogisk opholdssted, mens yngre børn, der udelukkende er anbragt på baggrund af manglende omsorg og forældrenes problemer, i højere grad anbringes i familiepleje. Tager vi ikke højde for denne selektion, vil det resulterende effektestimater være skævt. At korrigere for selektion ind i anbringelsestype er vanskeligt og kræver nogle særlige forudsætninger. Hensigten med dette studie er netop at anvende en metode, der kan tage højde for denne selektion og dermed undersøge effekten af, om et barn bliver anbragt i familiepleje frem

for på institution for dets skoleresultater. Vi anvender instrument-variabelmetoden som primær strategi for at løse selektionsproblemet, således at effektmålingen vil ske under hensyntagen til, at der sker en selektion ind i forskellige typer af anbringelse. Resultaterne af effektmålingen præsenteres i kapitel 5.

For at illustrere de bagvedliggende forskelle mellem børn anbragt i familiepleje og børn anbragt på institution præsenterer vi i kapitel 3 forskellene i en række beskrivende statistikker, mens vi i kapitel 4.1 estimerer, hvilke faktorer der har størst betydning for, om et barn anbringes i den ene type anbringelse eller den anden. I kapitel 4.2 præsenterer vi, hvordan de samme faktorer også påvirker skoleresultaterne.

I det nedenstående beskrives lovgivning og andre faktorer, som spiller ind på valg af anbringelsestype, og i kapitel 2 beskrives effektanalysemetoden.

1.1 Lovgrundlag og institutionelle faktorer

Anbringelsesområdet har været præget af mange ændringer gennem de sidste mange år. I det følgende gives et overblik over de største ændringer, der har været på området i de seneste 15 år, og som har bidraget til forandringer i, hvordan vi anbringer børn og unge, og hvordan skolegang har fået et større fokus i lovgivningen.

I 2006 trådte Anbringelsesreformen i kraft. Reformen havde til formål at give større kvalitet i indsatsen til anbragte børn og unge, en mere målrettet og bredspektret indsats, færre brudte anbringelsesforløb samt en bedre udnyttelse af ressourcerne (Servicestyrelsen (2007)). Konkret betød reformen et større fokus på regler i relation til undersøgelser, handleplaner og afgørelser. Blandt andet understreges betydningen af skolegang og vigtigheden af, at skole blev tænkt ind i en handleplan, fordi tidligere undersøgelser har vist, at skolegang er strategisk vigtig for børnenes udvikling og fremtidschancer samt afgørende for deres sociale liv Egelund & Hestbæk (2003); Bryderup et al. (2001). Undersøgelserne viste dog også, at socialforvaltningerne ikke er tilstrækkeligt opmærksomme på betydningen af netop støtte til skolegang og indlæring, og derfor understreges det i Anbringelsesreformen, at skolegang skal inddrages som et vigtigt aspekt i både børnefaglige undersøgelser² og i handleplaner.

I 2011 trådte Barnets reform i kraft. Hvor fokus i Anbringelsesreformen var på at styrke sagsbehandlingen, var fokus i Barnets Reform på barnet og en forbedring af indsatsen til udsatte børn og unge. Målsætningen i reformen var at støtte udsatte børn og unges muligheder for at trives og at udvikle deres personlige og faglige kompetencer. Reformen satte fokus på fem konkrete områder, som støtten skal relatere sig til: 1) kontinuitet, 2) personlig udfoldelse, 3) skolegang, 4) sundhed og 5) forberedelse til voksenlivet. Reformen understreger igen, med udgangspunkt i forskningsbaseret viden vigtigheden af skolegang, og at skolegang gennem et anbringelsesforløb skal understøttes, lige som muligheden for at gennemføre en uddannelse også skal understøttes. Helt konkret betyder dette fokus på skolegang, at det nu i udgangspunktet skal være besluttet, hvor barnet skal gå i skole, før en anbringelse iværksættes. Reformen fremhæver, at støtten til et barn eller en ung skal tilrettelægges, så den understøtter barnets skolegang, integration i uddannelsessystemet, og at faglige kompetencer udvikles, så barnet så vidt muligt kan få en uddannelse og senere hen et arbejde. Reformen

² En børnefaglig undersøgelse – også kaldet en § 50-undersøgelse – gennemføres af kommunen, når der er formodning om, at et barn eller en ung har behov for særlig støtte. Den børnefaglige undersøgelse afdækker barnets eller den unges forhold vedr. 1) udvikling og adfærd, 2) familie, 3) skole, 4) sundhed, 5) fritid og venner samt 6) andre forhold. Den børnefaglige undersøgelse skal resultere i en begrundet stillingtagen til, om der er grundlag for at iværksætte foranstaltninger, og i bekræftende fald af hvilken art disse bør være Serviceloven (2020).

fremhæver forhold som stabilt fremmøde, lektiehjælp, og at barnet ikke oplever lange perioder uden skolegang – fx ved skift af anbringelsessted - som vigtige elementer i at sikre en kontinuerlig skolegang Servicestyrelsen (2011).

Barnets reform har desuden til hensigt at bidrage til at sikre børnene nære og stabile omsorgsrelationer og tilskynder brugen af familiepleje. Det præciseres, at kommunen altid skal overveje, hvordan barnet kan tilbydes et trygt omsorgsmiljø med nære og stabile relationer til voksne, og i den sammenhæng, om en anbringelse i en plejefamilie vil være mest hensigtsmæssigt for barnet Servicestyrelsen (2011). Med reformen får kommunerne mulighed for at benytte tre typer af plejefamilier. Kommunerne kan benytte almene plejefamilier og netværksplejefamilier som hidtil samt en ny type kaldet kommunale plejefamilier, som kan tage børn i pleje med tungere problemer end den almene familiepleje. I 2019 er disse typer ændret til almen familiepleje, forstærket familiepleje og specialiseret familiepleje.

Lovgivningen sætter den overordnede ramme for anbringelsesområdet, men grundet det lokale selvstyre kan kommunerne have forskellige måder at udmønte lovgivningen på. Eksempelvis har Sverigesmodellen vundet indpas i mange kommuner, og der er opstået et stort fokus på tidlig indsats. Ønsket om at kunne opspore børn i udsatte positioner tidligere og dermed forebygge sociale problemer i at udvikle sig store vinder frem. Omdrejningspunktet er, at der altid skal sættes ind med en indsats på det trin, der matcher behovet hos barnet og familien, ligesom der kontinuerligt skal være fokus på at bringe barnet så tæt på et almindeligt hverdagsliv som muligt Socialstyrelsen (2018). Det medfører ændringer i dels, hvordan den socialfaglige indsats organiseres, og dels hvilke indsatser, der anvendes hvornår. Indsatstrappen anvendes i den forbindelse som en illustration af, hvor indgribende indsatser og foranstaltninger er for det enkelte barn og dets familie Socialstyrelsen (2018).

Disse bevægelser og lovændringer, der er foregået løbende over de sidste 10-15 år, har dels ændret måden, hvorpå børn og unge anbringes, og dels øget fokus på vigtigheden af skolegang. Dog viser flere undersøgelser, at anbragte børn og unge stadig den dag i dag halter efter ikke-anbragte børn og unge i betydelig grad. Derfor er det relevant at undersøge, om specifikke anbringelsestyper er bedre til at understøtte anbragte børn og unges skolegang.

1.2 Typer af anbringelse

Der findes en række forskellige former for anbringelser af børn og unge i Danmark. Over halvdelen af anbragte børn og unge bor i familiepleje, mens hver femte af de anbragte børn eller unge bor på en døgninstitution, og hver ottende bor på et socialpædagogisk opholdssted. Der findes også andre anbringelsestyper, som benyttes i mindre omfang og primært til unge. De dækker over kost- og efterskoler, eget værelse og anbringelse på skibsprojekter. Nedenfor gives en beskrivelse af de mest udbredte anbringelsesformer.

1.2.1 Familiepleje

Familiepleje er den mest anvendte anbringelsestype i Danmark. Familiepleje kan håndtere omsorgs- og opdragelsesopgaver samt understøtte barnet eller den unges skolegang, samtidig med at familiepleje kan give et omsorgsfuldt familieliv og en forudsigelig hverdagsstruktur for barnet eller den unge, så vedkommende kan sikres udvikling og trivsel. Familiepleje har gennem tiden været opdelt i forskellige typer eller kategorier af familiepleje, fx har man tidligere anvendt konkret eller generelt godkendte kommunale og almindelige plejefamilier. For at få

mere kvalitet i familieplejen blev lovgivningen vedrørende plejefamilietyper ændret i 2019 (Serviceloven pr. 1. juli 2019). Efter denne ændring dækker plejefamilietyperne nu over almen plejefamilie, som er målrettet børn og unge med lettere eller moderate støttebehov, forstærket plejefamilie, som er henvendt til børn og unge med moderate til svære belastningsgrader, og specialiseret plejefamilie, som anvendes, når børn og unge har svære belastningsgrader. Dertil kommer netværkspleje, hvor plejefamilien rekrutteres fra barnet eller den unges netværk fx slægtninge eller en anden person, som barnet har en særligt god relation til Socialstyrelsen (2020).

1.2.2 Døgninstitution

Den almindelige døgninstitutionssindsats er et specialiseret tilbud tiltænkt børn og unge med sociale og adfærdsmæssige problemstillinger, herunder børn og unge, hvis forældre af forskellige grunde ikke kan tage vare på deres børn. Døgninstitutioner er typisk kommunalt drevet, og indsatsen varierer mellem de forskellige døgninstitutioner, alt efter hvilken målgruppe af børn og unge stedet er godkendt til, dog har alle døgninstitutioner til opgave at sikre omsorg, personlig støtte, socialpædagogisk rådgivning og behandling for de anbragte børn og unge. Ud over almindelige døgninstitutioner omfatter døgninstitutioner også delvist lukkede døgninstitutioner eller døgninstitutioner med lukkede afdelinger. Der kan også være tale om sikrede døgninstitutioner eller døgninstitutioner for børn og unge med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse Socialstyrelsen (2020).

1.2.3 Socialpædagogisk opholdssted

Socialpædagogiske opholdssteder er indrettet til, at kommunen i højere grad end ved brug af familiepleje og døgninstitution kan skræddersy den indsats som barnet eller den unge har brug for. Opholdssteder er private aktører, og der er stor variation i både størrelse og indsats mellem de forskellige opholdssteder. Der er både tale om det lille opholdssted, der drives af en familie med fagprofessionel baggrund, og som kan modtage nogle få anbragte børn, og det større opholdssted, som har faguddannede ansatte. Indsatsen varierer, alt efter hvilken målgruppe af børn og unge stedet er godkendt til. På et overordnet plan skal socialpædagogiske opholdssteder kunne skabe et miljø, hvor børnene og de unge kan udvikle nære, stabile relationer til voksne. Desuden skal socialpædagogiske opholdssteder lære barnet eller den unge at opbygge sociale relationer og netværk samt støtte op om og udvikle barnets skolegang og deltagelse i meningsfulde aktiviteter og fritidstilbud uden for opholdsstedet. Hertil kommer, at de socialpædagogiske opholdssteder gradvist skal forberede de unge til et selvstændigt voksenliv og støtte dem i overgangen til en tilværelse som ung voksen efter anbringelsen Socialstyrelsen (2020).

1.2.4 Godkendelse af plejefamilier og tilbud

Både plejefamilier og sociale tilbud skal godkendes af Socialtilsynet. I godkendelsesprocessen undersøger Socialtilsynet oplysninger vedrørende tilbuddets økonomi og vurderer de oplysninger, som tilbuddet/plejefamilien afgiver i forbindelse med ansøgningen. Desuden fortages der samtaler med ansøger/leder af tilbuddet samt en bestigelse af plejefamiliens hjem eller tilbuddet, inklusive eventuelle afdelinger. Plejefamilier, der godkendes, skal som en integreret del af godkendelsen gennemføre et grundkursus for at blive plejefamilie. Hver gang en plejefamilie modtager et nyt plejebarn, modtager den en intensiv støtte i starten af plejeforløbet, dvs. inden for det første år. Derefter får plejefamilien hvert år mindst to dages efteruddannelse samt den

nødvendige supervision, rådgivning og vejledning svarende til behovet i forhold til det konkrete plejebarn.³

Efter godkendelse fører Socialtilsynet løbende driftsorienterede tilsyn for at sikre, at tilbuddene fortsat har den fornødne kvalitet. For plejefamilier skal Socialtilsynet vurdere, om plejefamilien på baggrund af oplysninger fra de kommuner, som har børn anbragt i plejefamilien (handlekommunen), om fx kommunernes vurdering af plejefamiliens evne til at opnå de mål, der er opstillet for børnene. Dertil kommer oplysninger fra plejefamilien selv via et oplysningseskema, de anbragte børn på stedet, samt andre relevante personer. Derudover kommer Socialtilsynet på minimum et årligt anmeldt eller uanmeldt besøg i plejefamilien.

Ved driftstilsyn for sociale tilbud vurderer Socialtilsynet, om tilbuddet fortsat opfylder de faglige, økonomiske og organisatoriske betingelser for godkendelse. Det sker gennem mindst et årligt anmeldt eller uanmeldt tilsynsbesøg. Herudover skal det enkelte tilbud udarbejde en årlig rapport om virksomheden, som blandt andet skal hjælpe Socialtilsynet i forberedelsen af tilsynsbesøg. Derudover indhenter Socialtilsynet oplysninger om stedet fra de kommuner, som har børn og unge boende på stedet, fra ansatte på stedet, samt de anbragte børn og unge selv og andre relevante personer Socialstyrelsen (2019).

1.2.5 Beslutning om anbringelse og visitation af børn og unge til anbringelsessted

Beslutningen om, hvorvidt et barn eller en ung skal anbringes uden for hjemmet, tages på baggrund af en børnefaglig undersøgelse. I den børnefaglige undersøgelse afdækkes ressourcer og problemer hos barnet eller den unge samt i familien og netværket. Undersøgelsen resulterer i, at der tages stilling til, om der er grundlag for at iværksætte foranstaltninger, og hvilke det bør være. Ansvar for, hvilke tiltag der skal iværksættes, samt de tilhørende udgifter ligger hos den kommune barnets forældre har bopæl i. Der har dog vist sig en vis variation i, hvordan de forskellige forhold i den børnefaglige undersøgelse vurderes og vægtes. I en undersøgelse af socialforvaltningers vurderinger af børnesager konkluderes det, at samme familie kan blive bedømt forskelligt fra kommune til kommune og fra sagsbehandler til sagsbehandler med forskellige konsekvenser for barn og familie (Egelund & Thomsen, 2002 s. 32)

Det er vanskeligt at give et generelt billede af, hvordan visitationen til anbringelsessted foregår, fordi området er organiseret forskelligt på tværs af kommunerne. Ofte vil den anbringende kommune have et visitationsudvalg, der træffer beslutning om, hvorvidt barnet skal anbringes. Visitationsudvalget tager i sammen med familiens socialrådgiver stilling til, hvilken anbringelsestype er mest relevant for barnet. Vurderes det, at barnet skal i familiepleje, tages der stilling til, om det skal være i en almen, forstærket eller specialiseret plejefamilie. Ofte vil det være en familieplejekonsulent, som finder en egnet plejefamilie bl.a. via Tilbudsportalen og har kontakten med plejefamilien. Den konkrete proces for anbringelse og visitation til anbringelsessted er vigtig at have in mente i forbindelse med dette projekt, fordi det alt andet lige medfører stor variation i kommunernes praksis og muligvis også i deres præference for at bruge hhv. familiepleje eller institution.

³ For den specialiserede plejefamilie er rammerne lidt anderledes. En specialiseret plejefamilie vil typisk have solid erfaring med at arbejde med udsatte børn og unge og vil derudover have særlige uddannelsesmæssige kvalifikationer. Som følge af at plejebørn hos specialiserede plejefamilier har svære belastningsgrader, har denne type plejefamilie en udvidet ret til supervision og efteruddannelse i forhold til andre plejefamilietyper Socialstyrelsen (2020).

1.3 Tidligere analyser på området

Undersøger af, om anbringelser virker, eller hvilke anbringelsesformer virker bedst i forhold til et bestemt udfaldsmål, er vanskelige at udføre. Det skyldes, at det er vanskeligt at undersøge den kontrafaktiske situation – altså hvad der ville være sket, hvis fx et barn ikke blev anbragt eller blev anbragt i en anden anbringelsestype. Alligevel har nogle studier formået at undersøge denne problemstilling.

Doyle er blandt de få, der har undersøgt effekten af anbringelse uden for hjemmet Doyle Jr (2007); Doyle Jr (2008); Doyle Jr. (2013). Doyle anvender en instrumentvariabel (IV) strategi på data fra Illinois og bruger sagsbehandlerens tilbøjelighed til at anbringe børn i mistro uden for hjemmet, som et instrument (se mere i kapitel 2). Metoden kan bidrage med viden om de børn og unge, der ligger på kanten af anbringelse. Det vil sige de børn og unge, som nogle sagsbehandlere ville vurdere, skulle anbringes, mens andre sagsbehandlere ville vurdere, at anbringelse ikke ville være nødvendig. Doyles undersøgelser fortæller os således ikke noget om de børn og unge, hvor der ikke er tvivl om, at anbringelse er nødvendig. Fordi allokering af barn til sagsbehandler i Doyles undersøgelse foregår tilfældigt, bliver det afgørende for barnet eller den unge, om sagsbehandlerne fortrækker at anbringe i tvivlsager eller ej. Det er denne variation, Doyle bruger til at undersøge effekten af anbringelse og finder, at de der anbringes, oftere begår kriminalitet, oftere bliver teenageforældre og har mindre tilknytning til arbejdsmarkedet Doyle Jr (2007). I et canadisk studie bruges samme tilgang som Doyle samt en praksisændring af, hvor ofte børn og unge anbringes. Dette studie finder i modsætning til Doyle, at børn, der i tvivlsager anbringes begår mindre kriminalitet end dem, der ikke anbringes Warburton et al. (2011). Yderligere har Berger et al undersøgt effekten af anbringelse på børns kognitive færdigheder og adfærd. Ved at anvende forskellige statistiske modeller, som i udpræget grad kontrollerer for den selektion, der er ind i anbringelse, finder de, at når der er taget højde for selektion, har anbringelse en meget lille effekt på kognitive færdigheder og adfærd Berger et al. (2009). De ovenstående studier handler om effekten af anbringelse, altså om anbringelse har en virkning på bestemte udfaldsmål eller ej. Der er kun meget få studier, der går et spadestik dybere og beskæftiger sig med den relative effekt af anbringelsestypen – altså når anbringelse er besluttet, hvilken boform virker så bedst? Berger et al har i deres studie fra 2009 også set på effekten af forskellige anbringelsestyper. De opdeler på familiepleje og andre typer af anbringelser og finder, at de, der er anbragt i andre boformer end familiepleje, har større sandsynlighed for at have adfærdsproblemer end dem, der er anbragt i familiepleje Berger et al. (2009).

Tilsvarende har et dansk studie undersøgt effekten af anbringelse i familiepleje frem for på institution på de anbragte børns efterfølgende kriminalitet (Gupta & Frederiksen (2012)). Studiet benytter en IV-tilgang og i lighed med indeværende analyse anvendes kommunal variation i brugen af hhv. familiepleje og institutionsanbringelse som instrument. Antagelsen er, at der er forskel i kommunernes præferencer for den ene eller den anden anbringelsestype, som ikke grunder i barnets behov eller deres forældres karakteristika, og at der dermed er en tilfældighed i et barns sandsynlighed for at blive anbragt i familiepleje frem for på en institution. Studiet finder, at børn, der anbringes i familiepleje frem for på institutioner, begår mindre kriminalitet.

At der fortsat er store kommunale forskelle i brugen af familiepleje, bekræftes af den seneste Velfærdspolitiske Analyse fra SIM, der viser, at andelen af børn anbragt i familiepleje varierer fra 34 % til 86 % (Ministry of Social Affairs and the Interior (2019)).

Et andet dansk studie peger i samme retning. Ejrnæs & Andersen (2013) finder, at børn, som har været anbragt på institution, hyppigere er kriminelle end børn, der har været anbragt i plejefamilie, ligesom de er mindre tilbøjelige til at være i gang med eller at have afsluttet en uddannelse. Studiet anvender en søskende-fixed-effect-model, som tager afsæt i forskelle mellem søskende, til at identificere den kausale effekt af typen af anbringelse under en række antagelser. Ejrnæs & Andersen understreger i deres studie, at der formodentlig er en stor andel af børn, der ikke kan anbringes i plejefamilier, fordi de kræver enten særlige former for professionel behandling eller særlige former for overvågning, men at deres resultater tyder på, at plejefamilier, når der er mulighed for det valg, er bedst til at sikre børnenes fremtid med hensyn til uddannelse og kriminalitet Ejrnæs & Andersen (2013).

2 Effektanalyse – metode

Effekten af at blive anbragt i plejefamilie i stedet for på institution på fx barnets skoleresultater kan helt basalt udtrykkes som forskellen mellem skoleresultater for et barn anbragt i plejefamilie sammenlignet med, hvad resultaterne *ville have været*, hvis vedkommende var anbragt på institution i stedet.

Udfordringen ved dette evalueringsproblem er, at barnet/den unge ikke på samme tid både kan være anbragt i pleje og på institution. Vi kan således ikke måle det kontrafaktiske udfald, og evalueringsproblemet kan heller ikke løses ved blot at sammenligne barnets/den unges skoleresultater i årene før og efter anbringelsen. Det skyldes, at forskellen mellem før og efter kan være udtryk for en generel udvikling, som alle børn oplever i forhold til deres skoleresultater eller særligt i forhold til resultater i perioden op til anbringelse, og som således ikke skyldes typen af anbringelse. I stedet må vi sammenligne udfald mellem børn, der bliver anbragt i pleje og børn, der anbringes på institution. Problemet med denne strategi er, at det ofte vil være sådan, at børn, der anbringes på institution, ikke har samme udfordringer som børn, der anbringes i en plejefamilie. Ofte vil det være de børn, der har flest udfordringer, der anbringes på institution, og oftest vil børn med mange udfordringer have ringere skoleresultater. Derfor vil en simpel sammenligning mellem dem, der anbringes i plejefamilie, med dem, der anbringes på institution, ofte vise, at de, der anbringes på institution, klarer sig dårligere. Denne negative sammenhæng mellem typen af anbringelse og det udfaldsmål, vi ønsker at måle effekten på, kaldes negativ selektion.⁴

Evalueringslitteraturen om anbragte børn har typisk fulgt to forskellige strategier til at håndtere selektionsproblematikken: enten at instrumentere selektionen ind i indsatsen med en eksogen variation, der ikke påvirker barnet direkte (se fx Doyle Jr (2007)) eller ved at korrigere for selektionsproblemet ved at anvende meget rige data, se fx Lindquist & Santavirta (2012).

Nedenfor vil vi kort beskrive to forskellige metoder, der anvender hver deres strategi, samt fordele og ulemper ved de to metoder.

2.1 Propensity score matching – korrektion for observerbare karakteristika

Idéen med matching er at udnytte rige og detaljerede data til at konstruere et datasæt med en indsats- og kontrolgruppe svarende til de to grupper fra et randomiseret forsøg. Det betyder, at for hver person, der modtager en given indsats, "finder" vi en eller flere personer blandt de personer, der ikke modtager indsatsen, som ligner indsatspersonen så meget, at vedkommende har samme statistiske sandsynlighed for at modtage indsatsen. I dette tilfælde skal hvert plejefamilieanbragt barn "matches" med et til flere lignende børn anbragt på institution (eller omvendt).

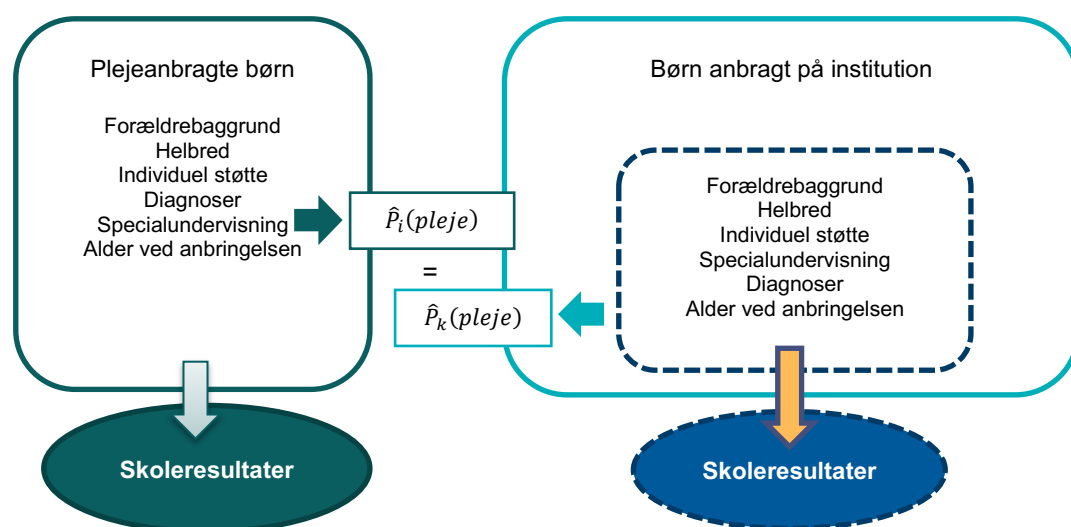
De data, der anvendes til at matche de to grupper, består både af en lang række informationer om barnets baggrund og barnets forældres baggrund fra registerdata. Vi skal således tro på, at vi kan matche et barn, der anbringes i plejefamilie, med andre børn, der anbringes på institution, så de to grupper er så godt som identiske på alle faktorer, der betyder noget for udfaldet (altså skoleresultater). Forskellen i udfaldet mellem modtager og "så godt som identiske" ikke-

⁴ Se Bilag 1 for en matematisk beskrivelse af selektionsproblematikken.

modtagere giver således et estimat for, hvad effekten af støtten er. Dette er illustreret i Figur 2.1 ved, at skoleresultaterne for børn anbragt i pleje sammenholdes med skoleresultaterne for de børn anbragt på institution, der ligner de plejeanbragte børn så meget, at de på papiret ville have sammen sandsynlighed for at blive anbragt i en plejefamilie.

I Bilag 1 gives en mere detaljeret gennemgang af matching-metoden og i Bilag 5 præsenteres en oversigt over de inkluderede kontrolvariable, og hvordan de balancerer mellem indsatsgruppen (de plejeanbragte børn) og den matchede kontrolgruppe (de institutionsanbragte børn). I Bilag 4 præsenteres en række robusthedsanalyser af modellen.

Figur 2.1 Model for matching

Note: $\hat{P}_i(\text{støtte } x)$ angiver sandsynligheden for, at individ i i indsatsgruppen modtager støtte x , og $\hat{P}_k(\text{støtte } x)$ angiver sandsynligheden for, at individ k i kontrolgruppen modtager støtte x .

Heterogen treatment effekt (hte)

Det kan være svært at sammenligne resultaterne fra matching-analysen med dem fra IV-analysen, fordi IV-analysen kun estimerer effekten for det "marginale" barn, mens matching-analysen estimerer den gennemsnitlige effekt for alle børn inden for "common support". Bl.a. for at kompensere for denne forskel estimerer vi heterogene effekter ved at opdele matching-analysen i strata efter sandsynligheden for at blive anbragt i en plejefamilie. Til dette formål anvender vi Stata proceduren **hte** af Jann et al. (2014). **hte** konstruerer balancerede strata af forskellige niveauer af den forventede sandsynlighed for at blive anbragt i familiepleje (propensity-scoren). Modellen konstruerer det antal strata, der er nødvendigt for at kunne balancere hvert stratum, og inden for hvert stratum beregnes et PSM-estimat. Herefter testes det, om der er en lineær trend i de estimerede koefficienter, hvilket gør det muligt at se, om en eventuel sammenhæng mellem anbringelsestype og skoleresultater enten stiger eller falder med sandsynligheden for at blive anbragt i familiepleje. Disse stratum-specifikke estimater præsenteres i en række grafer.

2.2 Instrumentvariabel-metode – kausal effekt

Hvis man er bekymret for, at selektionen drives af uobserverbare faktorer, og man har det rette instrument, er instrumentvariabel-metoden at foretrække. Det skyldes, at vi ved at bruge data til at korrigere selektionsskævheden væk aldrig kan være helt sikre på, at der ikke findes uobserverbare faktorer, der både er afgørende for, om barnet placeres i pleje eller på institution og samtidig har betydning for barnets skoleresultater.

Som det fremgik af indledningen til dette kapitel, er det ikke tilfældigt, om et barn anbringes i en plejefamilie eller på en institution. Typisk vil et barn, der anbringes på institution fx have større adfærdsmæssige vanskeligheder eller flere psykiske problemer end børn, der anbringes i pleje. Tager vi ikke højde for denne selektion, vil det resulterende effektestimat være biased.

En måde at løse denne problemstilling på er ved at anvende et Instrument Variabel-design (IV). Her er ideen at finde en variabel, der kan forklare, hvorfor et barn bliver anbragt i pleje i stedet for på institution, men samtidig er ukorreleret med andre bagvedliggende faktorer, eksempelvis adfærdsproblematikker, evner, osv. og ukorreleret med de udfaldsmål, vi ønsker at måle, fx, skoleresultater. Denne variabel skal således helst være uafhængig af faktorer tæt knyttet til barnet. Man udnytter altså en variation i typen af anbringelse, der drives af noget for barnet eksogent (instrumentet), til at estimere den marginale treatment-effekt af at blive anbragt i familiepleje i stedet for på institution. Vi bruger en kommunes tilbøjelighed til at anvende plejefamilier som primære anbringelsestype som instrument for, om et anbragt barn anbringes i pleje frem for på institution. Konkret udnytter vi, at de forskellige kommuner har forskellig tilbøjelighed til at anvende plejeanbringelse frem for institutionsanbringelse – måske pga. det lokale udbud af plejefamilier, afstand til nærmeste institution eller en politisk beslutning. Denne tilbøjelighed vil ikke være relateret til barnets uobserverbare karakteristika eller gevinst ved en given type anbringelse.

Instrumentet er inspireret af bl.a. Doyle Jr (2007), der anvender sagsbehandleres tilbøjelighed til at anbringe et barn som instrument til at se på, hvordan en anbringelse uden for hjemmet påvirker kriminalitet, om man bliver gravid som teenager, senere kommer i arbejde m.m.

IV-estimationen udnytter således, at der findes børn, der i nogle kommuner vil blive anbragt på institution, mens de i andre kommuner vil blive anbragt i en plejefamilie, fordi kommunerne har forskellige grænser for, hvornår et barn anbringes i plejefamilie frem for på institution. Det betyder også, at når vi bruger IV-metoden til at beregne en effekt, er effekten kun gældende for de børn, der potentielt ville have en anden anbringelsestype, hvis de boede i en anden kommune.

Ved brug af kommunal variation i tilbøjelighed til at anvende plejeanbringelse frem for institutionsanbringelse som instrument er det vigtigt samtidig at tage højde for kommunale forskelle, som kan påvirke tilbøjeligheden. Et dansk studie viser, at kommunale forskelle i niveauer af formel støtte, social støtte og social desorganisering påvirker anbringelsesraten og kan forklare 24 % af den kommunale variation i anbringelsesmønstre Andersen (2010). Det må derfor antages, at der også er faktorer på kommunalt plan, som påvirker tilbøjelighed til at anvende plejeanbringelse frem for institutionsanbringelse.

For en mere detaljerede gennemgang af IV-estimationsstrategien og en uddybning af de forudsætninger, der skal være opfyldt, for at metoden kan anvendes, henviser vi til Bilag 1, mens diverse test af modellen fremgår af Bilag 2.

3 Data og beskrivende statistik

Analyserne bygger på registerdata fra Danmarks Statistik, hvoraf forløbsregisteret for anbragte børn og unge danner grundlaget for udvælgelsen af undersøgelsespopulationen. Formålet med undersøgelsen er at måle betydningen af anbringelsestype på skolemæssige udfaldsmål. Derfor afgrænses populationen til at indeholde børn i skolealderen. Undersøgelsespopulationen defineres som alle børn og unge, der er i alderen 6-14 år ved første anbringelsesforløb af minimum seks måneders varighed.

Typen af anbringelsessted inddeles i to kategorier: anbringelse i familiepleje og anbringelse på institution. Anbringelsesforløb i familiepleje inkluderer almene, forstærkede og specialiserede plejefamilier samt anbringelse i netværkspleje. Institutionsanbringelser inkluderer socialpædagogiske opholdssteder, kommunale døgntilbud, akutinstitutioner samt almindelig afdeling på døgninstitutioner (se Boks 3.1). Gruppering af anbringelser på forskellige anbringelsessteder betyder, at der opnås en større volumen i de to anbringelsestyper familiepleje og institutionsanbringelse. Blandt børn og unge anbragt på døgninstitution og socialpædagogisk opholdssted er der mindre forskelle i baggrundskarakteristika, men begge grupper adskiller sig væsentligt fra børn og unge som er anbragt i familiepleje. Derudover viser et studie, at almindelig familiepleje og netværkspleje er lige godt til at opretholde stabilitet i anbringelsesforløbet Andersen & Fallesen (2015). Derfor mener vi, at denne gruppering rimelig, og når der fremadrettet henvises til de to forskellige anbringelsestyper, er det denne opdeling, der menes. Vi udelukker derfor anbringelsesforløb, der starter på eget værelse, døgninstitution for børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, kost- og efterskoler, skibsprojekt, delvis lukket døgninstitution og anbringelser i sikret afdeling på døgninstitution (se nærmere om de enkelte typer af anbringelsessteder i kapitel 1.2). I analysen anvendes der desuden kun anbringelsesforløb, som er startet i årene 2008-2017, da data på de kommunale nøgletal først haves fra 2008.

Boks 3.1 Opdeling af anbringelsessteder

I analysen indgår to forskellige former for anbringelsessteder, familiepleje og institutionsanbringelse. Igennem hele analysen er udgangspunktet, at vi måler effekten af at blive anbragt i familiepleje frem for på institution.

Under hver type af anbringelsessted indgår følgende kategorier¹:

Familiepleje:

Almindelig plejefamilie (kode 2, 3, 14, 19)

Kommunal plejefamilie (kode 4, 5, 15, 20)

Netværksplejefamilie (kode 1, 18)

Institutionsanbringelse:

Døgninstitution, almindelig afdeling (kode 9)

Socialpædagogisk opholdssted (kode 12)

Kommunalt døgntilbud (kode 16)

Akutinstitution (kode 17)

Anbringelsessteder, der ikke indgår i analysen:

Eget værelse, kollegium, kollegielignende opholdssted (kode 6)

Delvis lukket døgninstitution og døgninstitution, sikret afdeling (kode 7 og 8)

Døgninstitution for børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne (kode 10)

Kost- og eller efterskole (kode 11)

Skibsprojekt (kode 13)

¹ Anbringelsessted er defineret på baggrund af ANSTED_KLAS i Danmarks Statistiks BUAF-database.

Undersøgelsespopulation kobles med individuelle baggrundsoplysninger såsom demografiske karakteristika, forældres socioøkonomiske baggrund, kontakter med sundhedsvæsenet etc. I analysen inkluderes desuden en række kommunale karakteristika, der måler sociale og arbejdsmarkedsmæssige forhold i kommunen. Blandt disse kommunale nøgletal inkluderes regnskabsmæssige tal for ressourceforbruget på folkeskole- og specialundervisningsområdet (se nærmere om de tilknyttede data i afsnit 3.2).

Til måling af skolemæssige resultater anvendes Elevregistret og registret for grundskolekarakterer. Elevregistret indeholder alle påbegyndte uddannelsesforløb, og det er derfor muligt fra dette register at identificere, hvorvidt de anbragte børn og unge gennemfører 9. klasse og om de påbegynder en ungdomsuddannelse og/eller en videregående uddannelse efterfølgende. Blandt de børn og unge, som gennemfører 9. klasse, undersøger vi desuden betydningen for resultater af afgangseksamen målt på karakterer indhentet fra registret for grundskolekarakterer. Resultaterne fra afgangsprøven suppleres desuden med STILs nationale test-data, hvor resultaterne fra den nationale test i dansk i 8. klasse anvendes. Endelig anvendes STILs fraværdata til måling af fravær i 8. og 9. klasse. Se afsnit 3.3 for en gennemgang af de anvendte mål for skoleresultater.

3.1 Udvalgelse af population

Udgangspunktet for den analyserede population er alle børn mellem 6 og 14 år, som anbringes for første gang i enten plejefamilie eller på en institution i perioden 2008-2017. Vi inkluderer kun børn, der har været anbragt i minimum seks måneder. Det vil sige, at børn, der kun oplever en kort midlertidig anbringelse, ikke indgår i analysen. Disse udtrækskriterier giver en population på 7.607 børn. Da populationen er udtrukket over flere år og på forskellige alderstrin, vil deres skoleresultater også blive målt i forskellige år. En 14-årig, der første gang anbringes i 2008, vil fx typisk gå i 9. klasse i 2009/10, mens en 10-årig, der anbringes første gang i 2014, først går i 9. klasse i 2018/19. Som nævnt ovenfor måles alle skoleresultater fra 8. klasse og frem. Derfor indsnævres populationen yderligere, således at vi kun medtager personer, der er registreret med en afsluttet 8. klasse pr. 1. september 2019.⁵ Dermed frasorteres fx børn, som aldersmæssigt først har mulighed for at afslutte 8. klasse senere end 1. september 2019. På den måde sikrer vi, at vi kan måle relevante skoleresultater for hele den inkluderede population. Det indsnævrer analysen yderligere til 4.567 personer, som hermed udgør hovedpopulationen.

Fordi populationen er udtrukket over flere år, er det ikke alle skoleresultater, der kan måles for hele hovedpopulationen. Det gælder fx personer, som ikke har haft mulighed for at tage den

⁵ I Det Komprimerede Elevregister.

nationale test i 8. klasse, fordi testen først blev indført, efter at de gik i 8. klasse.⁶ Derudover måles testresultater selvfølgelig kun for de personer, der har taget testen, og endelig måles fravær ikke på alle skoler eller for alle inkluderede børn. Udfaldsmål vedrørende påbegyndt ungdomsuddannelse måles blandt alle unge, der enten har afsluttet 9. klasse eller er minimum 18 år. Disse udgør 3.925 personer. Antallet af inkluderede børn i den enkelte analyse består således af et udsnit af hovedpopulationen (se Tabel 3.1). Dette er yderligere uddybet i afsnit 3.3.

Tabel 3.1 Udvælgelse af population

	Antal
Børn mellem 6 og 14 år, der anbringes første gang i perioden 2008-2017	8.808
Anbragt minimum seks måneder	7.624
Instrumentet måles det år, hvor barnet anbringes (min. 10 andre anbringelser)	7.607
Afsluttet 8. klasse pr. 1. september 2019	4.567
Hovedpopulation	4.567
Delpopulationer:	
Over 18 år pr. 1. september 2019 (påbegyndt ungdomsuddannelse)	3.925
Mulighed for deltagelse i national test i 8. klasse	4.401
Deltaget i national test i dansk i 8. klasse	2.428
Fravær målt i 8. klasse	2.645
Deltaget i 9. kl. afgangsprøve	2.421

3.2 Datakilder

I analysen benyttes en lang række baggrundsfaktorer som forklaring på forskellen mellem børn anbragt i familiepleje frem for på institution. Disse faktorer, der dels vedrører barnet selv og dets forældre og dels den anbringende kommune, er præsenteret i Tabel 3.2 sammen med information om, hvilken datakilde variabelen stammer fra.

⁶ De nationale tests er første gang registreret i skoleåret 2009/10, så nogle af de ældste børn i vores population har ikke haft mulighed for at tage den nationale test, selvom de har gået i 8. klasse. Disse elever medtages i populationen, men ekskluderes fra analysen vedrørende de nationale tests.

Tabel 3.2 Oversigt over baggrundsfaktorer

Gruppe	Baggrundsfaktor	Datakilde
Barn, baggrund	Anden etnisk oprindelse	BEF
	Dreng	
Barn, anbringelse	Alder ved anbringelse	BUAH
	Forebyggende foranstaltning inden anbringelse	
	Længde af forebyggende foranstaltning inden anbringelse	
Barn, helbred	Diagnose i forbindelse med indlæggelse	LPR
Barn, skole	Specialundervisning inden anbringelse	UDSP
	Baggrund for specialundervisning	
	Skoletype I 8./9. klasse (almen, specialskole, behandlingshjem)	
Forældrenes baggrund	Morens alder på anbringelsestidspunkt	BEF
	Mor af anden etnisk oprindelse	UDDA
	Mor død	DOD
	Mor ukendt	
	Farens alder på anbringelsestidspunkt	
	Far af anden etnisk oprindelse	
	Far død	
	Far ukendt	
Forældrenes helbred	Kontakter med sundhedsvæsen seneste tre år:	LPR
	Mor antal besøg hos speciallæge	SSSY
	Mor antal besøg hos psykolog/psykiater	
	Mor forebyggende undersøgelse	
	Mor antal besøg hos almen praksis	
	Mor antal indlæggelser	
	Far antal besøg hos speciallæge	
	Far antal besøg hos psykolog/psykiater	
	Far forebyggende undersøgelse	
	Far antal besøg hos almen praksis	
	Far antal indlæggelser	
Forældrenes kriminalitet	Mor tidl. straffet if. straffelov	KRAF
	Mor tidl. straffet: lov om euforiserende stoffer	
	Far tidl. straffet if. straffelov	
	Far tidl. straffet: lov om euforiserende stoffer	
	Far tidl. straffet: våbenlov	
Forældrenes job og uddannelse	Mors uddannelse	UDDA
	Fars uddannelse	IND
	Mor på overførselsindkomst året inden anbringelse	
	Far på overførselsindkomst året inden anbringelse	
Kommunale faktorer	Regnskabstal året før anbringelse:	ECO-nøgletal (VIVE)
	- Folkeskoleområdet pr. 6-16 årig	
	- Specialundervisning pr. 6-16 årig	
	- Det specialiserede børneområde	
	- Udgifter til kontanthjælp pr. 17-64 årig	
	- Udgifter til førtidspension pr. 17-64 årig	
	Fordeling af uddannede i kommunen (grund, mellemlang, lang)	
Kommunal typologi (by, mellem, yder)	iflg. Noegletal.dk	

Kilde: Med mindre andet er nævnt, stammer data fra Danmarks Statistik.

Vi inddeler skoleresultaterne i tre forskellige kategorier, der hver indeholder en række udfaldsmål. Disse og de tilhørende datakilder er præsenteret i Tabel 3.3.

Tabel 3.3 Oversigt over udfaldsmål

Gruppe	Udfaldsmål	Datakilde
Mål i grundskolen	Deltaget i national test i dansk i 8. klasse	De nationale tests (STIL)
	Resultat af national test i dansk i 8. klasse	
	Fravær 8. klasse	Skolefravær (STIL)
	Fravær 9. klasse	
	Fravær er registreret	
Afslutning af grundskole	Afsluttet 9. klasse	KOTRE
	Deltaget i 9. kl. afgangsprøve	UDFK
	9. kl. afgangsprøve, gennemsnit	
	Standpunktskarakter, gennemsnit	
Ungdomsuddannelse	Påbegyndt gymnasial uddannelse	KOTRE
	Påbegyndt erhvervsfaglig uddannelse	
	Påbegyndt ungdomsuddannelse (samlet)	

Kilde: Med mindre andet er nævnt, stammer data fra Danmarks Statistik.

3.3 Beskrivende statistik, skoleresultater

Målet med analysen er at måle betydningen af anbringelsestype på skoleresultater for de anbragte børn. Da vores population udtrækkes over flere år og på forskellige alderstrin, er det ikke alle mål, der kan måles for den fulde population. For at bibeholde så mange observationer som muligt laves analyserne for de personer, hvor det enkelte skoleresultat kan observeres. I Tabel 3.4 er de forskellige skoleresultater angivet sammen med antallet af børn, hvor det enkelte udfaldsmål kan observeres. Som det fremgår, har kun godt halvdelen af de børn, der har haft mulighed for det, deltaget i de nationale tests. Dette kan dels skyldes, at nogle skoler fritager nogle elever – primært specialklasseelever – fra de obligatoriske nationale tests, og dels kan det skyldes, at eleven har været fraværende på den dag, hvor testen blev afholdt. Det er derfor relevant, at vide om en elev har deltaget i testen eller ej, for at undersøge, om det fx i højere grad er institutionsanbragte, der fritages fra testen. Derfor indgår dette mål også som et selvstændigt udfaldsmål. Om der er registreret fravær for en elev i populationen, afhænger af, om den enkelte skole har indberettet fravær, da eleven gik i 8. eller 9. klasse. Som det fremgår af tabellen, er dette kun tilfældet for knap 60 % af børnene i vores population. Dette skyldes dels manglende indberetninger i starten af perioden og dels manglende indberetninger fra særlige typer af skoler såsom efterskoler, ungdomsskoler, dagbehandlingstilbud og behandlingshjem, hvor fravær kun sjældent registreres og indberettes. Ligesom med de nationale tests er det relevant at undersøge, om fravær i højere grad måles for den ene form for anbringelsessted frem for den anden.

Cirka halvdelen af børnene/de unge i vores population har opnået minimum én karakter ved afgangseksamen, og vi kan dermed måle et karaktergennemsnit for disse. Der er stort set lige mange, der har en eksamenskarakter, som har en standpunktskarakter. Ligesom vi argumenterede for, at også deltagelse i de nationale tests er et relevant mål i sig selv, er det også for

afgangsprøven relevant at måle, om en elev har deltaget i eksamen, idet deltagelsesbeslutningen også kan være afhængig af anbringelsestypen.

De resterende udfaldsmål fokuserer på den videre uddannelse efter 9. eller 10. klasse. Vi måler om de unge i vores sample fortsætter i ungdomsuddannelse både som et samlet mål, men også opdelt på om de fortsætter i enten en gymnasial uddannelse eller i en erhvervsrettet uddannelse. Desværre er datagrundlaget ikke stort nok til, at vi på nuværende tidspunkt kan måle en effekt på, om de unge i vores population også har afsluttet en af de pågældende uddannelser.

Tablet 3.4 Forskellige skoleresultater som udfaldsmål. Antal børn, for hvem udfaldsmålet observeres.

		Andel / gennemsnit			Antal	
		Familiepleje	Institution	Forsk.***	Familiepleje	Institution
Mål i folkeskolen	Deltaget i national test i dansk i 8. klasse	0,66	0,46	***	2.008	2.393
	Resultat af national test i dansk i 8. klasse ¹	-0,69	-0,96	***	1.319	1.109
	Fravær 8. klasse	8 %	13 %	***	1.477	1.168
	Fravær 9. klasse	9 %	12 %	***	1.295	1.176
	Fravær er registreret	0,72	0,46	***	2.039	2.528
9. klasses afgangsprøve	Afsluttet 9. klasse	0,82	0,87	***	2.039	2.528
	Deltaget i 9. kl. afgangsprøve	0,62	0,46	***	2.039	2.528
	9. kl. afgangsprøve gns. ¹	-0,74	-0,92	***	1.256	1.165
	Standpunktskarakter gns. ¹	-0,77	-1,04	***	1.253	1.151
Påbegyndt ungdomsuddannelse	Gymnasial uddannelse	0,29	0,16	***	1.687	2.238
	Erhvervsrettet uddannelse	0,33	0,31		1.687	2.238
	Ungdomsuddannelse samlet	0,56	0,44	***	1.687	2.238

Note: ¹ Standardafvigelse fra det standardiserede landsgennemsnit.

*** Signifikant forskel på 99 % niveau.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

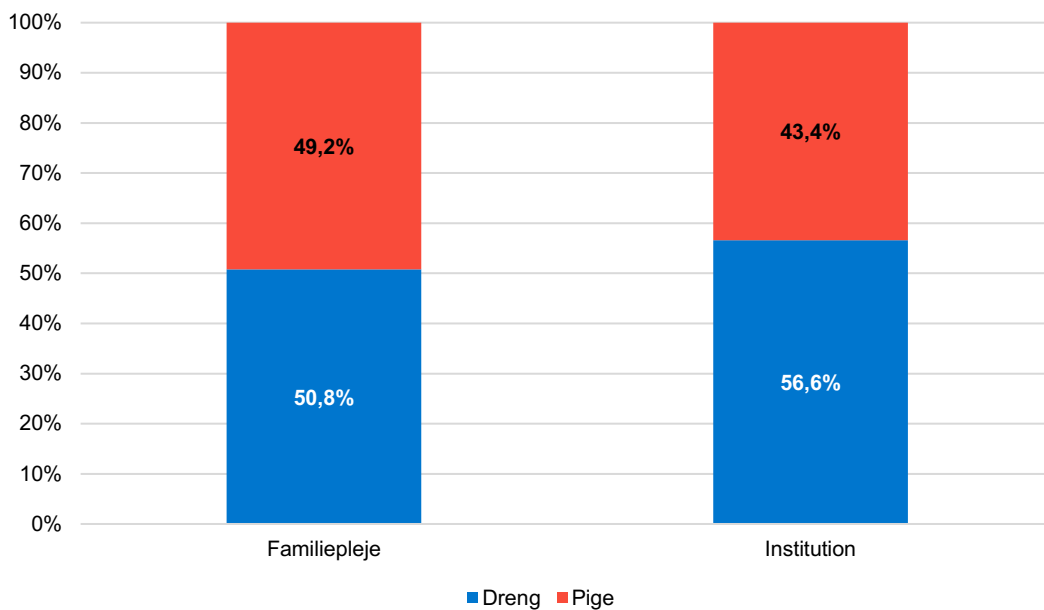
De gennemsnitlige værdier af skoleresultaterne viser overordnet, at de børn, der blev anbragt på institution ved deres første anbringelse, klarer sig dårligere i skolen end børn, der i udgangspunktet placeres i en plejefamilie. Vi finder således højere fravær, lavere deltagelse i nationale tests og afgangsprøve, lavere gennemsnit ved national test og afgangsprøve, færre, der fortsætter på en gymnasial uddannelse, og færre, der gennemfører en ungdomsuddannelse, blandt institutionsanbragte i forhold til anbragte i familiepleje. Det eneste mål, hvor der ikke er forskel mellem de to grupper, er andelen, der påbegynder en erhvervsrettet uddannelse.

For begge grupper fremgår det, at den standardiserede score for de gennemsnitlige eksamen- og testresultater er negative. Dette betyder, at både pleje- og institutionsanbragte børn og unge resultatmæssigt ligger et stykke under landsgennemsnittet for deres årgang. Unge anbragt på institution har således et karakterniveau, der i gennemsnit ligger en standardafvigelse fra deres årgangs gennemsnit. Det betyder, at de ligger blandt de 15 % laveste karakterer. Blandt unge anbragt i familiepleje er niveauet omkring 0,7 standardafvigelse fra landsgennemsnittet svarende til, at de ligger omkring de 25 % laveste gennemsnit.

3.4 Beskrivende statistik, baggrundsfaktorer

Undersøgelsespopulation består af 4.567 børn og unge, som fordeler sig med 2.528 (55 %) i anbringelse på institution og 2.039 (45 %) anbragt i plejefamilie. Drengene udgør 54 % af undersøgelsespopulation, og som det fremgår af Figur 3.1, har drenge en større tilbøjelighed til at blive anbragt på institution. Denne forskel kan skyldes, at drenge oftere bliver anbragt på grund af egne problematikker, hvorimod årsagen til, at piger anbringes, oftere er problematikker knyttet til deres forældre (Egelund et al., 2008).

Figur 3.1 Fordeling af køn for anbragte i familiepleje og på institution

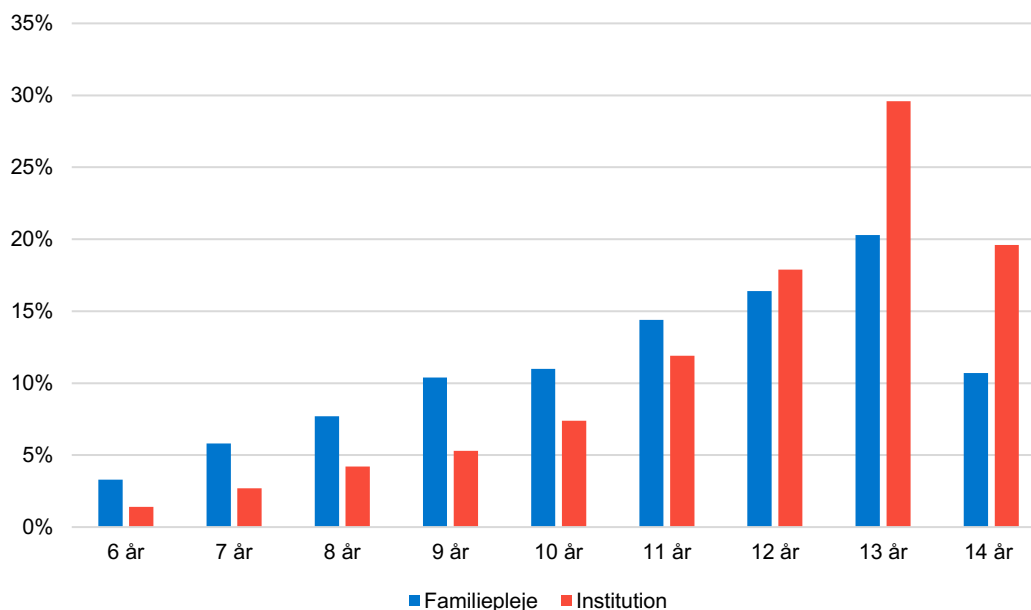

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

Figur 3.2 viser, hvorledes alder ved anbringelse fordeler sig på de to anbringelsestyper. Det fremgår tydeligt, at der ved 12-årsalderen sker et skifte, hvor børn under 12 år har en højere tilbøjelighed til at blive anbragt i familiepleje, mens det omvendte gælder for børn ældre end 12 år. Dette gælder generelt blandt anbragte børn i Danmark, hvor langt de fleste små og mindreårige anbragte børn er anbragt i familiepleje. Antallet af børn, som anbringes på døgninstitution eller i anden anbringelsesform (fx socialpædagogiske opholdssteder eller kostskoler), stiger i takt med alderen på barnet på anbringelsestidspunktet.⁷

⁷ Se <https://www.vive.dk/da/temaer/anbragte-boern-i-danmark/>

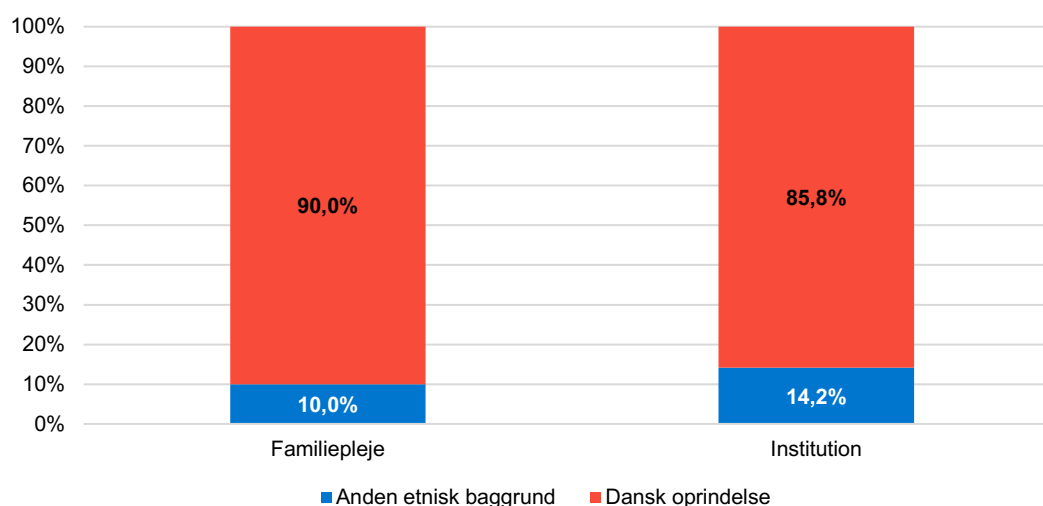
Figur 3.2 Fordeling af alder ved anbringelsen for anbragte i familiepleje og på institution

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

Af Figur 3.3 fremgår det, at blandt børn anbragt på institution udgør børn af anden etnisk baggrund 14 %, hvorimod denne gruppe kun udgør 10 % blandt børn anbragte i familiepleje. Dette stemmer overens med resultater fra SFI's forløbsundersøgelse af årgang 1995 (Egelund et al., 2008) samt en kortlægning af Skytte (2002). Skytte (2002) observerer forskelle i, hvor børn med hhv. etnisk majoritets- og minoritetsbaggrund anbringes, og hvor anbragte indvandrere og efterkommere i lavere grad anbringes i familiepleje sammenlignet med børn med vestlig baggrund.

Figur 3.3 Fordeling af etnisk baggrund for anbragte i familiepleje og på institution

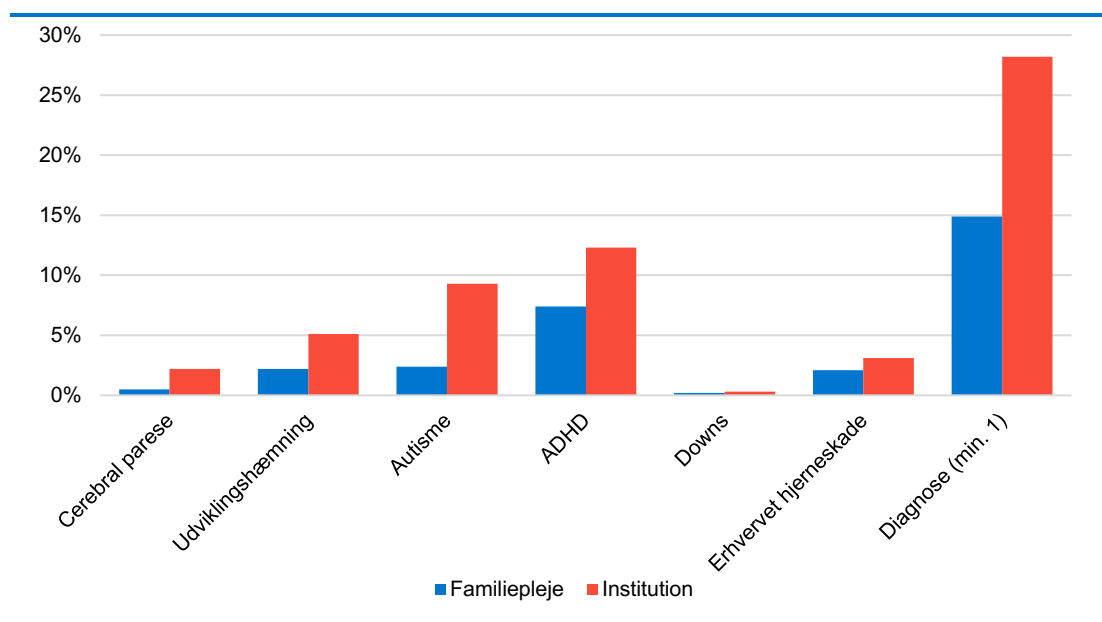

Note: Baseret på registrering som indvanderer eller efterkommere i IEPE-registret.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

I de følgende to figurer (Figur 3.4 og Figur 3.5) vises omfanget af problemdiagnoser og vanskeligheder blandt de anbragte børn fordelt på de to anbringelsestyper. Generelt ses det, at børn anbragt på institutioner hyppigere har diagnoser eller vanskeligheder sammenlignet med børn anbragt i familiepleje. Af Figur 3.4 ses det, at mens 9,3 % af børn anbragt på institution er diagnosticeret med autisme spektrum-forstyrrelser, gælder dette kun for 2,4 % af børnene anbragt i plejefamilie. En tilsvarende forskel observeres for børn diagnosticeret med ADHD, hvor 12,3 % af børn anbragt på institution er diagnosticeret sammenlignet med 7,4 % af børn anbragt i plejefamilier. Den sidste søjle i Figur 3.4 viser andelen af børn, der har minimum én diagnose. Det fremgår, at andelen med minimum én diagnose er næsten dobbelt så stor blandt de anbragte på institution (28,2 %) i forhold til anbragte i familiepleje (14,9 %). Det tyder på, at det ikke blot er få børn med mange diagnoser, der trækker gennemsnittet op blandt de anbragte på institution.

Figur 3.4 Fordeling af diagnoser forbundet med handicap for anbragte i familiepleje og på institution

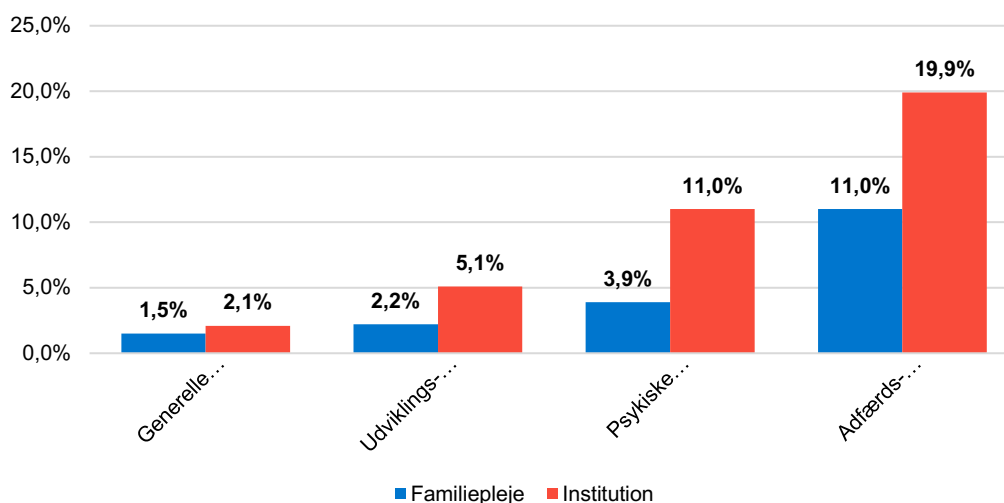

Note: Baseret på registrerede diagnoser ved kontakt med hospitalsvæsenet inden anbringelsen.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Landspatientregistret.

Figur 3.5 viser et stort omfang af vanskeligheder blandt de anbragte børn på tværs af begge anbringelsesformer. Der skelnes her mellem indlæringsvanskeligheder, adfærdsvanskeligheder, psykiske vanskeligheder og udviklingsvanskeligheder. Det fremgår, at adfærdsvanskeligheder og psykiske vanskeligheder i særlig høj grad er udbredt blandt børn anbragt på institution. 20 % af de anbragte børn på institution har adfærdsvanskeligheder, 11 % har psykiske vanskeligheder, 5 % har en udviklingsforstyrrelse, og 2 % har generelle indlæringsvanskeligheder. De tilsvarende andele for børn anbragt i plejefamilie er knap den halve størrelse.

Figur 3.5 Kategorisering af vanskeligheder baseret på diagnose for anbragte i familiepleje hhv. på institution

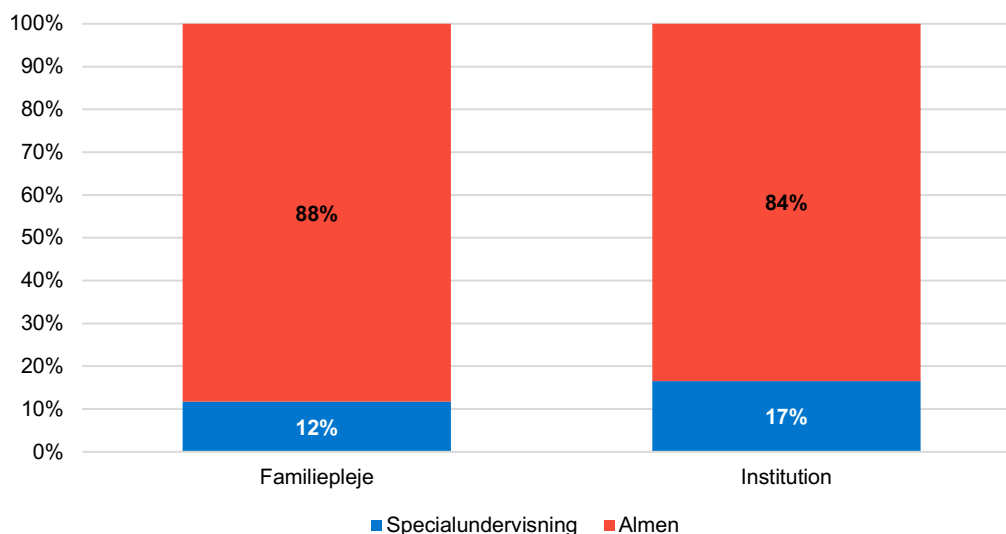

Note: Baseret på registrerede diagnoser ved kontakt med hospitalsvæsenet inden anbringelsen. Indlæringsvanskeligheder omfatter stammen, udviklingsforstyrrelser af tale og sprog, taleforstyrrelser, ordblindhed og andre indlæringsforstyrrelser samt specifikke udviklingsforstyrrelser af skolefærdigheder. Udviklingsforstyrrelser er baseret på sundhed.dk's definition. Psykiske vanskeligheder er baseret på diagnosegruppering fra Socialpolitisk Redegørelse 2019. Adfærdsvanskeligheder omfatter ADHD, adfærdforstyrrelser, opmærksomhedsforstyrrelser uden hyperaktivitet, blandede adfærdsmæssige og følelsesmæssige forstyrrelser samt anden adfærdsmæssig/emotionel forstyrrelse.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Landspatientregistret.

Generelt har de institutionsanbragte børn flere vanskeligheder, som det også fremgår af Figur 3.6 om brug af specialundervisning. Denne viser, at mens 17 % af de institutionsanbragte børn i årene op til anbringelsen har modtaget specialundervisning, gælder dette for 12 % af de plejeplejeanbragte børn. Dette viser, at en større andel af de anbragte børn – både i familiepleje og på institution – havde vanskeligheder i skolen allerede før anbringelsen.

Figur 3.6 Modtagelse af specialundervisning i årene op til anbringelsen for anbragte i familiepleje og på institution

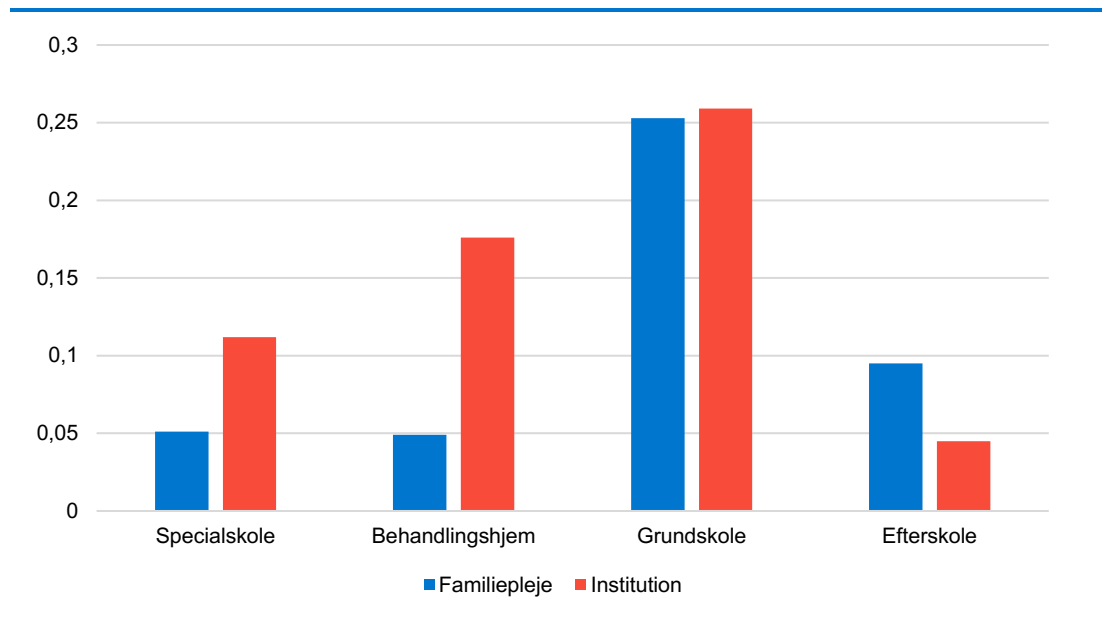

Note: Baseret på registreringer i UDSP.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

Af Figur 3.7 fremgår det endvidere, at i det år, hvor anbringelsen finder sted, er en større andel af de institutionsanbragte på et tidspunkt indskrevet på enten specialskole eller på en intern skole på et behandlingshjem. Omvendt er en større andel af de anbragte i familiepleje indskrevet på en efterskole.

Figur 3.7 Fordeling af type af skoletilbud i året for anbringelse for anbragte i familiepleje og på institution

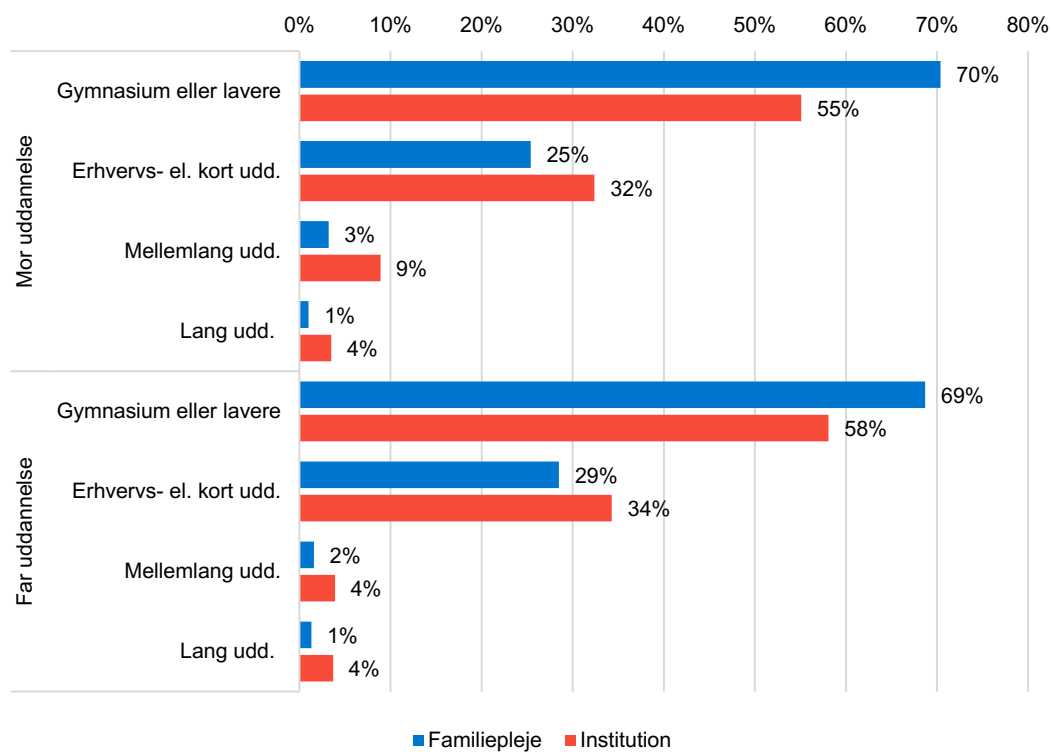

Note: Baseret på registreringer i Institutionsregisteret.
 Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

3.4.1 Karakteristik af forældre

I det følgende gives en demografisk beskrivelse af forældrene til de anbragte børn, hvor der tilsvarende ovenstående sammenlignes på tværs af anbringelsestype. Figur 3.8 viser, hvorledes forældrene fordeler sig, hvad angår højeste færdiggjorte uddannelse. For børn i begge anbringelsestyper og for begge forældre ses det, at størstedelen af forældrene højest har gennemført en gymnasial uddannelse (hvoraf 92-93 % højest har gennemført folkeskolen). Det ses dog, at begge forældre til børn anbragt på institution i gennemsnit har højere uddannelser end forældrene til børn anbragt i plejefamilie. Hvor 30 % (31 %) af mødrene (fædrene) til børn anbragt i plejefamilie har gennemført en erhvervs- eller videregående uddannelse (kort, mellem eller lang) gælder dette derimod for 45 % (42 %) af mødrene (fædrene) til børn anbragt på institution.

Figur 3.8 Fordeling af uddannelse for forældre til anbragte i familiepleje hhv. på institution

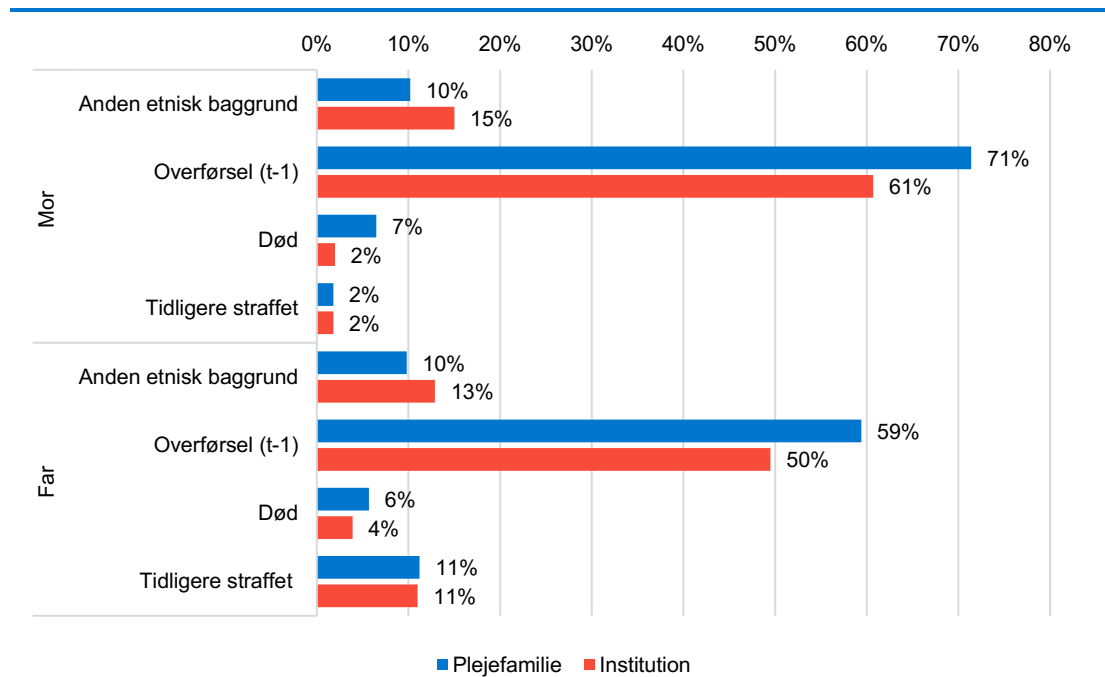
Note: Baseret på forældres højeste fuldførte uddannelse inden anbringelsen af barnet. Opdelingen i uddannelsesniveauer er lavet på baggrund af DISCED-15. Gymnasium eller lavere: 05, 10, 15, 20, 25, 35. Erhvervs- eller kort uddannelse: 29, 30. Mellemlang uddannelse: 50. Lang uddannelse: 60, 70, 80.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

Af Figur 3.9 fremgår det ligeledes, at anbragte børn i høj grad kommer fra hjem af lav socio-økonomisk status. 71 % (61 %) af mødre til børn anbragt i familiepleje (på institution) modtog offentlige overførselsindkomster i året inden anbringelsen. Cirka 5 % af børn og unge oplever at miste én eller begge forældre, inden de fylder 21 år (Knudsen (2017)). Af Figur 3.9 fremgår det, at børn anbragt i familiepleje hyppigere har oplevet at miste én af deres forældre. 7 % af børnene anbragt i familiepleje har mistet deres mor, og 6 % har mistet deres far. Disse andele er endvidere højere end for de institutionsanbragte børn. Det kunne derfor tyde på, at anbringelse i plejefamilier hyppigere anvendes, når anbringelsen iværksættes som følge af dødsfald blandt forældrene.

Der kan ikke måles nogen forskel i forældrenes kriminalitet (ikke vist).

Figur 3.9 Fordeling af karakteristika for forældre til anbragte i familiepleje hhv. på institution

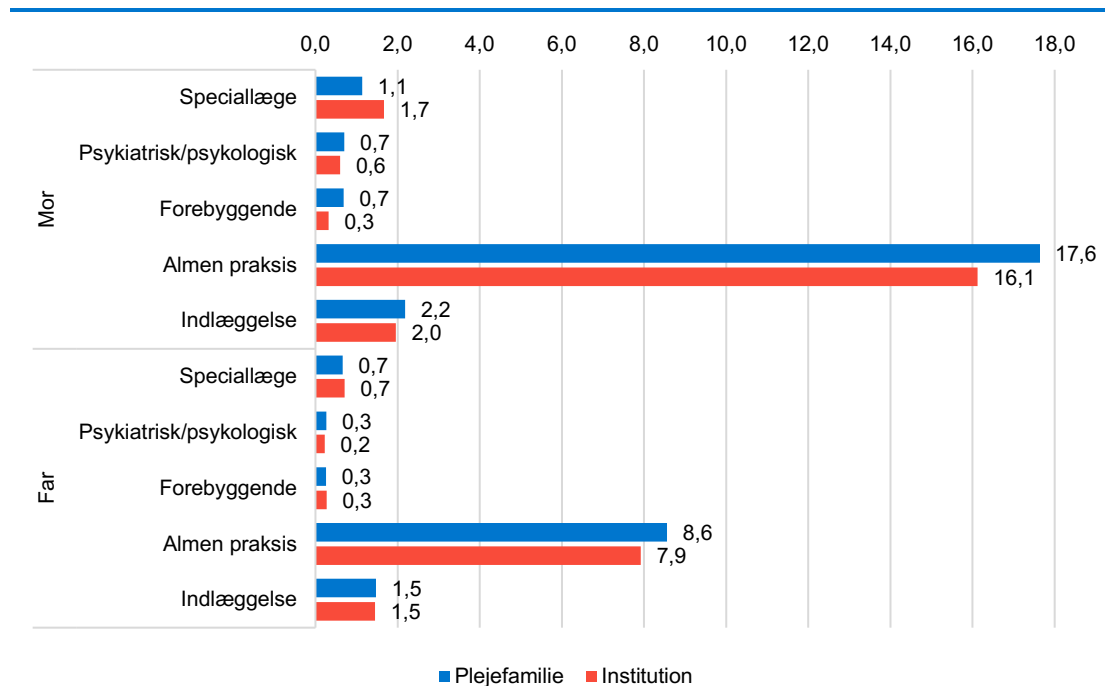

Note: Anden etnisk baggrund omfatter indvandrere og efterkommer defineret fra IEPE. Overførsel omfatter modtagere af dagpenge, kontanthjælp eller andre overførselsindkomster og måles året før anbringelsen. Tidligere straffet er defineret som alle registrering i kriminalregistret relateret til straffeloven, loven om euforiserende stoffer og våbenloven.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik

I Figur 3.10 sammenlignes den helbredsmæssige tilstand af forældrene til henholdsvis familiepleje- og institutionsanbragte børn ud fra deres gennemsnitlige antal årlige kontakter med sundhedsvæsenet. Forskellene mellem de to grupper af forældre er små, men det fremgår dog, at mødre til pleje- og institutionsanbragte børn i gennemsnit har flere kontakter med almen praksis. Mødre til institutionsanbragte børn har derimod flere kontakter med speciallæger. Af den grund er det ikke muligt at konkludere, om der er helbredsmæssige forskelle på mødrene. Blandt fædre er der en lille dog statistisk forskel i antallet af kontakter med almen praksis med overvægt til fædre til pleje- og institutionsanbragte børn. Forskellen er dog så lille, at den næppe har relevant betydning.

Figur 3.10 Fordeling af kontakter med sundhedssektoren for forældre til anbragte i familiepleje hhv. på institution. Antal kontakter året før anbringelse.

Note: Baseret på antallet af kontakter med praksissektoren og hospitalsindlæggelser.

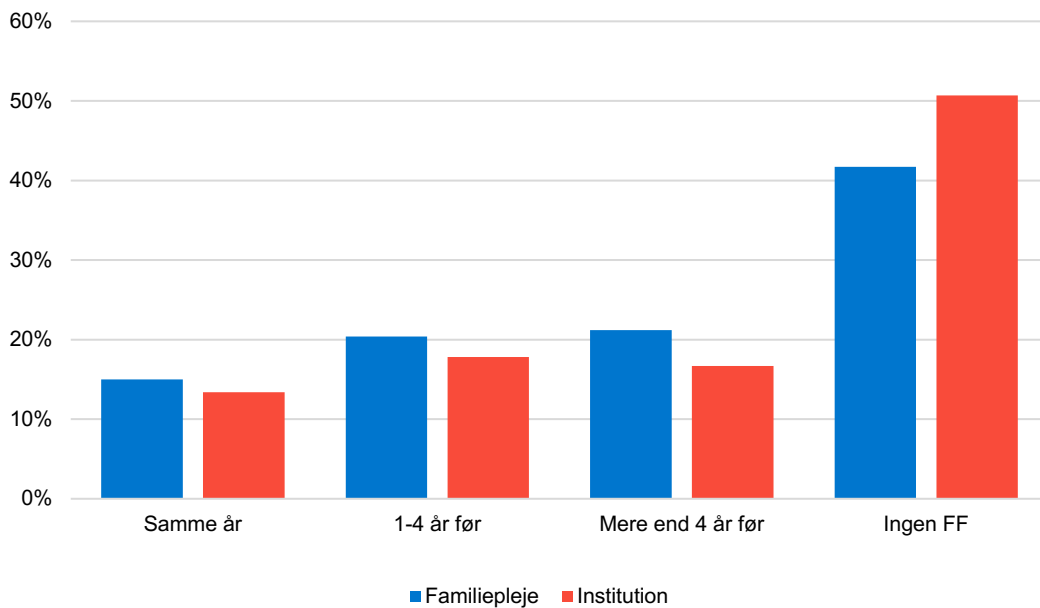
Kilde: Egne beregninger på data fra Landspatientregistret og Sygesikringsdata.

I sammenligningen af forældre til børn anbragt henholdsvis på institution og i familiepleje ses de primære forskelle i den socioøkonomiske baggrund. Mens begge grupper primært udgøres af familier med lav socioøkonomisk status, er forældre til plejeanbragte hyppigere lavt uddannede og på overførselsindkomst. Der ses således en tendens til, at børn anbragt på institution har flere egne udfordringer, mens deres forældre har færre udfordringer, hvorimod det forholder sig omvendt for børn anbragt i familiepleje.

3.5 Anbringelsesforløb

I effektmålingen analyseres betydningen af anbringelsestypen (ved første anbringelse) på skoleresultater ved afslutningen af grundskolen. Eventuelle effekter skal forstås i lyset af det samlede anbringelsesforløb fra tidspunktet for første anbringelse indtil afslutningen af grundskolen. I det følgende vises beskrivende karakteristika for anbringelsesforløbet opdelt på børn anbragt i familiepleje og på institutioner.

Figur 3.11 Forebyggende foranstaltninger i årene op til første anbringelse for anbragte i familiepleje hhv. på institution

Note: Baseret på forebyggende foranstaltninger registreret i BUFO på barnet/den unge.

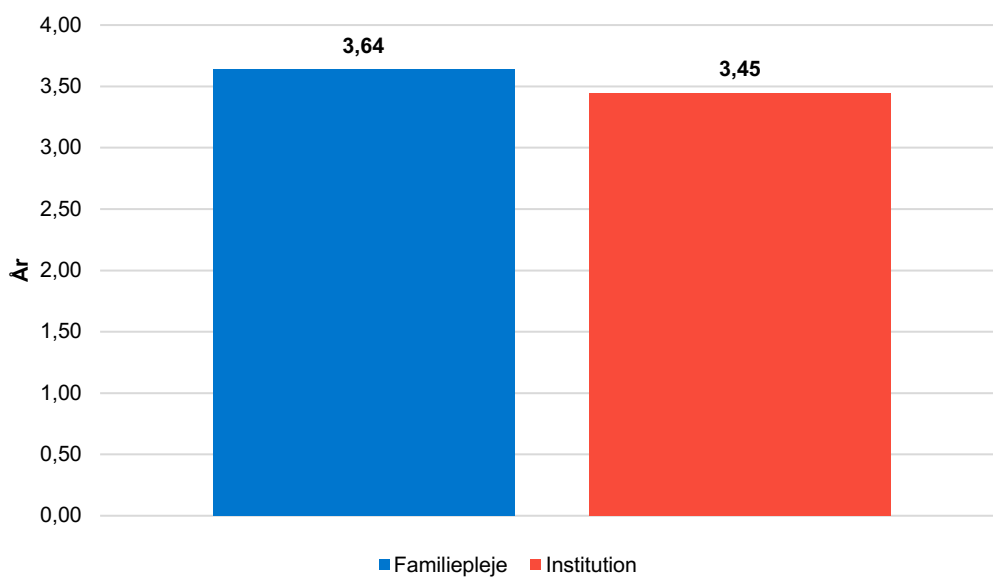
Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

Før et barn anbringes, har familien/barnet i mange tilfælde modtaget en forebyggende foranstaltning af kommunen. Disse forebyggende foranstaltninger inkluderer eksempelvis familiebehandling, aflastningsophold og fast kontaktperson. For den anvendte population af anbragte børn observeres, at omkring halvdelen (hhv. 57 % af familieplejeanbragte og 48 % af institutionsanbragte) har modtaget en forebyggende foranstaltning i årene op til anbringelsen. Denne andel er noget lavere, end hvad en tidligere opgørelse har vist. Her fremgik det, at omkring 80 % af alle førstegangsanbragte i alderen 3-17 år har modtaget en forebyggende foranstaltning før anbringelsen (Social- og Indenrigsministeriet (2020)). Denne forskel kan skyldes, at der i Figur 3.11 kun er medregnet forebyggende foranstaltninger rettet til det enkelte barn og ikke familie-rettede foranstaltninger. Desuden er den indeværende population betinget på gennemførelse af 8. klasse således, at de børn med de største udfordringer (fx udviklingsforstyrrelser eller andre tunge diagnoser), som typisk er kendt af offentlige myndigheder tidligere, er udeladt.

Figur 3.11 viser, hvordan den tidsmæssige placering af første forebyggende foranstaltning fordeles sig. Her ses det, at hhv. 15 % og 13 % af de anbragte børn i plejefamilie eller på institution modtog den første forebyggende foranstaltning i året op til anbringelsen. Det fremgår dog yderligere, at kommunerne i mange tilfælde har været opmærksomme på de anbragte børns (mis)trivsel i flere år. For 11 % (9 %) af de plejeanbragte (institutionsanbragte) børn blev første forebyggende foranstaltning givet mere end syv år før første anbringelse.

Som det fremgår af Figur 3.12, går der blandt dem, som har modtaget en forebyggende foranstaltning, i gennemsnit cirka 3,5 år fra modtagelse af første forebyggende foranstaltning indtil anbringelse. En stor del af de anbragte børn har altså været i gennem et længere forløb allerede før anbringelsen. Forskellen mellem plejeanbragte og institutionsanbragte børn er minimal og ikke statistisk signifikant.

Figur 3.12 Tid (år) fra første forebyggende foranstaltning til anbringelse for anbragte i familiepleje hhv. på institution

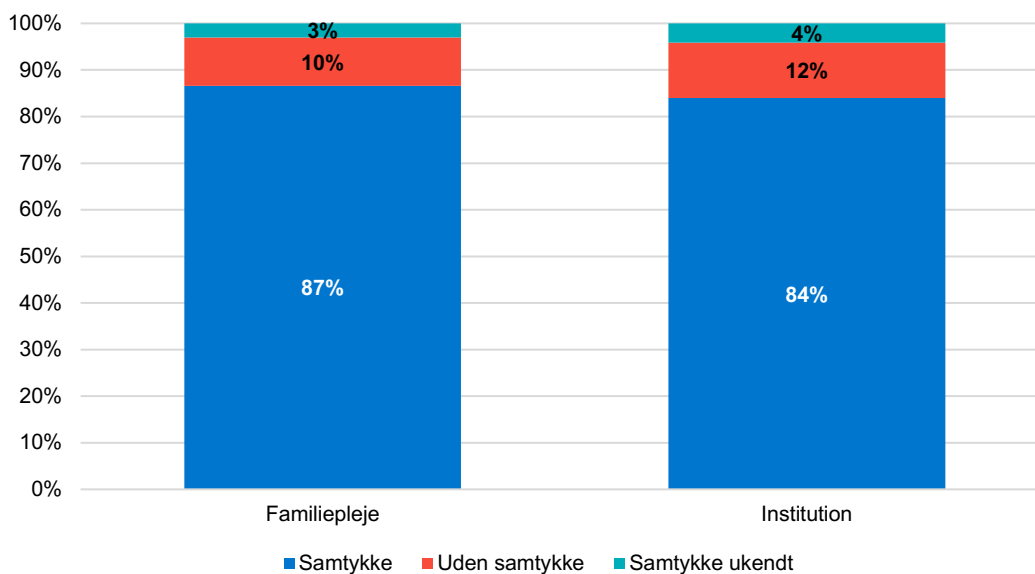

Note: Baseret på første registrerede forebyggende foranstaltning registreret på barnet/den unge i BUFO.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

Hvis der er åbenbar risiko for, at barnets sundhed og udvikling lider skade på grund af problemer i hjemmet, og det samtidigt formodes, at disse udfordringer ikke kan løses med barnet fortsat boende hjemme, kan kommunen iværksætte en anbringelse uden samtykke fra forældrene. I langt de fleste iværksatte anbringelser har forældrene givet samtykke til anbringelsen af barnet uden for hjemmet. Af Figur 3.13 fremgår det, at der for 87 % af de anbragte i familiepleje og 84 % af de anbragte på institution var givet samtykke fra forældrene ved den første anbringelse. Denne forskel er statistisk signifikant, hvilket dermed indikerer, at en større andel af de iværksatte institutionsanbringelser foregik uden samtykke (eller med ukendt samtykke) fra forældrene.

Figur 3.13 Samtykke ved første anbringelse anbragte i familiepleje hhv. på institution

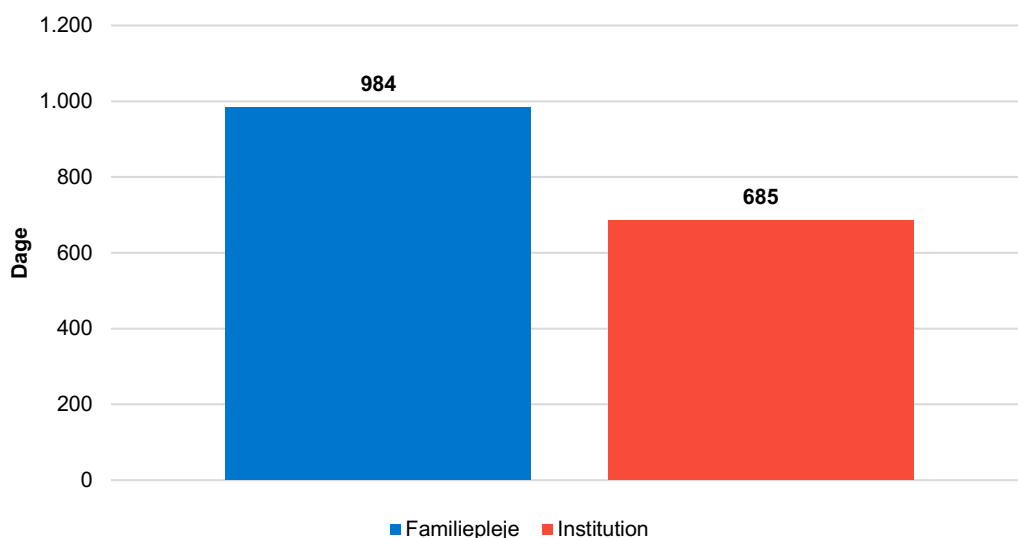

Note: Baseret på variabelen "Samtykke". Med samtykke: 1. Uden samtykke: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

Alle de inkluderede børn er minimum anbragt i seks måneder (se afsnit 3.1), men som det fremgår af Figur 3.14, er der forskel i den gennemsnitlige længde af første anbringelse på tværs af de to anbringelsestyper. Anbringelser i plejefamilier varer i gennemsnit 984 dage, før der sker ændringer i anbringelsesforløbet (enten hjemgivelse eller skift i anbringelsessted). Anbringelser på institution er i gennemsnit af kortere varighed med et gennemsnitlig forløb på 685 dage.

Figur 3.14 Gennemsnitlig tid (dage) i første anbringelse anbragte i familiepleje hhv. på institution

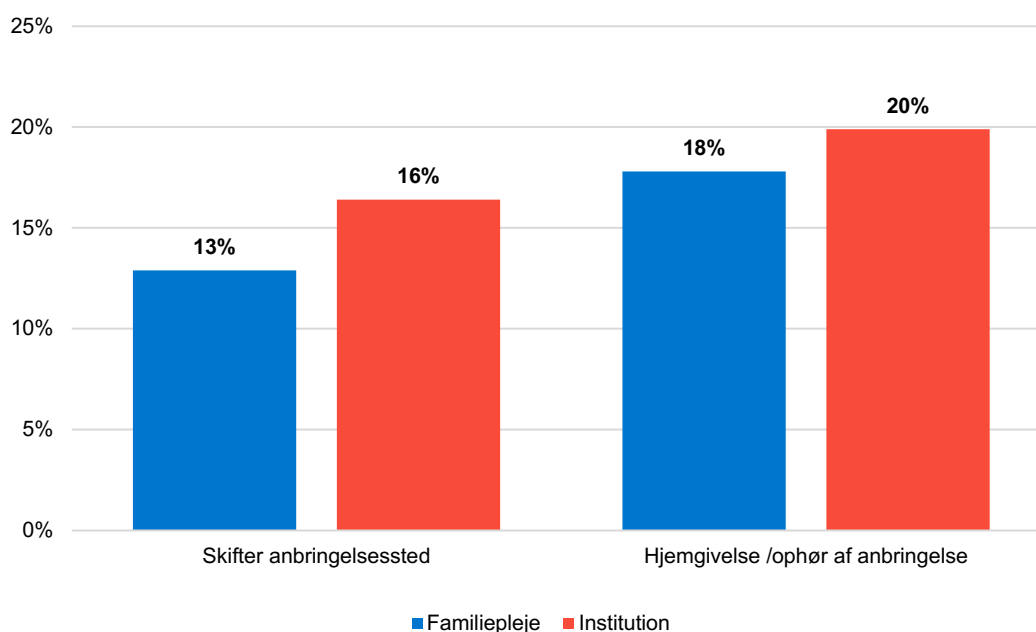

Note: Baseret på første anbringelse registreret i BUAF med varighed på seks måneder eller derover.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

Af Figur 3.15 fremgår det, at børn anbragt på institution oftere oplever ændringer i anbringelsesforløbet før 15-årsalderen. 13 % af de anbragte i familiepleje har oplevet minimum ét skift i anbringelsestype, hvorimod 16 % af de institutionsanbragte børn har oplevet skift i anbringelsestypen⁸. Denne forskel er statistisk signifikant og set i lyset af, at anbringelser på institution i gennemsnit også er kortere, kunne dette pege på et mere ustabil anbringelsesforløb sammenlignet med anbringelsesforløb i plejefamilier. Det skal dog pointeres, at figuren ikke viser skift mellem anbringelsestyper, så længe de kategoriseres inden for samme type af anbringelsessted (fx mellem forskellige almene plejefamilier eller forskellige døgninstitutioner).

Figur 3.15 Oplever ændringer i anbringelsesforløb før 15-årsalderen

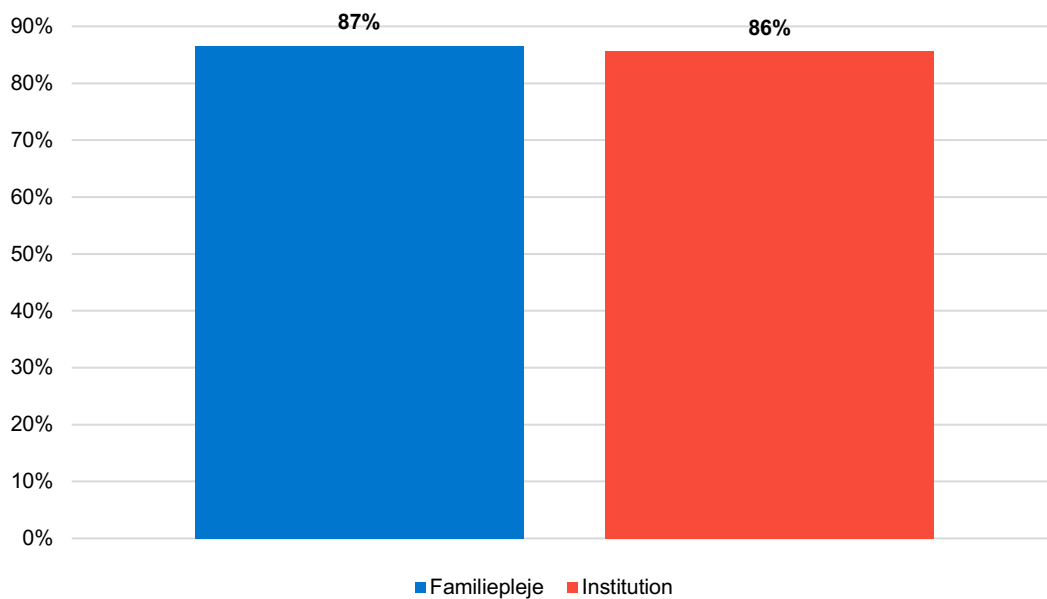
Note: Baseret på ændringer i variabelen "Haendelse" i registret BUFO. Skift i anbringelsessted omfatter skift fra fx institution til familiepleje, men ikke fra en type af familiepleje til en anden.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

Som det fremgår af Figur 3.15 oplever 18 % af de plejeanbragte børn og 20 % af de institutionsanbragte børn at blive hjemgivet inden 15-årsalderen. Langt størstedelen af tiden fra første anbringelse frem til 15-årsalderen bliver dog tilbragt i anbringelse. Figur 3.16 viser den gennemsnitlige tid i anbringelse målt som andelen af tid i anbringelse i forhold til den samlede tidsperiode fra første anbringelse til 15-årsalderen. Her ses det, at plejeanbragte er anbragt i knap 86,6 % af årene frem til 15-årsalderen, mens institutionsanbragte tilbringer 85,6 % af tiden i anbringelse. Statistisk er der ingen forskel i andelen af tid i anbringelse indtil 15-årsalderen mellem institutions- og plejeanbragte børn.

⁸ Dette er baseret på Danmarks Statistiks variabel "Haendelse". Denne variabel registrerer ikke skift hvis skiftet sker til samme type af anbringelsesform fx fra én almen familiepleje til en anden almen familiepleje. Det er derfor sandsynligt, at Figur 3.15 underestimerer antallet af skift i anbringelse.

Figur 3.16 Andel tid i anbringelse fra første anbringelse til 15-årsalderen

Note: Beregnet som antallet dage i anbringelse uden for hjemme fra først anbringelse til 15-årsalderen i procent til det samlede antal af dage i denne periode.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

Fra første anbringelse og indtil 15-årsalderen er den gennemsnitlige andel tid i anbringelse stort set den samme på tværs af de to anbringelsestyper. Dette skal dog sammenholdes med, at institutionsanbragte i gennemsnit er ældre ved første anbringelse sammenlignet med plejeanbragte børn. I gennemsnit oplever institutionsanbragte børn oftere skift i anbringelsestype, og den gennemsnitlige varighed af første anbringelse er ligeledes kortere for institutionsanbragte børn. Det kunne derfor tyde på, at anbringelser på institution typisk er mere ustabile. Dette kunne bl.a. skyldes, at institutionsanbringelser oftere iværksættes uden forudgående fo-rebyggede foranstaltninger og uden samtykke fra forældre.

4 Baggrundskarakteristikas betydning

I dette kapitel gennemgår vi de forskellige grupper af baggrundskarakteristika, og i hvilket omfang de korrelerer med sandsynligheden for at blive anbragt i plejefamilie frem for på institution, samt på hvilken måde de interagerer med skoleresultaterne.

4.1 Sandsynligheden for at blive anbragt i plejefamilie frem for på institution

Tabel 4.1 viser, hvilke baggrundsfaktorer der statistisk set samvarierer med sandsynligheden for at blive anbragt i en plejefamilie frem for på en institution. Statistisk signifikante sammenhænge kan belyse, hvilke baggrundsfaktorer der har betydning for anbringelsestypen. De enkelte faktorer er inddelt i grupper, som beskriver forskellige aspekter af børnenes baggrund forud for anbringelsen. Den statistiske sammenhæng måles ud fra en estimeret odds ratio. Hvis odds ratioen er >1 betyder dette, at den enkelte baggrundsfaktor øger sandsynligheden for plejeanbringelse relativt til anbringelse på institution, og modsat hvis odds ratioen er < 1 .

I de beskrivende karakteristika i Figur 3.3 fremgik det, at en relativt større andel af børn af anden etnisk oprindelse var anbragt på institution. Det fremgår af Tabel 4.1, at når der tages højde for de øvrige baggrundsfaktorer, så har etnisk oprindelse ikke nogen signifikant betydning for typen af anbringelse. Til gengæld har drenge 25 procentpoint lavere sandsynlighed for at blive anbragt i familiepleje frem for på institution. Dette skyldes næppe en egentlig kønsspecifik forskelsbehandling, men snarere at disse drenge har andre typer problematikker end pigerne, og at disse problematikker ikke observeres i data.

Desuden fremgår det, at jo ældre barnet er ved første anbringelse, jo større er sandsynligheden for, at han/hun anbringes på en institution. Omvendt forholder det sig for de børn, der har været i kontakt med det sociale system inden første anbringelse: Jo længere tid der går fra første kontakt med de sociale myndigheder, til barnet anbringes første gang, jo større er sandsynligheden for, at anbringelsen sker i en plejefamilie, mens en anbringelse uden en forudgående forebyggende foranstaltning i højere grad fører til en anbringelse på en institution.

Ser vi herefter på, hvilken betydning barnets kroniske helbredsproblematikker har for anbringelsestypen, fremgår det, at anbragte børn med diagnoser generelt i højere grad anbringes på institution frem for i plejefamilie. Dette gælder i særlig grad børn med cerebral parese (spastisk lammelse) samt børn med autismespektrum. Alt andet lige er sandsynligheden for, at disse børn anbringes i plejefamilie, kun omkring 1/3 af, hvad den er for andre børn.

Forældres socioøkonomiske status og helbredsmæssige tilstand fremgår også at have betydning for anbringelsestypen. Mors død har i særlig høj grad betydning. Sandsynligheden for plejeanbringelse frem for institutionsanbringelse er knap tre gange så høj, hvis barnets mor er død. Faderens død har derimod ingen signifikant betydning for anbringelsestypen. Ligesom det blev vist i Figur 3.10, ses der ikke en entydig sammenhæng mellem forældres helbred og anbringelsestypen. Mens et højere antal besøg ved speciallægen (mor) og flere indlæggelser (far) mindsker sandsynligheden for plejeanbringelses, gælder det modsatte for flere besøg hos psykolog (mor) og flere kontakter med almen praksis (far). Det er derfor ikke muligt at konkludere en entydig sammenhæng mellem forældres overordnede helbred med anbringelsestype.

Tabel 4.1 Enkeltfaktorerens betydning for sandsynligheden for anbringelse i familiepleje frem for på institution.

		Familiepleje	
		Odds ratio	Std. afvigelse
Barn, baggrund	Anden etnisk oprindelse	0,798	(0,164)
	Dreng	0,762***	(0,055)
Barn, anbringelse	Alder ved anbringelse:		
	6 år	1,000	(.)
	7 år	0,985	(0,286)
	8 år	0,700	(0,192)
	9 år	0,733	(0,196)
	10 år	0,560**	(0,147)
	11 år	0,463***	(0,119)
	12 år	0,292***	(0,074)
	13 år	0,207***	(0,052)
	14 år	0,172***	(0,044)
	Forebyggende foranstaltning inden anbringelse:		
	Ingen forebyggende foranst. inden anbringelse under 1 år før anbringelse	1,348***	(0,144)
	påbegyndt 1-4 år før anbringelse	1,584***	(0,157)
	påbegyndt minimum 4 år før anbringelse	1,851***	(0,185)
	Anbragt med samtykke	1,720***	(0,196)
Samtykke ukendt	1,281	(0,281)	
Barn, helbred	Diagnose ifl. Landspatientregisteret:		
	Cerebral parese	0,249***	(0,094)
	Udviklingshæmning	0,591**	(0,124)
	Autismespektrum	0,317***	(0,059)
	ADHD	0,724**	(0,091)
	Downs Syndrom	1,052	(0,744)
	Hjerneskode	0,769	(0,179)
	Epilepsi	0,545***	(0,106)
	Sklerose	Ref.	(.)
	Muskelsvind og lignende	0,204	(0,242)
Barn, skole	Specialundervisning inden anbringelse	0,671***	(0,078)
Forældrenes baggrund	Morens alder på anbringelsestidspunkt	1,004	(0,008)
	Mor af anden etnisk oprindelse	0,729*	(0,120)
	Mor død	3,871***	(0,766)
	Mor ukendt	1,019	(0,389)
	Farens alder på anbringelsestidspunkt	0,999	(0,006)
	Far af anden etnisk oprindelse	1,095	(0,163)
	Far død	1,415**	(0,240)
	Far ukendt	1,146	(0,315)

Familiepleje			
Forældrenes helbred	Kontakter med sundhedsvæsen seneste 3 år:		
	Mor antal besøg hos speciallæge	0,960***	(0,015)
	Mor antal besøg hos psykolog/psykiater	1,035**	(0,015)
	Mor forebyggende undersøgelse	0,997	(0,223)
	Mor antal besøg hos almen praksis	0,999	(0,003)
	Mor antal indlæggelser	1,009	(0,021)
	Far antal besøg hos speciallæge	1,026	(0,020)
	Far antal besøg hos psykolog/psykiater	1,011	(0,021)
	Far forebyggende undersøgelse	0,902	(0,265)
	Far antal besøg hos almen praksis	1,006	(0,004)
	Far antal indlæggelser	0,969	(0,023)
Forældrenes kriminalitet	Mor tidl. straffet iflg. straffelov	0,880	(0,248)
	Mor tidl. straffet: lov om euforiserende stoffer	0,291*	(0,190)
	Far tidl. straffet if. straffelov	1,066	(0,155)
	Far tidl. straffet: lov om euforiserende stoffer	0,724	(0,155)
	Far tidl. straffet: våbenlov	1,192	(0,292)
Forældrenes job og uddannelse	Forældre uddannelse:		
	Mor gymnasium eller lavere	1,000	(.)
	Mor erhvervs- el. kort udd.	0,795***	(0,065)
	Mor mellemlang udd.	0,384***	(0,066)
	Mor lang udd.	0,414***	(0,124)
	Far gymnasium eller lavere	1,000	(.)
	Far erhvervs- el. kort udd.	0,818**	(0,065)
	Far mellemlang udd.	0,724	(0,174)
	Far lang udd.	0,614*	(0,162)
	Mor på overførselsindkomst året inden anbringelse	1,301***	(0,102)
	Far på overførselsindkomst året inden anbringelse	1,197**	(0,089)
År for første anbringelse	2008	1,000	(.)
	2009	1,095	(0,135)
	2010	1,797***	(0,232)
	2011	2,001***	(0,262)
	2012	2,745***	(0,398)
	2013	2,004***	(0,323)
	2014	2,806***	(0,479)
	2015	2,907***	(0,522)
	2016	2,673***	(0,568)
	2017	2,139***	(0,623)
	2018	1,000	(.)
	Konstant	0,758	(0,335)
	Observationer	4553	
	Pseudo R ²	0,191	

Note: Logit-estimation af sandsynligheden for at blive anbragt. Alle faktorer er målt inden eller samme år, som anbringelsen fandt sted. Odds Ratio viser de relative odds for at blive anbragt i familie pleje, hvis den givne faktor er en i forhold til, hvis den er nul. Det vil sige, at når odds ratio for drenge er 0,78, betyder det, at drenges sandsynlighed for at blive anbragt i familiepleje er 0,78 af pigers eller 22 % lavere end pigers.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik og STIL.

Hvis vi ser på forældres socioøkonomiske status, er der derimod en klar indikation på, at børn fra familier med lav socioøkonomisk status (lavt uddannede og/eller på overførselsindkomst) har en højere sandsynlighed for plejeanbringelse frem for institutionsanbringelse. Dette er helt i overensstemmelse med, hvad vi så i den beskrivende analyse i afsnit 3.4. Denne sammenhæng kan skyldes, at der er forskel på, hvordan problematikker hos hhv. forældre og barnet bedst håndteres, og valget af anbringelsestype er en naturlig konsekvens heraf.

I alt inkluderer vi 54 individuelle faktorer, som vi kan fordele i otte grupper, som det fremgår af første kolonne i Tabel 4.1. Derudover inkluderes en dummyvariabel for det år, hvor barnet første gang anbringes. Af disse årlige variable fremgår det tydeligt, at sandsynligheden for at blive anbragt i familiepleje har været stigende over tid. De enkelte grupper af faktorer vil have forskellig og i nogle tilfælde overlappende betydning for sandsynligheden for at blive anbragt i plejefamilie frem for på institution. Selvom vi inddrager mange forskellige faktorer, og selvom de fleste har en betydning for, hvilken anbringelsestype barnet anbringes i, så forventer vi ikke, at disse faktorer med sikkerhed kan forudsige, hvorvidt et barn anbringes i den ene eller anden type. Den del af sandsynligheden, der ikke kan forklares, kan dels skyldes faktorer, der er uobserverede i registrene. Det kan fx være barnets adfærdsmæssige eller kognitive problemer, eller det kan være problematikker omkring forældrenes misbrug eller generelle forældrekompetencer. Derudover kan den ikke-forklarede del skyldes faktorer, der ikke endnu ikke kan måles, inden barnet anbringes. Det kan fx være, at barnet endnu ikke er blevet udredt i forhold til en diagnose, så denne information ikke kommer med i modellen. Når vi samler alle baggrundsfaktorer for at forudsige, om et barn bliver anbragt i plejefamilie eller på institution, så finder vi en forklaringsgrad på 19 %. Det kan forekomme lavt, at modellen "kun" kan forklare knap 20 % af variansen, men forklaringskraften bliver sjældent særligt høj i individbaserede registeranalyser.⁹ I denne model kan det bl.a. skyldes, at en del af beslutningen om, hvorvidt et barn skal anbringes i plejefamilie eller på institution, baseres på faktorer, som er uafhængigt af barnet og dets familie, fx som følge af forskellige principper mellem de forskellige kommuners myndigheder. Modellens evne til at forudsige anbringelsestypen fremgår endvidere af Tabel 4.2. Heraf fremgår det, at børn anbragt i familiepleje godt nok har en højere forventet sandsynlighed for at blive anbragt i familiepleje end børn anbragt på institution, men at begge grupper har relativt høje forventede sandsynligheder for at anbringes i den anbringelsestype, de ikke er anbragt i.

Tabel 4.2 Modellens evne til at forudsige anbringelsestype

	Børn anbragt i familiepleje	Børn anbragt på institution
Forventet sandsynlighed for anbringelse i familiepleje	0,58	0,34
Antal	2039	2514

Note: Baseret på modellen estimeret i Tabel 4.1.

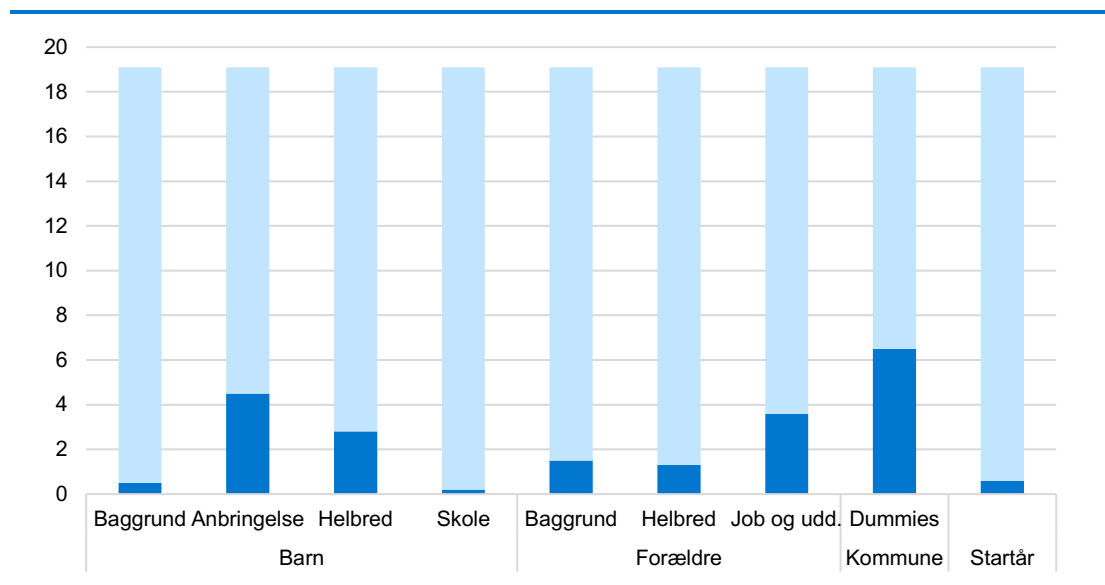
Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og STIL.

Figur 4.1 viser, hvilke grupper af faktorer der kan forklare den største andel af variationen i typen af anbringelse, hvis disse alene skulle forklare sandsynligheden for at blive anbragt i familiepleje. Som det fremgår, forklarer faktorer omkring anbringelsen, altså barnets alder på anbringelsestidspunktet, og hvorvidt og hvor længe der har været en forebyggende foranstaltning inden anbringelsen, knap en fjerdedel af variationen i anbringelsestype. Derudover forklarer forældrenes socioøkonomiske status cirka en femtedel. Endelig udgør information om bar-

⁹ Se fx Bolvig et al. (2019).

nets eventuelle diagnose omkring en sjettedel af den samlede forklaringskraft. Kommuneforskelle, som måles ved kommunespecifikke indikatorer, har dog den største forklaringskraft. Cirka 40 % af variationen i sandsynligheden for at blive anbragt i familiepleje kan forklares ved kommunale forskelle. Barnets bopælskommune ved iværksættelsen af anbringelse har derfor i særlig grad betydning for, om barnet anbringes i plejefamilie frem for på institution. Som nævnt i afsnit 2.2 kan disse kommunale forskelle fx skyldes det lokale udbud af plejefamilier, afstand til nærmeste institution eller en politisk beslutning i kommunen.

Figur 4.1 Forskellige baggrundsforholds evne til at forklare sandsynligheden for at blive anbragt i plejefamilierne frem for på institution (procent). Baseret på logit-estimation af sandsynligheden.

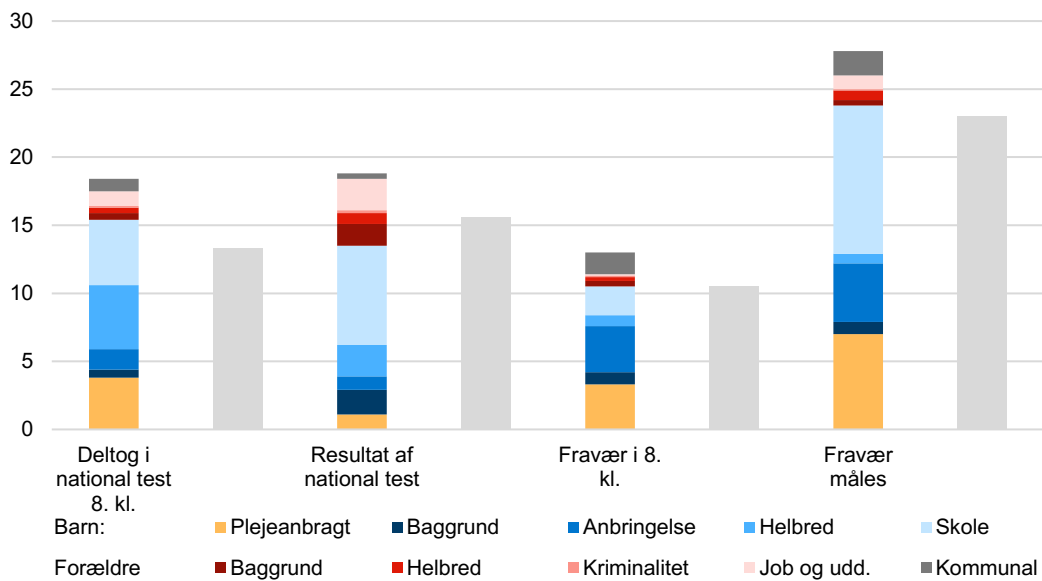
Note: Den lyseblå søjle repræsenterer pseudo R² fra den fulde logit-model med alle baggrundsfaktorer inkluderet, mens hver af de mørkeblå søjler repræsenterer pseudo R² fra separate logit-modeller med kun den pågældende gruppe af baggrundsfaktorer inkluderet. Summen af de individuelle pseudo R² (mørkeblå søjler) kan således godt overstige pseudo R² for den fulde model. De baggrundsfaktorer, der indgår i hver gruppe, fremgår af Tabel 4.1. Forældres kriminalitet indgår ikke i grafen, da forklaringsgraden af disse variable er mindre end 0,005 %.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og STIL.

4.2 Baggrundsfaktors sammenhæng med skoleresultater

Inden vi i næste kapitel undersøger, hvordan typen af anbringelse påvirker det anbragte barns skoleresultater, ser vi i dette afsnit nærmere på, hvordan sammenhængen mellem andre baggrundsfaktorer og skoleresultaterne er. Som i ovenstående afsnit inddrages baggrundsfaktorerne i grupper af faktorer, der beskriver hhv. barnet selv og dets forældre.

Figur 4.2 Baggrundsfaktorenes forklaringskraft af variationen i udfaldsmål i grundskolen

Note: Hver farve i de farvede søjler repræsenterer pseudo R^2 fra separate logit-modeller med kun den pågældende gruppe af baggrundsfaktorer inkluderet. De grå søjler viser modellens samlede pseudo R^2 . Disse er lavere end de sumerede søjler, da de forskellige grupper af faktorer har overlappende forklaringskraft.

Baggrundsfaktorerne består af: Barn, baggrund: køn, indvandrerbaggrund. Barn, anbringelse: alder ved anbringelsen, forebyggende foranstaltninger. Barn, helbred: ni forskellige kroniske diagnoser. Barn, skole: specialundervisning, skoletype og baggrund for specialundervisning i 8. klasse. Forældre, baggrund: alder, oprindelse, evt. død. Forældre, helbred: kontakt m. læge, psykolog og hospital. Forældre, kriminalitet: domfældelser. Forældre, job og uddannelse: højeste uddannelse og evt. offentlig forsørgelse. Kommunalt forbrug: folkeskole og specialområde pr. barn, kontanthjælp og førtidspension pr. voksen, uddannelsesniveau i kommunen, kommunetypologi.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og STIL.

Figur 4.2 viser, at vi med alle baggrundsfaktorer samt kommunale indikatorer inkluderet kan forklare 17 % (12 %, hvis vi tager højde for overlap i forklaringen) af variationen i, hvorvidt et barn deltager i de nationale tests i 8. klasse. Den stærkeste forklaringsgrad kommer fra faktorer vedrørende barnet selv, hvor modtagelse i specialundervisning, barnets helbred, og om barnet er plejeanbragt (i stedet for institutionsanbragt), hver forklarer omtrent 4 %.

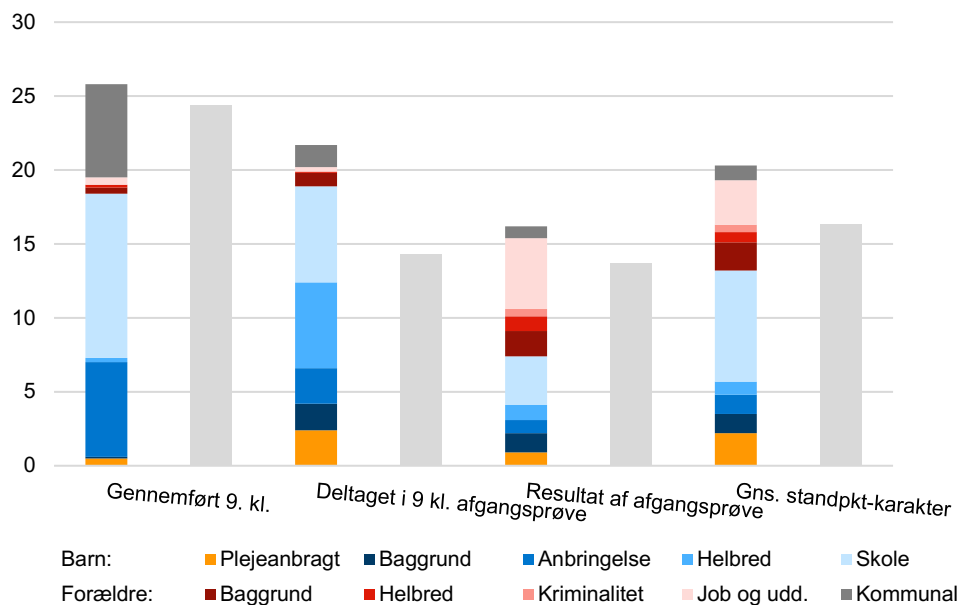
Information om barnets specialundervisning og skoletype har ligeledes en relativt stor forklaringsgrad i variationen af resultat af de nationale tests. Disse skolefaktorer forklarer her 7 %, og denne sammenhæng er ikke overraskende, idet mål for skolemæssige udfordringer må forventes at påvirke de faglige resultatmål. Det fremgår derimod, at anbringelsestype har en meget lav forklaringsgrad i forhold til resultatet blandt de børn, som deltager i de nationale tests.

Anbragte børns fravær i 8. klasse er det udfaldsmål, hvor baggrundsfaktorer og kommunale indikatorer samlet har den laveste forklaringsgrad. Samlet forklares 12 % (11 %, hvis vi tager højde for overlap i forklaring), hvor det særligt er anbringelsestype og forhold omkring anbringelsen, der bidrager med forklaring. Omvendt kan de observerede faktorer om barnet forklare over 25 % af variationen i sandsynligheden for, at der måles fravær på barnet. Denne høje forklaringsgrad drives først og fremmest af information om skoletype og specialundervisning og skyldes sandsynligvis, at særlige typer skoler er fritaget for at registrere fravær.¹⁰ Den store

¹⁰ Der indsamledes ikke fraværdata for elever på privat- og efterskoler i den periode, vi observerer.

betydning af anbringelsestype tyder dog på, at der er en systematisk forskel i fraværsregistrering for børn i de to forskellige anbringelsestyper, som ligger ud over forskellen i skoletype.

Figur 4.3 Baggrundsfaktorenes forklaringskraft af variationen i udfaldsmål i 9. klasse

Note: Hver farve i de farvede søjler repræsenterer pseudo R² fra separate logit-modeller med kun den pågældende gruppe af baggrundsfaktorer inkluderet. De grå søjler viser modellens samlede pseudo R². Disse er lavere end de samlede søjler, da de forskellige grupper af faktorer har overlappende forklaringskraft.

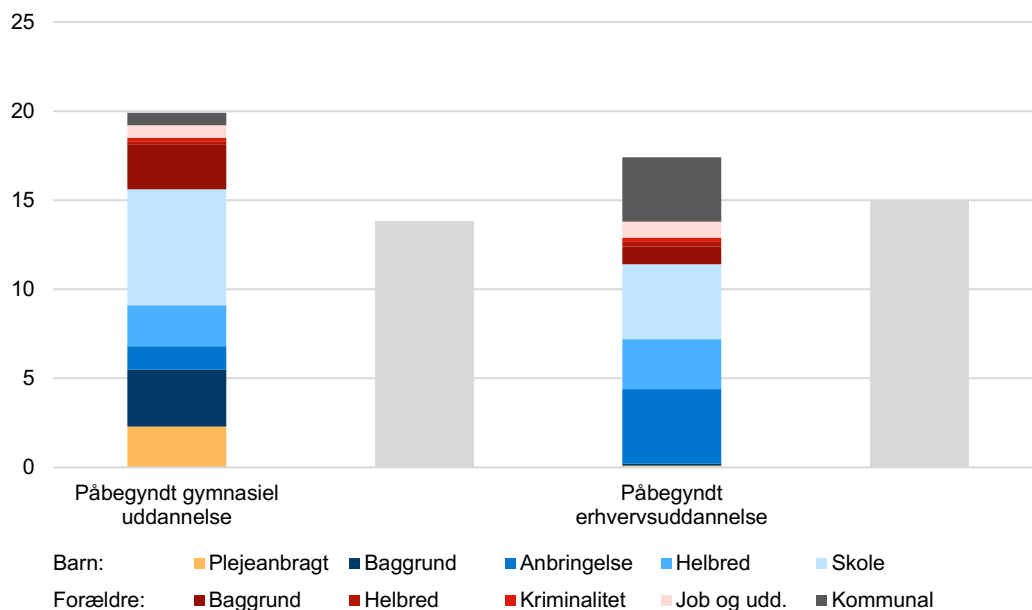
Baggrundsfaktorerne består af: Barn, baggrund: køn, indvandrerbaggrund. Barn, anbringelse: alder ved anbringelsen, forebyggende foranstaltninger. Barn, helbred: ni forskellige kroniske diagnoser. Barn, skole: specialundervisning, skoletype og baggrund for specialundervis. i 9. klasse. Forældre, baggrund: alder, oprindelse, evt. død. Forældre, helbred: kontakt m. læge, psykolog og hospital. Forældre, kriminalitet: domfældelser. Forældre, job og udd.: højeste uddannelse og evt. offentlig forsørgelse. Kommunalt forbrug: folkeskole og specialområde pr. barn, kontanthjælp og førtidspension pr voksen, uddannelsesniveau i kommunen, kommunetypologi.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og STIL.

Figur 4.3 viser baggrundsfaktorenes forklaringsgrad af variationen i 9. klasse-udfaldsmål. Hvorvidt et anbragt barn gennemfører 9. klasse og deltager i 9. classes afgangsprøve, kan i høj grad forklares af forhold omkring anbringelsen og af skolemæssige faktorer. Samtidig ses, at kommunale faktorer har en forholdsmæssig stor betydning for gennemførelse af 9. klasse, hvilket kan være et resultat af kommunale forskelle i indberetning til Elevregisteret. Endelig ses det, at det anbragte barns helbred bidrager med en væsentlig del af forklaringen af deltagelse i 9. classes afgangsprøve.

Hvis vi derimod ser på baggrundsfaktorenes betydning for *resultatet* af afgangsprøven og standpunktskarakterer, har modtagelse af specialundervisning fortsat stor betydning, men beskrivende faktorer om forældrene bidrager desuden med en væsentlig forklaringsgrad. Særligt faktorer vedrørende forældrenes socioøkonomiske status forklarer henholdsvis 5 % og 3 % af variationen i resultatet af afgangsprøven og standpunktskarakterer. Tidligere undersøgelser har påvist en sammenhæng mellem social arv og folkeskolekarakterer (Pedersen & Caspersen (2018), og det er tydeligt fra Figur 4.3, at denne sammenhæng ikke brydes alene ved en anbringelse.

Figur 4.4 Baggrundsfaktorenes forklaringskraft af variationen i udfaldsmål på efterfølgende skole/uddannelse

Note: Hver farve i de farvede søjler repræsenterer pseudo R² fra separate logit-modeller med kun den pågældende gruppe af baggrundsfaktorer inkluderet. De grå søjler viser modellens samlede pseudo R². Disse er lavere end de summerede søjler, da de forskellige grupper af faktorer har overlappende forklaringskraft.

Baggrundsfaktorerne består af: Barn, baggrund: køn, indvandrerbaggrund. Barn, anbringelse: alder ved anbringelsen, forebyggende foranstaltninger. Barn, helbred: ni forskellige kroniske diagnoser. Barn, skole: specialundervisning, skoletype og baggrund for specialundervis. i 8. klasse. Forældre, baggrund: alder, oprindelse, evt. død. Forældre, helbred: kontakt m. læge, psykolog og hospital, Forældre, kriminalitet: domfældelser. Forældre, job og udd.: højeste uddannelse og evt. offentlig forsørgelse. Kommunalt forbrug: folkeskole og specialområde pr. barn, kontanthjælp og førtidspension pr. voksen, uddannelsesnivea i kommunen, kommunetypologi.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og STIL.

Af Figur 4.4 fremgår det, i hvilket omfang baggrundsfaktorer påvirker påbegyndelse ungdomsuddannelser. For påbegyndelse af en gymnasial uddannelse eller erhvervsuddannelse bidrager skolefaktorer i høj grad i forklaringen. Disse faktorer er sandsynligvis korrelerede med den unges skolefærdigheder, som har indvirkning på den unges uddannelsesvalg. Baggrundsfaktorer for den unge selv samt forældrene bidrager ligeledes til forklaring af variationen i påbegyndelse af en gymnasial uddannelse.

Mens type af anbringelsessted bidrager med 2,3 % af forklaringen af påbegyndelse af gymnasial uddannelse, har denne faktor stort set ingen forklaringsgrad på påbegyndelse af erhvervsuddannelse. Derimod bidrager kommunale indikatorer med 3,6 % af variationen i påbegyndelse af erhvervsuddannelse, hvilket kunne skyldes kommunale forskelle i uddannelsessammensætningen mellem kommunerne. Endelig bidrager forhold omkring anbringelse og den unges helbred også til forklaringsgraden af påbegyndelse af erhvervsuddannelse.

5 Effekten af anbringelsestype

I dette kapitel præsenterer vi resultaterne af effektmålingen af anbringelsestype på de forskellige skoleresultater. Vi præsenterer både resultater estimeret ved hjælp af propensity score matching (PSM) og ved hjælp af instrumentvariabel-metoden (IV) (se kapitel 2). Som det fremgik af metodegennemgangen i kapitel 2, kan vi forvente forskellige resultater fra de to metoder, hvis der eksisterer uobserverbare faktorer, som både påvirker sandsynligheden for at blive anbragt i familiepleje frem for på institution og skoleresultaterne, idet PSM-metoden ikke vil kunne tage højde herfor.

Det betyder, at de præsenterede estimater fra matchingmodellen viser forskellen mellem børn anbragt i familiepleje og lignende børn anbragt på institution, når der er taget højde for en lang række observerbare baggrundsfaktorer. Dette kalder vi den uforklarede forskel. IV-estimerne, derimod, viser hvordan skoleresultaterne påvirkes af, at et barn anbringes i familiepleje i stedet for på institution (som følge af at bo i en kommune med relativt høj tilbøjelighed til at anbringe i familiepleje frem for på institution). Dette kalder vi den kausale effekt.

Boks 5.1 Test af metoden – hvornår kan IV-modellen vise en kausal effekt?

For at IV-analysen kan siges at levere et kausalt effektmål, skal en række antagelser om instrumentet være opfyldt. I Bilag 2 sandsynliggør vi, i hvilket omfang disse antagelser holder, og bortset fra i forhold til resultaterne af **den nationale test i 8. klasse** vurderes antagelserne at holde. Herunder gennemgås de enkelte antagelser kort med opsummering af resultater fra validitetstest i bilag 2:

Styrke af instrument: At instrumentet er stærkt betyder, at kommunernes tilbøjelighed til at placere børn i familiepleje frem for i anbringelse på institution i året op til et givet barns anbringelse skal være stærkt korreleret med det givne barns sandsynlighed for at blive anbragt i familiepleje (first-stage). Det er altså ikke nok, at instrumentet korrelerer med den endogene forklarende variabel – korrelationen skal også være tilstrækkeligt stærk. Hvis dette ikke er tilfældet, vil størrelsen på estimatet blive overdimensioneret. Vi finder generelt stærke first-stage-sammenhænge, men ny forskning peger på, at risikoen for overdimensionerede estimater er til stede selv ved stærke sammenhænge. Vi tester derfor, om konklusionen af resultaterne ændrer sig, hvis vi korrigerer usikkerheden i forhold til en overdimensioneringsfaktor. Dette viser sig kun at være tilfældet i forhold til effekten på resultaterne af **den nationale test i 8. klasse**, der går fra svagt positiv signifikant til insignifikant.

Eksogenitet: Instrumentet skal være eksogent, hvilket betyder, at den kommunale tilbøjelighed til at benytte familieplejeanbringelser relativt til institutionsanbringelser skal være så godt som tilfældigt for det enkelte barn i den givne kommune. Dette ser i det store hele ud til at være tilfældet.

Eksklusionsantagelsen: Det anvendte instrumentet skal være uafhængigt, det vil sige, at det kun må påvirke det anbragte barns skoleresultater/uddannelsesvalg igennem typen af anbringelsessted. Derved udelukkes det, at kommunens tilbøjelighed til at benytte familiepleje som anbringelsesform frem for institutionsanbringelse kan påvirke elevens udfaldsmål direkte eller indirekte gennem fx kommunens undervisningstiltag. Dette er potentielt en streng antagelse. Vi inkluderer derfor en lang række kommunale andele i vores regressioner, fx udgifter til folkeskolen, førtidspensioner og kontanthjælp samt indikatorer for det gennemsnitlige uddannelsesniveaue i de enkelte kommuner. Vi understreger dog, at dette kun er et problem for vores instrument, såfremt de kommunale karakteristika både påvirker instrumentet og andre tiltag, som eleven ellers ville have modtaget. Vi sandsynliggør uafhængigheden ved at undersøge, om vi kan finde en sammenhæng mellem kommunens tilbøjelighed til at benytte familiepleje og skoleresultater blandt børn, der *ikke* er anbragt. Da disse børn ikke direkte er påvirket af kommunernes tilbøjelighed vil en sammenhæng være tegn på, at uafhængighedsantagelsen er brudt.

Vi tester dette for de forskellige grupper af output og finder ingen sammenhæng i forhold til fravær, 9. klasses afgangsprøve eller i forhold til start på ungdomsuddannelse. Til gengæld finder vi tegn på, at resultat af den **nationale test i 8. klasse** også for ikke-anbragte børn er negativt korreleret med kommunernes tilbøjelighed til at anvende familiepleje. Det betyder ikke nødvendigvis, at eksklusionsantagelsen ikke er opfyldt blandt anbragte børn, der har deltaget i den nationale test i 8. klasse, men det er en stærk indikation på, at antagelsen kan være brudt. I så fald vil vores effektmål på resultat af de nationale tests alt andet lige vil være negativt skævvredet, og disse effekter bør derfor fortolkes med et vis forbehold.

Monotonicitet: Antagelsen om et monotont instrument betyder, at en høj tilbøjelighed til anbringelse i familiepleje ikke må medføre højere sandsynlighed for anbringelse i familiepleje i nogle kommuner, mens det medfører lavere sandsynlighed i andre kommuner. Dette kan ikke testes formelt, men en grafisk illustration giver en klar indikation af, at antagelsen er opfyldt.

Det skal dog pointeres, at disse effekter kun gælder børn på grænsen mellem de to anbringelsestyper, det vil sige børn med en sammensætning af problematikker, der medfører, at de vil blive anbragt i familiepleje i en kommune, men blive anbragt på institution i en anden. Omvendt gælder effekterne ikke for de børn, der, ligegyldigt hvor de bor, ville være blevet anbragt i den samme type anbringelse – måske pga. egne misbrugsproblemer eller kriminalitet, som nogle institutioner har særlige kompetencer til at håndtere, eller omvendt hvis deres ”eneste” problematik er manglen på forældre og det naturlige valg derfor ville være anbringelse i en plejefamilie. Det betyder, at eventuelle effekter ikke vil kunne udrulles til alle anbragte børn.

Nedenfor præsenteres resultaterne først for den samlede gruppe og dernæst opdelt på undergrupper, og i slutningen af kapitlet opsummeres resultaterne.¹¹

5.1 Den samlede gruppe

5.1.1 Skoleresultater i folkeskolen

I Tabel 5.1 præsenteres effekten på fravær i 8. og 9. klasse. Som det fremgår af tabellen, estimerer PSM-modellen en negativ sammenhæng mellem fravær i 8. og 9. klasse med anbringelse i familiepleje. Det betyder, at børn anbragt i familiepleje har signifikant lavere fravær i både 8. og 9. klasse. Denne forskel er signifikant, selvom vi tager højde for en række faktorer, som ellers typisk påvirker fravær. Når vi ser på resultaterne af IV-modellen, finder vi dog, at denne forskel ikke er en kausal effekt, og vi kan dermed ikke påvise, at det lavere fravær skyldes, at de anbringes i familiepleje. Det tyder på, at forskellen i stedet skyldes en række faktorer, der adskiller de familieplejeanbragte fra de institutionsanbragte. Derfor kan man ikke forvente at reducere fraværet blandt de anbragte børn ved i højere grad at anvende familiepleje.

Det skal dog bemærkes, at fraværet målt i 8. klasse og 9. klasse kun observeres for omkring 55-60 % af børnene i vores population. Det skyldes, at nogle skoler/kommuner ikke har registreret skolefravær i alle årene. Særligt efterskoler, specialskoler og behandlingshjem er først de seneste år begyndt at registrere fravær. Vi finder, at der er signifikant større sandsynlighed for, at fraværet måles blandt børn, der er anbragt i familiepleje. Forskellen eksisterer, til trods for at vi korrigerer for den type skole, barnet gik på i hhv. 8. eller 9. klasse, og må således skyldes andre faktorer. Dog kan vi i følge IV-modellen ikke påvise, at forskellen skyldes en

¹¹ I Bilag 2 præsenteres test for anvendelse af hhv. PSM- og IV-metoderne, og i Bilag 4 vises en række robusthedstjek af modelspecifikationen.

kausal sammenhæng med anbringelsestypen – hverken i forhold til, hvem der har registreret fravær, eller på fraværsniveauet.

Tabel 5.1 Fravær i udskolingen

	Fravær er registreret		Fravær 8. klasse		Fravær 9. klasse	
PSM	0,144 ***	(0,000)	-0,049 ***	(0,000)	-0,033 ***	(0,000)
IV	0,071	(0,560)	-0,009	(0,825)	-0,005	(0,929)
N	4595		2756		2554	
F-test af instrument	63,3		59,3		34,0	

Note: PSM: Propensity score matching. IV: Instrumentvariabel-metode.

p-værdier i parentes: * p<0,1, ** p<0,05, *** p<0,01.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Styrelsen for IT og Læring.

I Tabel 5.2 præsenteres sammenhængen mellem anbringelsestype og den nationale test i dansk i 8. klasse. Vi finder, at anbragte børn i familiepleje både har større sandsynlighed for at deltage i den pågældende nationale test, og opnår et bedre testresultat, hvis de deltager, end børn anbragt på institution. Effektestimerne fra IV-modellen kan dog ikke påvise, at deltagelse i eller resultat af den nationale test skyldes selve anbringelsen. Estimatet af effekten på testresultatet er godt nok næsten dobbelt så høj som PSM estimatet og signifikant på 90 % signifikansniveau. Det kunne tyde på, at man for en større population ville kunne påvise en kausal sammenhæng mellem anbringelse i familiepleje og højere testresultater. Men som nævnt i Boks 5.1 tyder resultaterne af robusthedsanalysen i Bilag 4 og uafhængighedstesten i Bilag 2 imidlertid på, at nogle uobserverede faktorer formentlig samvarierer med instrumentet og resultat af de nationale tests. Effekten på resultat af den nationale test er derfor sandsynligvis skævvredet og skal derfor fortolkes med et vist forbehold.

Tabel 5.2 National test i dansk i 8. klasse

	Deltaget i national test		Resultat af national test	
PSM	0,130 ***	(0,000)	0,290 ***	(0,000)
IV	0,112	(0,405)	0,717 *	(0,097)
N	4.377		2.416	
F-test af instrument	56,8		40,6	

Note: PSM: Propensity score matching. IV: Instrumentvariabel-metode.

p-værdier i parentes: * p<0,1, ** p<0,05, *** p<0,01.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Styrelsen for IT og Læring.

Vi ser nu på resultaterne af 9. klasses afgangsprøve. Da vi har begrænset vores population til kun at inkludere de børn, der har afsluttet 8. klasse senest i 2018, har alle i populationen en potentiel mulighed for at afslutte 9. klasse. Vi ser på to forskellige mål for afslutning, dels baseret på Danmarks Statistiks definition for færdiggjort uddannelse¹² og dels baseret på deltagelse i minimum én eksamen ved 9. klasses afgangsprøve (Tabel 5.3). Mens vi ikke finder nogen sammenhæng mellem anbringelsestype og sandsynligheden for at færdiggøre 9. klasse, ses en tydelig positiv sammenhæng mellem anbringelse i familiepleje og deltagelse i minimum én afgangsprøve. Denne positive sammenhæng finder vi også i IV-modellen, hvilket indikerer, at hvis et barn anbringes i familiepleje i stedet for på institution, vil sandsynligheden for, at han/hun vil deltage i en 9. klasses afgangsprøve, stige med knap 30 procentpoint. Det er en forholdsvis stor effekt, der svarer til, at sandsynligheden for at gå op til prøve næsten

¹² Ifølge variabelen AUDD.

halveres, hvis barnet anbringes på institution i stedet for i pleje.¹³ Det er svært at sige, hvad effekten skyldes, men da vi korrigerer for skoletype, herunder interne skoler, drives effekten ikke direkte af, at flere institutionsanbragte børn går på interne skoler, hvor deltagelse i eksamen typisk er lavere. Effekten kan måske snarere skyldes såkaldte peer-effekter, dvs. kulturelle påvirkninger fra de øvrige anbragte eller fra personalet på anbringelsesstedet.

Tabel 5.3 Afslutning af 9. klasse

	Afsluttet 9. klasse		Deltaget i 9. classes afgangsprøve	
PSM	-0,003	(0,804)	0,108 ***	(0,000)
IV	0,021	(0,795)	0,288 *	(0,050)
N	4.541		4.541	
F-test af instrument	63,6		63,6	

Note: PSM: Propensity score matching. IV: Instrumentvariabel-metode.

p-værdier i parentes: * p<0,1, ** p<0,05, *** p<0,01.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Styrelsen for IT og Læring.

Af Tabel 5.4 fremgår sammenhængen mellem anbringelsestype og karakterer i 9. klasse. Vi måler dels de gennemsnitlige standpunktskarakterer og dels gennemsnittet fra afgangsprøven. Som det fremgår, er der en positiv sammenhæng mellem det at blive anbragt i familiepleje frem for på institution og de gennemsnitlige karakterer i 9. klasse. Det fremgår dog også af IV-estimaterne, at denne sammenhæng ikke er kausal og dermed ikke kan siges at være en konsekvens af at blive anbragt i den ene anbringelsestype frem for den anden. Det skal dog pointeres, at deltagelse i eksamen af anbringelsestypen påvirkes, som vi så ovenfor, hvilket betyder, at der sker et større frafald til eksamen blandt anbragte på institution. Da det typisk er de dygtigste elever, der – alt andet lige – deltager i eksamen, så vil et større frafald typisk medføre et højere gennemsnit blandt dem, der deltager, hvorimod større deltagelse vil medføre lavere karakterer. Derfor skal den manglende effekt på karaktergennemsnittet ses i lyset af, at pleje-anbringelse fører til højere eksamensdeltagelse, og at man derfor på baggrund heraf forventer, at karaktergennemsnittet vil falde. Man kan altså sige, at anbringelse i familiepleje medfører, at flere unge deltager i 9. classes afgangsprøve, uden at det påvirker det gennemsnitlige karakterniveau.

Tabel 5.4 Karakterer i 9. klasse

	Gns. karakter ved 9. kl. afgangsprøve		Gns. standpunktskarakter i 9. kl.	
PSM	0,242 ***	(0,000)	0,291 ***	(0,000)
IV	-0,076	(0,808)	-0,166	(0,588)
N	2.409		2.391	
F-test af instrument	35,7		38,1	

Note: PSM: Propensity score matching. IV: Instrumentvariabel-metode.

p-værdier i parentes: * p<0,1, ** p<0,05, *** p<0,01.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Styrelsen for IT og Læring.

5.1.2 Uddannelsesresultater efter 9. klasse

I dette afsnit ser vi på, hvilken betydning anbringelsestypen har for den fortsatte uddannelse, nærmere bestemt på påbegyndt ungdomsuddannelse. Det gør vi for et udsnit af populationen, der enten har gennemført 9. klasse eller er minimum 18 år i 2018.

¹³ Det er dog sandsynligt, at størrelsen på effekten er blevet kunstigt forstørret, da instrumentets styrke ikke er kraftig nok til at udelukke en skævvridning. Test i Bilag 2 viser dog, at effekten er positivt signifikant.

Tabel 5.5 Påbegyndt uddannelse efter 9. klasse

	Gymnasial udd.	Erhvervsfaglig udd.	Ungdomsuddannelse
PSM	0,098 *** (0,000)	0,044 ** (0,027)	0,087 *** (0,000)
IV	0,222 * (0,090)	0,288 * (0,050)	0,438 *** (0,004)
N	3.901	3.901	3.901
F-test af instrument	45,2	45,2	45,2

Note: PSM: Propensity score matching. IV: Instrumentvariabel-metode.

p-værdier i parentes: * $p < 0,1$, ** $p < 0,05$, *** $p < 0,01$.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Styrelsen for IT og Læring.

Som det fremgår af Tabel 5.5, så er der en positiv sammenhæng mellem at blive anbragt i familiepleje og at fortsætte i ungdomsuddannelse efter 9. klasse. Den positive sammenhæng gælder både i forhold til at fortsætte i en gymnasial ungdomsuddannelse, men også i forhold til at påbegynde en erhvervsuddannelse, selvom vi ikke så nogen forskelle i den gennemsnitlige andel, der påbegynder erhvervsuddannelse i Tabel 3.4. Det fremgår, at den kausale sammenhæng er signifikant på et 90 %-niveau for påbegyndelse af hhv. en gymnasial og en erhvervsfaglig uddannelse, men slås de to typer uddannelse sammen til samlet påbegyndelse af ungdomsuddannelse, finder vi en positiv effekt på 99 %-niveau.¹⁴ For begge typer uddannelse finder vi forholdsvis store effekter på henholdsvis 22 og 29 procentpoint højere sandsynligheder for at påbegynde en gymnasial hhv. erhvervsfaglig uddannelse som følge af anbringelse i familiepleje frem for på institution. Det svarer til, at hver fjerde af de børn, effekten vedrører, fortsætter i gymnasiet, hvis de placeres i familiepleje i stedet for på institution. Her er det vigtigt at huske på, at denne effekt kun vedrører de børn, der ligger på grænsen mellem at blive anbragt i familiepleje og på institution, dvs. de børn, der potentielt ville have haft en anden type anbringelse, hvis de boede i en anden kommune.

Desværre kan vi ikke med de nuværende data undersøge, om anbringelsestype også påvirker de (tidligere) anbragte unges chance for at *færdiggøre* deres ungdomsuddannelse, idet for få af de inkluderede børn i analysen på nuværende tidspunkt er gamle nok til at have haft mulighed for at færdiggøre en ungdomsuddannelse.

5.2 Heterogene resultater

5.2.1 Skoleresultater i folkeskolen

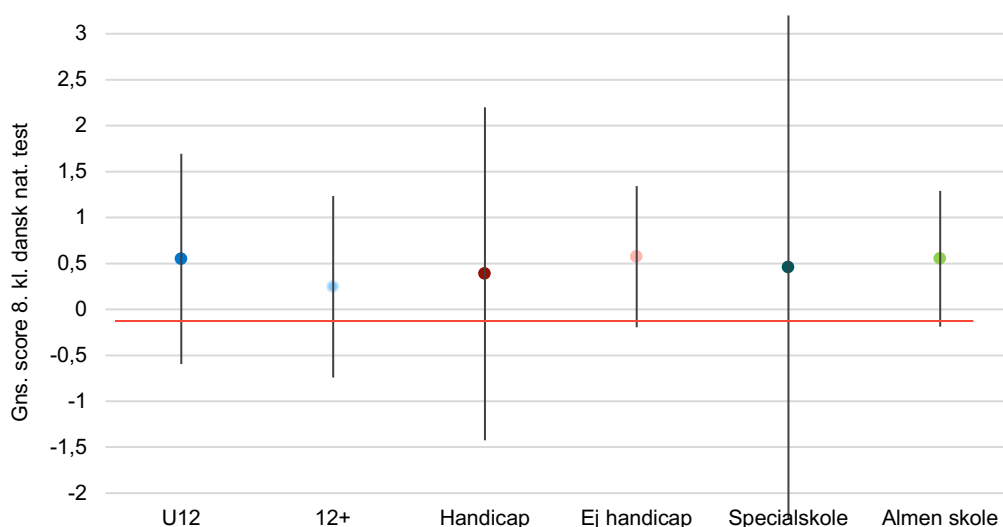
I dette kapitel undersøger vi, om typen af anbringelse påvirker forskellige grupper af anbragte børns skoleresultater forskelligt. Vi ser dels på effektresultaterne (IV-model) opdelt på alder, helbred og skoletype og dels på de uforklarede forskelle (PSM-model) opdelt på det enkelte barns forventede sandsynlighed for at blive anbragt i plejefamilie frem for på institution. For at minimere omfanget af resultater viser vi her kun resultaterne af den nationale test, fravær i 8. klasse, deltagelse i 9. classes afgangsprøve, resultat af afgangseksamen samt påbegyndelse af gymnasiale og erhvervsfaglige uddannelser. Resultater for alle resterende udfaldsmål kan ses i Bilag 3. Effektresultaterne præsenteres samlet i en graf for hvert output, hvor hvert

¹⁴ Selvom størrelsen af effekten evt. er overdimensioneret er retningen af effekten robust i forhold til styrken af instrumentet – se nærmere i Bilag 2 og Bilagstabel 2.2.

punkt viser koefficientestimatet, og den lodrette streg angiver konfidensintervallet. De aldersopdelte estimater er angivet med blålige punkter, de helbredsopdelte med rødlige punkter, mens effektestimater opdelt på skoletype er angivet med de grønne punkter (se Figur 5.1).¹⁵

Ud over effektestimater opdelt på observerede faktorer, præsenterer vi desuden de uforklarede forskelle opdelt på den estimerede sandsynlighed for at blive anbragt i familiepleje (se fx Figur 5.2). Det giver os mulighed for at undersøge, om de sammenhænge, vi så i kapitel 3 drives af de anbragte børn med den mest problematiske baggrund, dvs. dem, der har mindst sandsynlighed for at blive anbragt i pleje frem for på institution, eller om det snarere drives af de børn, der har den mindst problematiske baggrund. Det kan også være, at sammenhængen er den samme på tværs af denne fordeling.

Figur 5.1 Effekten på resultat af national test i dansk i 8. klasse af at blive anbragt i plejefamilie frem for på institution. Opdelt på hhv. alder, kronisk helbred, og skoletype.

Note: Instrumentvariabel-metode. Hvert farvet mærke angiver effekt-estimatet, og de lodrette grå linjer angiver 95 %-konfidensintervallet af separat estimerede modeller for hver angivet målgruppe. Se yderligere detaljer i Bilag 2. Antal observationer: Under 12 år: 1.982, 12+ år: 2.614, Handicap: 1.702, Ej handicap: 2.894, Specialskole 833, Almen skole: 3.763.

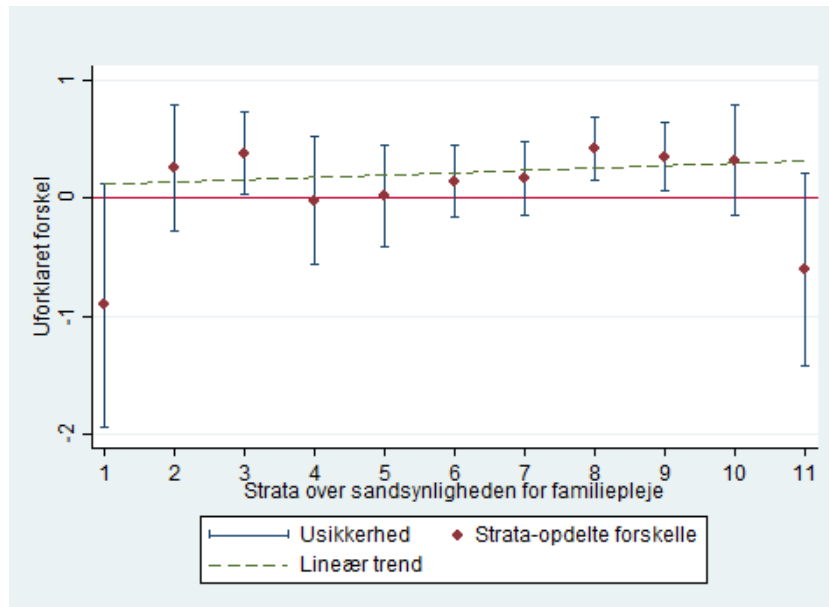
Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Styrelsen for IT og Læring.

Figur 5.1 viser de heterogene effekter af anbringelsestype på resultatet af den nationale test i dansk i 8. klasse. Det fremgår af figuren, at der ikke kan spores nogen signifikante forskelle i sammenhængen mellem de forskellige undergrupper. Selvom usikkerheden naturligvis er større for de mindste undergrupper, ligger de fleste punktestimater på samme niveau.

Tilsvarende indtryk får vi, når vi estimerer PSM-modellen opdelt på strata for sandsynlighed for at blive anbragt i familiepleje (se Figur 5.2). Heraf ses det, at den positive sammenhæng mellem plejeanbringelse og resultatet af den nationale test i 8. klasse ikke er så stærk, når den opdeles på strata. Sammenhængen er kun gældende for nogle af strataene i midten af fordelingen, mens der i de yderste strata, dvs. blandt de børn, der har hhv. laveste og højeste sandsynlighed for at blive anbragt i familiepleje, ser ud til at være en modsatrettet sammenhæng. Dette resultat tyder på, at den positive sammenhæng kun gælder for de anbragte børn, der reelt vil kunne anbringes inden for begge anbringelsestyper, hvilket også er dem, denne sammenhæng er relevant for.

¹⁵ De heterogene resultater for de resterende skole-outcomes kan desuden ses i Bilag 2.

Figur 5.2 Sammenhæng mellem at blive anbragt i plejefamilie og resultat af national test i dansk i 8. klasse. PSM-model opdelt på strata over den forventede sandsynlighed for at blive anbragt i familiepleje.

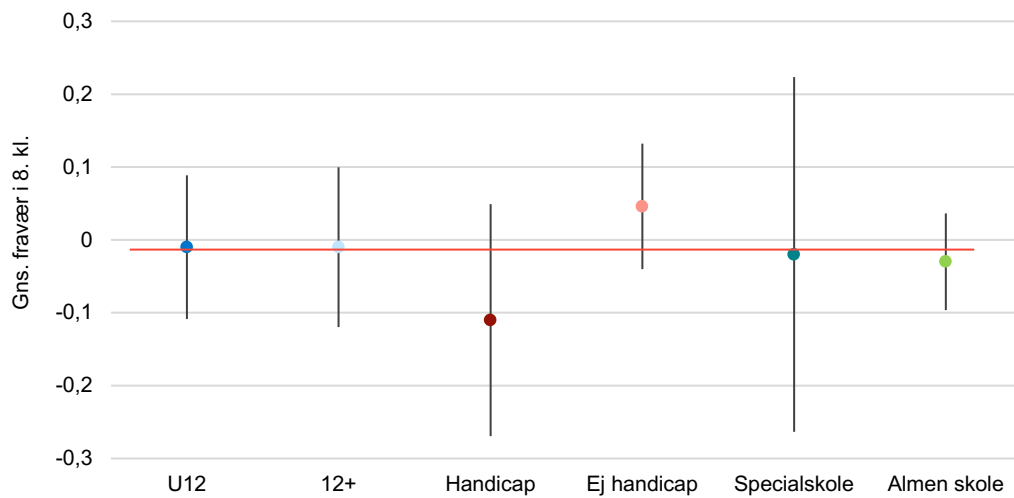

Note: Estimeret vha. Stata hte – heterogeneous treatment effect analysis (Jann et al. (2014)). Hvert farvet mærke angiver stratum-specifikke gennemsnitlige effektestimater, og de lodrette grå linjer angiver 95 %-konfidensintervallet. Antal observationer: 4.557. Hældning på lineær trend (std. afv.) = 0,019 (0,025).

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Styrelsen for IT og Læring.

Heller ikke i forhold til fravær i 8. klasse finder vi store forskelle i effektestimaterne mellem de forskellige målgrupper. Igen finder vi negative sammenhænge i PSM-modellen, men med større usikkerhed for de små målgrupper, mens alle effektestimater fra IV-modellen er insignifikante og dermed indikerer, at der ikke kan findes nogen kausal sammenhæng mellem anbringelsestype og skolefravær i nogen af undergrupperne.

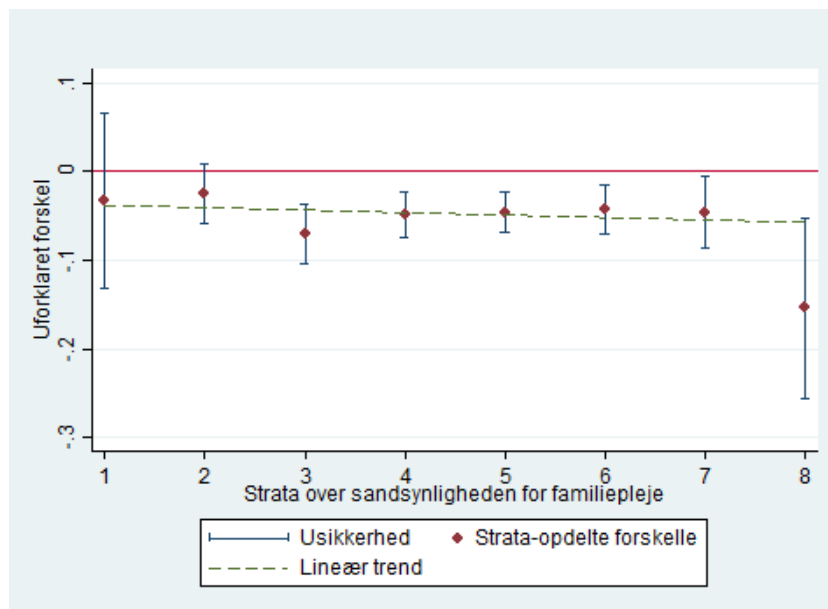
Figur 5.3 Effekten på fravær i dansk i 8. klasse af at blive anbragt i plejefamilie frem for på institution. Opdelt på hhv. alder, kronisk helbred, og skoletype.

Note: Instrumentvariabel-metode. Hvert farvet mærke angiver effekt-estimatet, og de lodrette grå linjer angiver 95 %-konfidensintervallet af separat estimerede modeller for hver angivet målgruppe. Se yderligere detaljer i Bilag 2.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Styrelsen for IT og Læring.

Figur 5.4 Sammenhæng mellem at blive anbragt i plejefamilie og skolefravær i dansk i 8. klasse. PSM-model opdelt på strata over den forventede sandsynlighed for at blive anbragt i familiepleje.

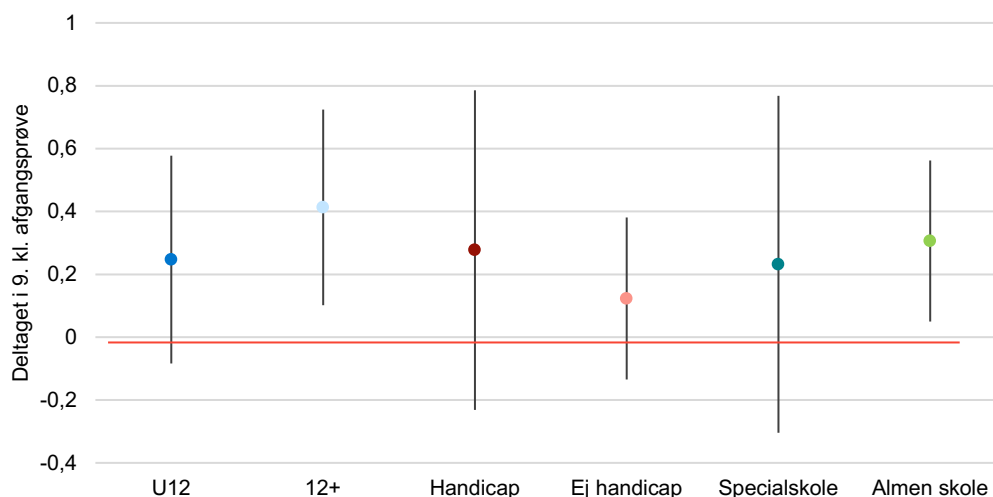
Note: Estimeret vha. Stata hte – heterogeneous treatment effect analysis (Jann et al. (2014)). Hvert farvet mærke angiver stratum-specifikke gennemsnitlige effektestimater, og de lodrette grå linjer angiver 95 %-konfidensintervallet. Antal observationer: 2.639. Hældning på lineær trend (std. afv.) = -0,003 (0,004).

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Styrelsen for IT og Læring.

Det strata-opdelte resultat af sammenhængen mellem anbringelsestype og fravær, som er præsenteret i Figur 5.4 viser, at den negative sammenhæng først og fremmest drives af de børn, der har størst sandsynlighed for at blive anbragt i familiepleje. Det betyder, at de børn, der har problemstillinger, der gør det mere sandsynligt, at de anbringes på institution, ikke oplever det samme lavere fravær ved at blive anbragt i familiepleje.

I Figur 5.5 præsenteres effekten af anbringelsestype på deltagelse i 9. klasses afgangsprøve. Som det fremgår af figuren, ses den stærkeste kausale effekt blandt børn, der anbringes første gang, efter at de er fyldt 12 år. Det betyder, at det særligt er børn, der anbringes i deres teenageår, der risikerer ikke at deltage i afgangsprøven som følge af anbringelse på institution. Omvendt kan vi ikke påvise, om anbringelsestypen er afgørende for, om den anbragte tager 9. klasses afgangsprøve, hvis vedkommende går på specialskole eller i skole på et behandlingshjem.

Figur 5.5 Effekten på deltagelse i 9. klasses afgangsprøve af at blive anbragt i plejefamilie frem for på institution. Opdelt på hhv. alder, kronisk helbred, og skoletype.

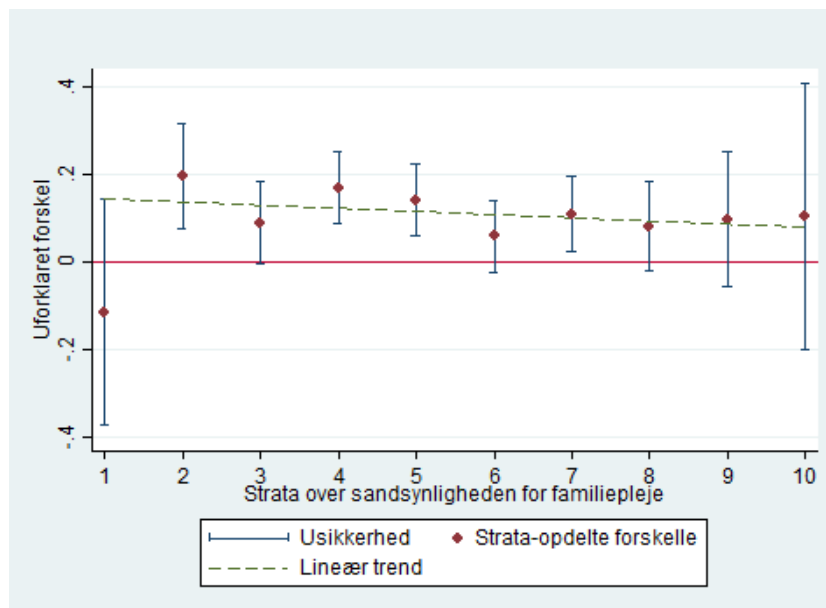

Note: PSM: Propensity score matching. IV: Instrumentvariabel-metode. Hvert farvet mærke angiver effekt-estimatet, og de lodrette grå linjer angiver 95 %-konfidensintervallet af separat estimerede modeller for hver angivet målgruppe. Se yderligere detaljer i Bilag 2.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Styrelsen for IT og Læring.

Figur 5.6 viser sammenhængen mellem anbringelsestype og deltagelse i afgangsprøven opdelt på sandsynligheden for at blive anbragt i familiepleje. Det fremgår af figuren, at bortset fra de børn, der har lavest eller højest sandsynlighed for at anbringes i familiepleje, er sammenhængen positiv. Igen peger dette resultat på, at den positive sammenhæng kun gælder for de anbragte børn, der har en positiv forventet sandsynlighed for at kunne anbringes inden for begge anbringelsestyper.

Figur 5.6 Sammenhæng mellem at blive anbragt i plejefamilie og deltage i 9. klasses afgangsprøve. PSM-model opdelt på strata over den forventede sandsynlighed for at blive anbragt i familiepleje.

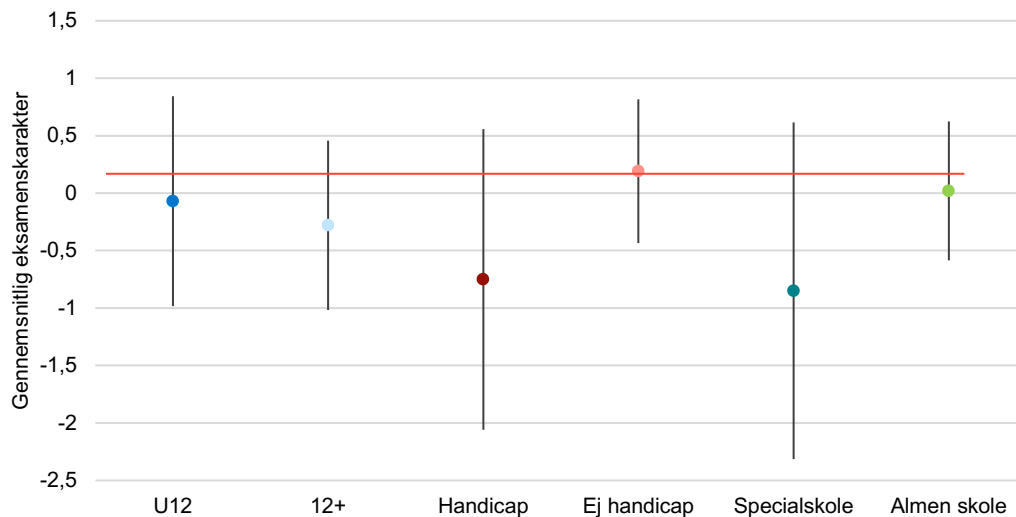

Note: Estimeret vha. Stata hte – heterogeneous treatment effect analysis (Jann et al. (2014)). Hvert farvet mærke angiver stratum-specifikke gennemsnitlige effektestimater, og de lodrette grå linjer angiver 95 %-konfidensintervallet. Antal observationer: 4.557. Hældning på lineær trend (std. afv.) = -0,007 (0,008).

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Styrelsen for IT og Læring.

I Figur 5.7 er de heterogene effekter på resultatet af 9. klasses afgangsprøve præsenteret. Den positive (men ikke nødvendigvis kausale) sammenhæng, vi fandt i den fulde matchingmodel, genfindes for børn uden handicap eller i almen skole, men ikke for de børn, der går i specialskole eller har et handicap. Ser vi på resultaterne af IV-modellen, er der dog ingen af sammenhængene for nogen af undergrupperne, der kan siges at være kausale.

Figur 5.7 Effekten på eksamenskarakter ved 9. klasses afgangsprøve af at blive anbragt i plejefamilie frem for på institution. Opdelt på hhv. alder, kronisk helbred, og skoletype.

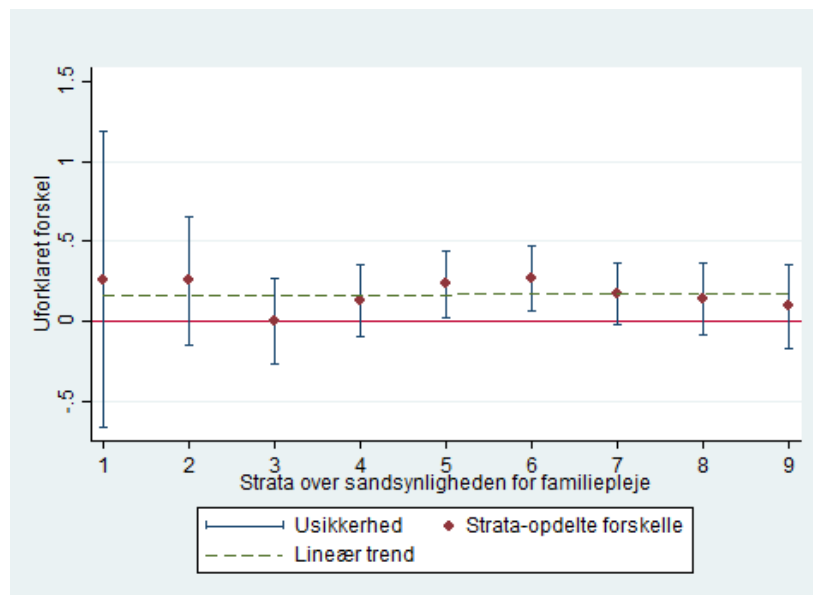

Note: PSM: Propensity score matching. IV: Instrumentvariabel-metode. Hvert farvet mærke angiver effekt-estimatet, og de lodrette grå linjer angiver 95 %-konfidensintervallet af separat estimerede modeller for hver angivet målgruppe. Se yderligere detaljer i Bilag 2.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Styrelsen for IT og Læring.

I Figur 5.8 præsenteres sammenhængen mellem anbringelsestype og karaktergennemsnittet fra 9. klasses afgangsprøve opdelt på sandsynligheden for at blive anbragt i familiepleje. Det fremgår af figuren, at den positive sammenhæng kun kan genfindes i to af de syv strata, som populationen kan inddeles i. Det tyder på, at den stærke positive sammenhæng mellem anbringelsestype og karakterer, som vi så for den fulde population i Tabel 5.4, ikke er så stærk, når sammenhængen måles inden for en mere homogen gruppe.

Figur 5.8 Sammenhæng mellem at blive anbragt i plejefamilie og karaktergennemsnit fra 9. klasses afgangsprøve. PSM-model opdelt på strata over den forventede sandsynlighed for at blive anbragt i familiepleje.

Note: Estimeret vha. Stata hte – heterogeneous treatment effect analysis (Jann et al. (2014)). Hvert farvet mærke angiver stratum-specifikke gennemsnitlige effektestimater, og de lodrette grå linjer angiver 95 %-konfidensintervallet. Antal observationer: 2.421. Hældning på lineær trend (std. afv.) = 0,001 (0,021).

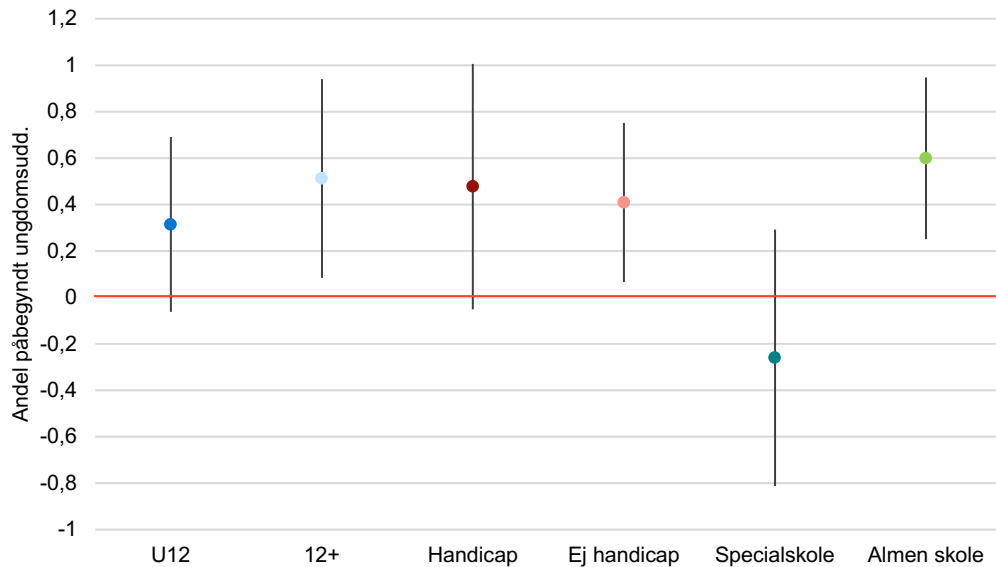
Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Styrelsen for IT og Læring.

5.2.2 Uddannelse efter 9. klasse

Figur 5.9 viser effekten af anbringelsestype på start af uddannelse efter 9. klasse. Som det fremgår af figuren, ses den stærkeste kausale effekt blandt børn, der går i almene skoletilbud. Det betyder, at for de fleste børn kan det at blive anbragt i familiepleje frem for på institution øge chancerne for at påbegynde en ungdomsuddannelse efter grundskolen. Omvendt ser det ud til, at anbringelsestypen ikke har betydning for, om den anbragte fortsætter i uddannelses-systemet, hvis vedkommende går på specialscole eller i skole på et behandlingshjem.

I Figur 5.10 kan det ses, at effekten stiger med sandsynligheden for at blive anbragt i familiepleje. Det betyder, at de børn, hvis baggrund gør det mere sandsynligt, at de er blevet anbragt i familiepleje, i højere grad starter ungdomsuddannelse, hvis de anbringes i familiepleje, mens børn med samme baggrund i højere grad fravælger ungdomsuddannelse, hvis de anbringes på institution.

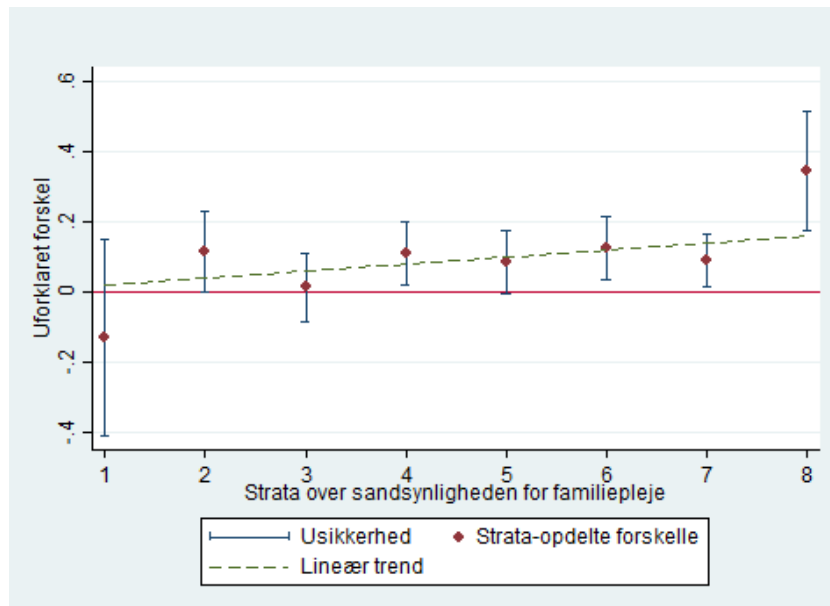
Figur 5.9 Effekten på sandsynligheden for at påbegynde ungdomsuddannelse af at blive anbragt i plejefamilie frem for på institution. Opdelt på hhv. alder, kronisk helbred og skoletype. Blandt 20+-årige i 2019.

Note: PSM: Propensity score matching. IV: Instrumentvariabel-metode. Hvert farvet mærke angiver effekt-estimatet, og de lodrette grå linjer angiver 95 %-konfidensintervallet af separat estimerede modeller for hver angivet målgruppe. Se yderligere detaljer i Bilag 2.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Styrelsen for IT og Læring.

Figur 5.10 Sammenhæng mellem at blive anbragt i plejefamilie og påbegyndelse af ungdomsuddannelse. PSM-model opdelt på strata over den forventede sandsynlighed for at blive anbragt i familiepleje. Blandt 20+ årige i 2019.

Note: Estimeret vha. Stata hte – heterogeneous treatment effect analysis (Jann et al. (2014)). Hvert farvet mærke angiver stratum-specifikke gennemsnitlige effektestimater, og de lodrette grå linjer angiver 95 %-konfidensintervallet. Antal observationer: 2.421. Hældning på lineær trend (std. afv.) = 0,02 (0,01).

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Styrelsen for IT og Læring.

5.3 Opsamling på effektmålingen

I kapitel 3 og 4 fandt vi signifikante forskelle i baggrundsfaktorer mellem børn anbragt i familiepleje og børn anbragt på institution, men vi så også, at de mange baggrundsfaktorer kun kunne forklare en mindre del af variationen i anbringelsestypen, mens den resterende andel skyldes uobserverede faktorer, forskelle mellem kommuner, den generelle udvikling eller tilfældighed. I dette kapitel har vi dels undersøgt, i hvilket omfang de anbragte børns skoleresultater varierer, når vi tager hensyn til forskellene i baggrundsfaktorerne – kaldet den uforklarede forskel – og dels hvordan anbringelsestypen påvirker de anbragte børns skoleresultater – kaldet den kausale effekt.

Resultaterne er opsummeret i Tabel 5.6 og heraf fremgår det, at:

- Børn anbragt i familiepleje klarer sig bedre end sammenlignelige børn anbragt på institution på langt de fleste skolemæssige udfaldsmål (fravær, nationale tests, 9. klasses afgangsprøve, opstart af ungdomsuddannelse).
- Denne sammenhæng skyldes dog ikke nødvendigvis, at de er blevet anbragt i familiepleje, men snarere bagvedliggende forskelle i deres problematikker.
- Typen af anbringelse kan *ikke* påvises at have en kausal effekt på skolefravær og resultater af nationale tests og afgangseksamen.
- Anbringelse i familiepleje frem for på institution kan til gengæld påvises at have en positiv effekt på deltagelse i 9. klasse afgangsprøve og på sandsynligheden for at fortsætte på en ungdomsuddannelse.

Tabel 5.6 Den uforklarede forskel mellem / effekten af anbringelse i familiepleje frem for på institution

		Uforklaret forskel (PSM)		Kausal effekt (IV)	
Mål i folkeskolen	Deltaget i national test i dansk i 8. klasse	0,130	***	0,112	
	Resultat af national test i dansk i 8. klasse ¹	0,290	***	0,717	*
	Fravær 8. klasse	-0,049	***	-0,009	
	Fravær 9. klasse	-0,033	***	-0,005	
	Fravær er registreret	0,144	***	0,071	
9. klasses afgangsprøve	Afsluttet 9. klasse	-0,003		0,021	
	Deltaget i 9. klasses afgangsprøve	0,108	***	0,288	*
	9. klasses afgangsprøve gns. ¹	0,242	***	-0,076	
	Standpunktskarakter gns. ¹	0,291	***	-0,166	
Påbegyndt ungdomsuddannelse	Gymnasial uddannelse	0,098	***	0,222	*
	Erhvervsrettet uddannelse	0,044	**	0,288	*
	Ungdomsuddannelse samlet	0,098	***	0,438	***

Anm.: PSM: Propensity score matching. IV: Instrumentvariabel-metode.

Note: ¹ Standardafvigelse fra det standardiserede landsgennemsnit. p-værdier i parentes: * p<0,1, ** p<0,05, *** p<0,01.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Styrelsen for IT og Læring.

I kapitel 3 fandt vi store forskelle i barnets alder og barnets diagnose mellem børn anbragt i familiepleje og børn anbragt på institution. Desuden fremgik det, at institutionsanbragte i højere grad har skoletilbud på specialskole eller behandlingshjem. Da det formodes, at skoleresultaterne kan være stærkt afhængige af disse faktorer, opdeles analysen, så niveauforskelle kan separeres fra effektforskelle. Desuden opdeles analysen af den uforklarede forskel på barnets forventede sandsynlighed for at blive anbragt i familiepleje. Det giver os mulighed for at undersøge, om de fundne sammenhænge drives af de anbragte børn med den mest problematiske baggrund, dvs. dem, der har mindst sandsynlighed for at blive anbragt i pleje frem for på institution, eller om de snarere drives af de børn, der har den mindst problematiske baggrund.

De vigtigste resultater af den opdelte analyse er:

- Den positive sammenhæng mellem anbringelse i familiepleje og skoleresultaterne er i de fleste tilfælde stærkest for de børn, hvis baggrund gør det mest sandsynligt, at de anbringes i pleje.
- Omvendt betyder det, at de børn, der er længst fra at blive anbragt i familiepleje, heller ikke forventes at kunne forbedre deres skoleresultater ved at blive anbragt i familiepleje.
- Den positive effekt af anbringelse i familiepleje på opstart af ungdomsuddannelse ser ikke ud til at gælde for de børn, der går i specialskole, herunder intern skole på behandlingshjem.

6 Konklusion

Når børn anbringes første gang, vurderer den anbringende kommune hvilken type anbringelse, der vil være bedst for barnet. Denne vurdering baseres på viden om barnets og dets families problemer og en vurdering af, hvilke tiltag der vil være mest gavnlige for barnet. For nogle børn er det tydeligt, om de skal anbringes i familiepleje eller på institution, enten fordi de har en diagnose, der kræver specialiserede pædagogiske ressourcer, eller fordi deres primære problematik er manglen på kompetente forældre. Men for mange af de anbragte børn og deres familier er problemstillingerne langt mere komplekse, og for nogle vil spørgsmålet om anbringelsesstedet ligge på grænsen mellem den ene og den anden anbringelsestype. Det er denne gruppe af børn, vi har fokus på, når vi i denne analyse måler effekten af anbringelse i familiepleje frem for på institution.

Nærmere bestemt har vi i denne rapport undersøgt, hvorvidt beslutningen om at anbringe et barn i familiepleje frem for på institution har betydning for, hvordan barnet klarer sig i skolen og i den videre uddannelse. Ville barnet potentielt kunne have opnået bedre skoleresultater ved fra starten at blive placeret anderledes?

Vi finder bevis på, at det til dels er tilfældet – ikke så meget i forhold til, *hvordan* barnet klarer sig i skolen, men mere i forhold til valg omkring barnets skolegang og videre uddannelse. Vi finder således, at børn, der anbringes i familiepleje, har højere deltagelse i 9. klasses afgangsprøve og større sandsynlighed for at starte på ungdomsuddannelse, alene fordi de blev anbragt i familiepleje i stedet for på institution.

Disse effekter gælder dog kun børn på grænsen mellem de to anbringelsestyper, dvs. børn med en sammensætning af problematikker, der medfører, at de vil blive anbragt i familiepleje i en kommune og på institution i en anden. Det betyder, at eventuelle effekter ikke vil kunne udrulles til alle anbragte børn.

Ud over de kausale effekter finder vi stærke sammenhænge mellem anbringelse i familiepleje og lavere fravær og højere testresultater. Disse sammenhænge er dog stærkest for de børn, hvis baggrund gør det mest sandsynligt, at de anbringes i pleje.

Disse resultater peger således samlet på, at det vil være muligt at flytte nogle anbragte børn videre i ungdomsuddannelse ved at anbringe dem i familiepleje frem for på institution, men at de gavnlige effekter kun kan høstes blandt de børn, der ligner andre børn, der tidligere har været anbragt i familiepleje. Det betyder, at der kan opnås en højere indskrivning på ungdomsuddannelse blandt de anbragte børn, hvis man i visitationen har fokus på, at de børn, der ligner dem, der normalt kommer i familiepleje, også i højere grad anbringes i familiepleje frem for på institution. Omvendt kan vi i denne analyse ikke finde belæg for, at man ved en generel udvidelse af brugen af familiepleje kan opnå nogen positive effekter.

Litteratur

- Andersen, S. H. (2010). A good place to live? on municipality characteristics and children's placement risk. *Social Service Review*, 84(2), 201-224.
- Andersen, S. H., & Fallesen, P. (2015). Family matters? The effect of kinship care on foster care disruption rates. *Child Abuse & Neglect*, 48, 68-79.
- Angrist, J. D., & Imbens, G. W. (1995). Two-stage least squares estimation of average causal effects in models with variable treatment intensity. *Journal of the American Statistical Association*, 90(430), 431-442.
- Angrist, J. D., & Pischke, J. (2008). *Mostly harmless econometrics: An empiricist's companion*. Princeton: Princeton University Press.
- Berger, L. M., Bruch, S. K., Johnson, E. I., James, S., & Rubin, D. (2009). Estimating the "impact" of out-of-home placement on child well-being: Approaching the problem of selection bias. *Child Development*, 80(6), 1856-1876.
- Bolvig, I., Jeppesen, T., Kleif, H. B., Østergaard, J., Iversen, A., Broch-Lips, N., . . . Thodsen, J. (2019). *Unge uden job og uddannelse: Hvor mange, hvorfra, hvorhen og hvorfor? en kortlægning af de udsatte unge i NEET-gruppen*. København: VIVE – Viden til Velfærd Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Bryderup, I. M., Madsen, B., & Perthou, A. S. (2001). *Specialundervisning på anbringelsessteder og i dagbehandlingstilbud*. København: Danmarks Pædagogiske Institut.
- Doyle Jr, J. J. (2007). Child protection and child outcomes: Measuring the effects of foster care. *American Economic Review*, 97(5), 1583-1610.
- Doyle Jr, J. J. (2008). Child protection and adult crime: Using investigator assignment to estimate causal effects of foster care. *Journal of Political Economy*, 116(4), 746-770.
- Doyle Jr., J. J. (2013). Causal effects of foster care: An instrumental-variables approach. *Children and Youth Services Review*, 35(7), 1143-1151.
- Egelund, T., Andersen, D., Hestbæk, A., Lausten, M., Knudsen, L., Olsen, R. F., . . . Gerstoft, F. (2008). *Anbragte børns udvikling og vilkår: Resultater fra SFI's forløbsundersøgelser af årgang 1995*. København: SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Egelund, T., & Hestbæk, A. (2003). *Anbringelse af børn og unge uden for hjemmet: En forskningsoversigt*. København: SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Egelund, T., & Thomsen, S. A. (2002). *Tærskler for anbringelse: En vignetundersøgelse om socialforvaltningernes vurderinger i børnesager*. København: Socialforskningsinstituttet.
- Ejrnæs, M., & Andersen, S. H. (2013). Plejefamilie eller institution? når anbringelsesstedet gør en forskel. In S. H. Andersen, & P. Fallesen (Eds.), *Når man anbringer et barn II: Årsager, effekter af anbringelsesforanstaltninger og konsekvenser* (pp. 101-121). København: Rockwool Fondens Forskningsenhed & Syddansk Universitetsforlag.

- Gupta, N. D., & Frederiksen, S. (2012). Juvenile delinquency among children in outside home care – does type of care matter? In S. Frederiksen (Ed.), *Empirical essays on placements in outside home care* (pp. 51-106). Aarhus: Aarhus University, Department of Economics and Business.
- Jann, B., Brand, J. E. & Xie, Y. (2014). HTE: Stata module to perform heterogeneous treatment effect analysis. Retrieved from <https://ideas.repec.org/c/boc/bocode/s457129.html>
- Knudsen, L. (2017). *Kriminalitet blandt unge og voksne, der har mistet en forælder i barndommen eller ungdommen*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Lausten, M., & Jørgensen, T. (2017). *Anbragte børn og unges trivsel 2016*. København: VIVE - Det Nationale Forsknings og Analysecenter for Velfærd.
- Lee, D. L., McCrary, J., Moreira, M. J., & Porter, J. (2020). *Valid t-ratio inference for IV*. Working Paper: Princeton University, Columbia University, FGV EPGE, & University of Wisconsin.
- Lindquist, M. J., & Santavirta, T. (2012). *Does placing children in out-of-home care increase their adult criminality?*. Stockholm: Stockholm University, SOFI.
- Nannicini, T. (2007). *SENSATT: Stata module to compute sensitivity for matching estimators*. Boston: Statistical Software Components, Boston College Department of Economics.
- Olsen, R. F., Egelund, T., & Lausten, M. (2011). *Tidligere anbragte som unge voksne*. København: SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Pedersen, S. T., & Caspersen, S. (2018). *Den sociale arv afspejler sig tydeligt i børns karakterer*. København: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd.
- Servicestyrelsen. (2007). *Håndbog om anbringelsesreformen*. Odense: Servicestyrelsen.
- Servicestyrelsen. (2011). *Håndbog om barnets reform*. Odense: Servicestyrelsen.
- Skytte, M. (2002). *Anbringelse af etniske minoritetsbørn: Om socialarbejderes vurderinger og handlinger*. Lund: Lund Universitet.
- Social- og Indenrigsministeriet. (2019). *Velfærdspolitisk analyse: Kommunal variation på anbringelsesområdet*. København: Social- og Indenrigsministeriet.
- Social- og Indenrigsministeriet. (2020a). *Bekendtgørelse af lov om social service LBK nr. 1287 af 28/08/2020*. København: Social- og Indenrigsministeriet.
- Social- og Indenrigsministeriet. (2020b). *Velfærdspolitisk analyse: Forløb op til en anbringelse*. København: Social- og Indenrigsministeriet.
- Social- og Indenrigsministeriets Benchmarkingenhed. (2020). *Udvikling i udgifter og aktivitet på anbringelsesområdet*. København: Social- og Indenrigsministeriet.
- Socialstyrelsen. (2018). *Evaluering af omlægning af indsatsen for udsatte børn og unge: Resultat- og analyserapport*. Odense: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen. (2019). Håndbog for socialtilsyn. Retrieved from <https://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omrader/socialtilsyn/redskaber-for-tilsynsforende>

Socialstyrelsen. (2020). Anbringelsesformer. Retrieved from <https://socialstyrelsen.dk/boern/anbringelse/om-anbringelse/anbringelsesformer>

Staiger, D. & Stock, J.H. (1997). Instrumental variables regression with weak instruments. *Econometrica*, 65(3), 557-586.

Stock, J. H., & Yogo, M. (2005). *Testing for weak instruments in linear IV regression*. Cambridge: Technical Working Paper no. 284, National Bureau of Economic Research.

Warburton, W. P., Warburton, R., Sweetman, A., & Hertzman, C. (2011). *The impact of placing adolescent males into foster care on their education, income assistance and incarcerations*. Bonn: IZA Discussion Papers no. 5429, Institute for the Study of Labor (IZA).

Bilag 1 Detaljeret metodebeskrivelse

Evalueringsproblemet

Udfordringen ved evalueringsproblemet er som bekendt, at barnet/den unge ikke på samme tid både kan være anbragt i familiepleje og på institution. Vi kan således ikke måle det kontrafaktiske udfald. I stedet må vi sammenligne udfald mellem børn, der bliver anbragt i familiepleje, og børn, der anbringes på institution. Problemet med denne strategi er, at det ofte vil være sådan, at børn, der anbringes på institution, ikke har samme udfordringer som børn, der anbringes i en familiepleje. Ofte vil det være de børn, der har flest udfordringer, der anbringes på institution, og oftest vil børn med mange udfordringer have lavere skoleresultater. Derfor er børn anbragt på institution ofte i udgangspunkt forskellige fra dem, der anbringes i familiepleje. Når vi ønsker at måle effekten af indsatsen (familiepleje eller institution), er dette et problem, og en simpel sammenligning mellem dem, der anbringes i familiepleje med dem, der anbringes på institution, vil derfor ofte vise, at de, der anbringes på institution, klarer sig dårligere. Fordi børn og unge anbragte i familiepleje er anderledes end dem, der er anbragt på institution, kan vi ikke med sikkerhed afgøre, om denne negative sammenhæng mellem typen af anbringelse og det pågældende udfaldsmål er korrekt, eller om den i virkeligheden skyldes andre forhold, der fx betyder, at barnet/den unge blev anbragt i hhv. familiepleje eller på institution – det kaldes selektion.

Selektionsproblematikken – matematisk beskrevet

Matematisk kan selektionsproblematikken formuleres således: Lad $y_i(0) = \alpha + u_i$ være et individs potentielle outcome (fx skolefravær) i tilfælde af, at han/hun ikke modtager en given støtte. Lad tilsvarende $y_i(1) = \alpha + \beta_i + u_i$ være et individs potentielle udfaldsmål i tilfælde af, at han/hun modtager støtten. Det observerede udfald modelleres som følger, hvor $d_i = 1$, hvis individet modtager en given støtte:

$$y_i = d_i y_i(1) + (1 - d_i) y_i(0) = \alpha + \beta_i d_i + u_i$$

Lad nu $\bar{\beta}$ være det effektmål, vi ønsker at identificere. Ovenstående ligning kan nu omskrives til:

$$y_i = \alpha + \bar{\beta} d_i + (u_i + (\beta_i - \bar{\beta}) d_i)$$

Heraf fremgår, at en regression af det observerede udfaldsmål (fx skolefravær) på et givet støttetiltag d vil estimere effekten af støtten, såfremt:

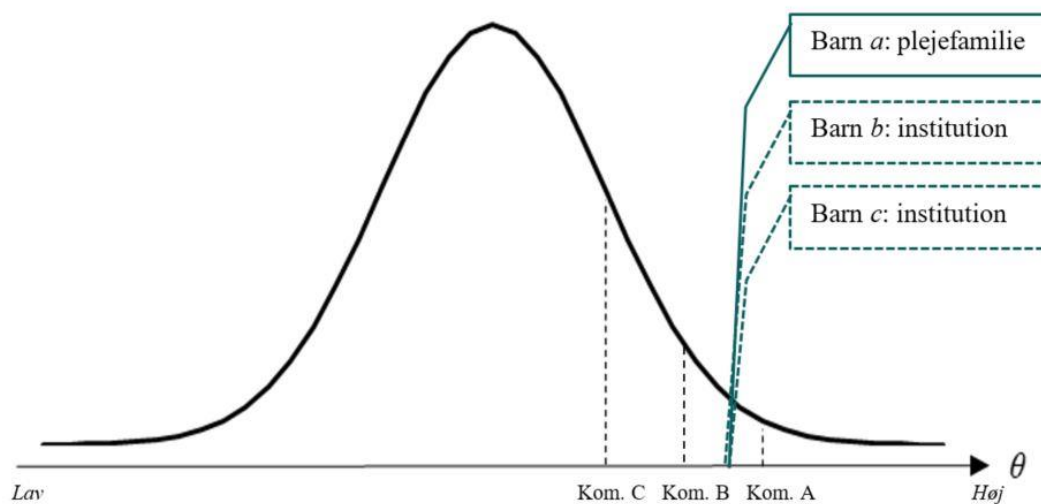
1. d er uafhængig af u (dvs. ingen selektion på uobserverbare karakteristika)
2. d er uafhængig af $(\beta_i - \bar{\beta})$, hvilket vil sige, at et barn må ikke tildeles en given støtte ud fra en forventning om, at dette barn vil få mest ud af støtten (ingen selektion på forventet gevinst).

Matching-metode

Ved matching antages, at selektionsproblemet kan løses ved at betinge på observerbare karakteristika ved det anbragte barn og dennes baggrund og familie. I propensity score matching sikres matchingen ved at finde de børn i blandt ikke-modtager-gruppen, der har den samme statistiske sandsynlighed for at blive anbragt i familiepleje. Dette er illustreret ved $\hat{P}_i(\text{pleje}) = \hat{P}_k(\text{pleje})$, som begge er baseret på en lang række af forskellige faktorer.

Grunden til, at vi forventer at kunne finde to anbragte børn med samme baggrund, men som alligevel ikke anbringes i samme anbringelsestype, er at kommunerne har forskellige muligheder og strategier i forhold til brug af de forskellige typer af anbringelse. Det kan forekomme fristende at opdele kommunerne i "indsats- og kontrolkommuner", hvor "indsatskommuner" er kommuner med høj tilbøjelighed til at anbringe i familiepleje, og hvor børn fra "indsatskommuner" kun matches med børn fra "kontrolkommuner". Da alle kommuner benytter sig af begge anbringelsestyper, vil det dog være svært at opdele kommunerne, da det ville kræve, at vi satte en grænse for, hvor stor en andel af de anbragte, der placeres i familiepleje, før kommunen kunne kaldes en "indsatskommune". Selv hvis vi satte en grænse for tilbøjeligheden til at anbringe i familiepleje, ville det give en unødigt restriktion af, hvilke børn der kan matches med hinanden. I Bilagsfigur 1.1 er det illustreret, hvordan barn *a*, der kommer fra kommune A, vil blive placeret i familiepleje, mens barn *b* og *c*, der kommer fra kommune B og C, anbringes på institution, da disse kommuners grænseværdier er lavere end dem for kommune A. Når kommunerne ikke opdeles i "indsats- og kontrolkommuner", vil barn *a* kunne matches med både barn *b* og *c*, mens dette ikke havde været tilfældet, hvis vores konstruerede grænse mellem "indsats- og kontrolkommuner" lå mellem grænseværdierne for kommune B og C. Ved ikke at lave en restriktion på, hvilke kommuner børnene, der matches med, kommer fra, har vi således større chance for at finde et godt match. Dog vil vi sætte den restriktion, at børn anbragt i familiepleje ikke kan matches med børn fra samme kommune anbragt på institution.

Bilagsfigur 1.1 Illustration af tre forskellige børn med samme mængde vanskeligheder, men forskellig type anbringelse pga. kommunernes forskellige praksis for brug af de to typer anbringelse

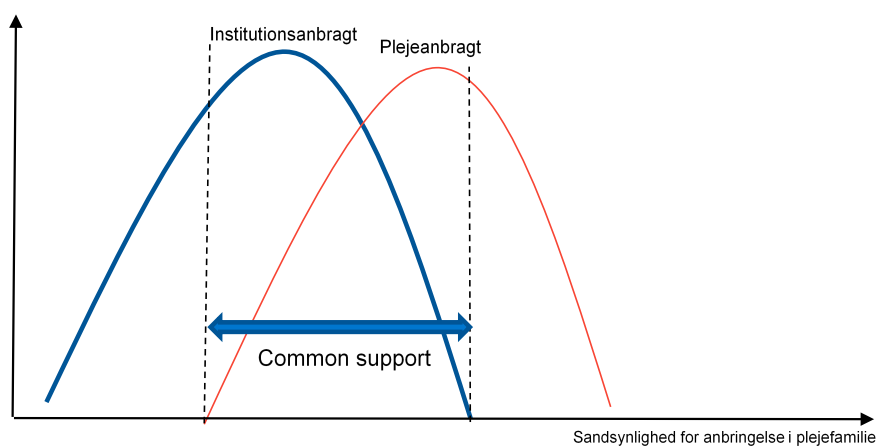

Note: Barn *a*, der bor i kommune A, er anbragt i plejefamilie, da kommune A's grænse for at placere et barn på institution er højere end i kommune B og C. Barn *a* kan matches med både barn *b* og *c*, der begge har samme niveau af vanskeligheder, men er anbragt på i institution, da grænserne for at anbringe på institution er lavere i kommune B og C.

Det estimat, der kommer ud af sådan en matching-analyse, måler en gennemsnitseffekt blandt dem med indsatsen (blandt de plejeanbragte eller blandt de institutionsanbragte alt efter hvilken af de to, der defineres som indsatsen). Dog tillader metoden kun at man inkluderer de børn, hvor sandsynligheden for at blive anbragt på fx institution optræder i begge grupper.

Dette kaldes common support (se Bilagsfigur 1.2). Det betyder, at de børn, der pga. deres baggrund har stor sandsynlighed for at blive anbragt på fx institution, kun vil blive inkluderet i analysen, hvis der findes børn med samme sandsynlighed, der alligevel er anbragt i familiepleje. Da matching-analysen er tænkt som en robusthedstest af IV-analysen, kan det være svært at sammenligne de to resultater, alene fordi IV-analysen kun estimerer effekten for det "marginale" barn, mens matching-analysen estimerer den gennemsnitlige effekt for alle børn inden for "common support". For at kompensere for denne forskel vil vi estimere heterogene effekter ved at opdele matching-analysen i strata efter sandsynligheden for at blive anbragt i familiepleje. Vi anvender en metode, der beregner den gennemsnitlige effekt inden for hvert af seks strata fordelt på sandsynligheden for at blive anbragt i familiepleje. På den måde kan vi undersøge, om effekten af at blive anbragt i familiepleje frem for på institution afhænger af, om det anbragte barn / den anbragte unge har karakteristika, der i højere grad ligner andre, der bliver anbragt i familiepleje, eller snarere ligner børn, der bliver anbragt på institution.

Bilagsfigur 1.2 Illustration af common support i propensity score matching

Matching-metode og uobserverbare karakteristika

Matching-metodens anvendelighed og troværdighed er betydeligt højere i de tilfælde, hvor man, som her, kan observere de enkelte individer over tid, idet uobserverbare karakteristika således kan opfanges i tidligere perioders observationer.

Eksempelvis forventer vi, at tidlige skrive-/læsefærdigheder, som vi ikke observerer i data, har stor betydning for det kognitive outcome. For eksempel observerer vi de biologiske forældres uddannelsesniveau, hvilket gør os i stand til at tage højde for en vigtig baggrundsfaktor for det enkelte anbragte barn.

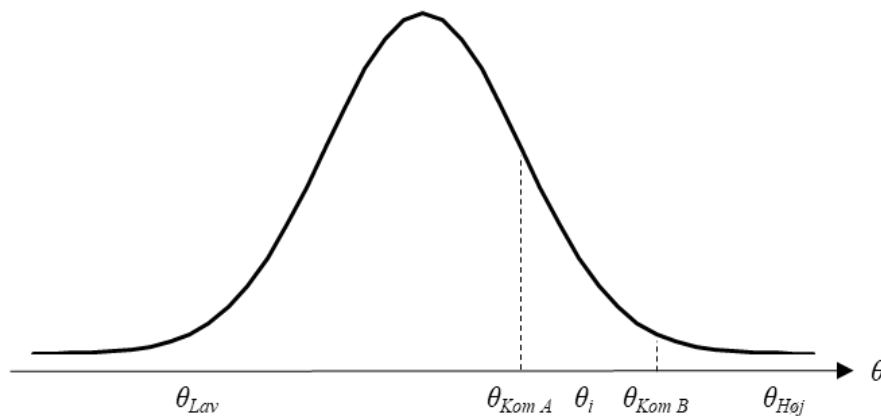
Generelt er matching-metoden således robust over for en lang række forhold, der er væsentlige for effekterne af støtteforanstaltninger, og som ellers ikke observeres i data.

Instrumentvariabel-metode

Som nævnt i kapitel 2 bruger vi en kommunes tilbøjelighed til at anvende familiepleje som primære anbringelsestype som instrument for, om et anbragt barn anbringes i familiepleje fremfor på institution. Helt konkret måler vi andelen af familieplejeanbragte børn ud af alle anbragte børn i kommunen målt over de 12 måneder, der ligger forud for det enkelte barns anbringelse. Jo større andel, jo større tilbøjelighed til at anvende familiepleje som anbringelsesform.

IV-estimationen udnytter således, at der findes såkaldte "marginale" tilfælde, hvor børn med samme baggrund i nogle kommuner vil blive anbragt på institution, mens de i andre kommuner vil blive anbragt i en familiepleje. Princippet kan i vores tilfælde illustreres i Bilagsfigur 1.3.

Bilagsfigur 1.3 Illustration af forskellige kommuners grænseværdi for brug af institutionsanbringelse frem for plejeanbringelse.

Note: Fordelingen af vanskeligheder og kommunale grænseværdier for brug af institutionsanbringelse frem for plejeanbringelse.

Kilde: Inspireret af Doyle Jr (2007).

Figuren viser fordelingen af grader af vanskeligheder i familien θ (θ kan også repræsentere adfærdsproblematikker, psykiske lidelser eller noget andet, der er afgørende for, at en anbringelse finder sted). $\theta_{Kom A}$ illustrerer grænseværdien i vanskeligheder for, hvornår kommune A anbringer et barn, der skal anbringes på institution i stedet for i familiepleje, og ligeledes indikerer $\theta_{Kom B}$, hvornår kommune B anbringer på institution. Har et barn/en familie mange/store vanskeligheder ($\theta_{Høj}$), vil begge kommuner anbringe på institution, ligesom begge kommuner vil anbringe barnet, der kun har få vanskeligheder (θ_{Lav}) i familiepleje. Barnet med moderate vanskeligheder (θ_i) ligger derimod på grænsen. I denne figur vil kommune A anbringe barnet på institution, hvorimod kommune B vil anbringe det i familiepleje.

For at et instrument vurderes at være validt, skal følgende antagelser kunne opfyldes: For det første skal instrumentet være stærkt (der skal eksistere en first stage), dvs. i dette tilfælde skal kommunens tilbøjelighed til at anvende familieplejeanbringelse korrelere med det enkelte barns sandsynlighed for at blive anbragt i familiepleje. I litteraturen findes forskellige tests herfor, som vil blive forklaret nedenfor. Instrumentet skal være uafhængigt, dvs. det må kun påvirke barnets udfaldsmål (skoleresultater) gennem dets påvirkning af anbringelsestype. For det andet skal instrumentet være eksogent, det vil sige, at barnets uobserverbare karakteristika eller gevinsten ved at blive anbragt i familiepleje ikke må være korreleret med kommunens

tilbøjelighed til at anvende familieplejeanbringelse frem for institutionsanbringelse. Sidst, men ikke mindst kræver identifikationen, at instrumentet er monotont, det vil sige, at hvis vi anvender notationen fra Bilagsfigur 1.3, vil det ikke forekomme, at et barn med mange vanskeligheder $\theta_{Høj}$ bliver anbragt på en institution i kommune A, men ikke kommune B. Omvendt vil det heller ikke ske, at et barn med få vanskeligheder θ_{Lav} vil blive anbragt i pleje i kommune B, men ikke i kommune A.

De tre sidste antagelser om uafhængighed, eksogenitet og monotonicitet kan desværre ikke testes formelt, men beror på indikationer som beskrevet nedenfor. Når ovenstående antagelser er opfyldt, estimeres effekten af typen af anbringelse for de børn, der ligger på grænsen til at blive anbragt i den ene type frem fra den anden, og som tilfældigvis kommer fra en kommune, der er mere tilbøjelig til fx at anvende familieplejeanbringelse.¹⁶ Fra en politisk vinkel er det netop effekten for de marginale børn, der ligger på en grænse, der er interessant, da det ofte vil være disse børn, der vil være i spil ved en faglig vurdering af, hvilken anbringelsestype der skal benyttes. Det betyder omvendt også, at denne analyse ikke kan anvendes som argument for at omlægge al anbringelse til en af de to typer.

¹⁶ Dette kaldes Average Causal Response (ACR). Ved et dikotomt instrument vil den identificerede effekt være en Local Average Treatment Effect (LATE). Idet vores instrument er kontinuert, kan ACR tænkes som et vægtet gennemsnit af mange LATEs defineret langs de mulige kommunale tilbøjeligheder (Angrist & Imbens (1995)).

Boks B1 IV-estimation

I denne boks vises de bagvedliggende principper i estimationen af effekten af familieplejeanbringelse frem for institution (d) på barnets skoleresultater (y). Denne estimation er repræsenteret ved ligning (5-1) nedenfor, hvoraf det også fremgår, at barnets særlige vanskeligheder ($prob$) påvirker output. Hvis $prob$ ikke kan måles, vil $\gamma prob_i$ indgå i fejlleddet (se 5-2).

$$y_i = \alpha + \gamma prob_i + \beta d_i + u_i \quad (6-1)$$

$$y_i = \alpha + \beta d_i + \varepsilon_i = \alpha + \beta d_i + (u_i + \gamma prob_i) \quad (6-2)$$

For at estimere β ved hjælp af OLS skal $\sum \hat{\varepsilon}$ minimeres:

$$\begin{aligned} \min \left(\sum \hat{\varepsilon}^2 \right) &= \min \left(\sum (u_i + \gamma prob_i)^2 \right) \\ \Rightarrow \hat{\beta} &= \beta + \frac{cov((d_i, prob_i))}{var(d_i)} \end{aligned} \quad (6-3)$$

Her fremgår det, at en regression af y på d vil resultere i biased estimater af β , hvis familieplejeanbringelse (d) er korreleret med barnets særlige vanskeligheder ($prob$).

Lad z repræsentere vores instrument "kommunens tilbøjelighed til at anvende familieplejeanbringelse frem for institution". Herved kan d_i (hvorvidt barnet er anbragt i familiepleje) modelleres ved følgende ligning:

$$d_i = 1[-\delta z_i + \theta_i < 0] \quad (6-4)$$

Et barn anbringes i familiepleje, hvis $\delta z_i > \theta_i$. z_i er grænseværdien for, hvornår en kommune indstiller et barn til anbringelse på en institution, og δ er den sandsynlighed, hvormed en given grænseværdi resulterer i anbringelse på institution. Det vil sige, at hvis barnets problematikker er lavere end kommunens grænseværdi gange sandsynligheden for, at grænseværdien fører til institutionsanbringelse, vil barnet blive anbragt i familiepleje. Under antagelse af:

- I. $Cov(d_i, z_i) \neq 0$
- II. $E(uz) = 0, E(z\theta) = 0, E(z(\beta - \bar{\beta})) = 0$
- III. Monotonicitet

kan IV-estimatoren $\bar{\beta}$ identificeres som:

$$\bar{\beta}_{LATE} = \frac{cov(y_i, z_i)}{cov(d_i, z_i)}$$

Det fremgår altså, at effekten af d_i tilskrives den variation, som instrumentet har på treatment. Mere specifikt benævnes dette effektestimat en Local Average Treatment Effekt (LATE), idet effekten estimeres for den delmængde af populationen, der skifter treatment-status på baggrund af instrumentet (derved en Local effekt) (se eksempelvis Angrist & Pischke (2008); Angrist & Imbens (1995)).

Bilag 2 Test af metode

Test af IV-metode

For at et instrument vurderes til at være validt, skal følgende antagelser være opfyldt: Instrumentet skal være stærkt (der skal eksistere en first stage), uafhængigt, eksogent og monotont. Hvorvidt disse antagelser er opfyldt, sandsynliggøres i nedenstående.

Reduced-form model

I Bilagstabel 2.1 vises resultaterne af reduced-form-modellen (udfaldsmålet regresseret direkte på instrumentet med relevante kontrolvariable). Disse resultater viser den direkte sammenhæng mellem instrumentvariablen og de enkelte udfaldsmål, hvor antagelsen er, at eventuelle effekter skyldes sammenhængen mellem instrumentvariablen og anbringelsesformen. Dermed giver disse resultater en antydning af, hvor man i IV-analysen kan forvente at måle statistisk signifikante effekter. Bilagstabel 2.1 viser en statistisk signifikant sammenhæng mellem instrumentet og deltagelse i 9. klasses afgangsprøve, påbegyndelse af en gymnasial uddannelse (på et 10 % signifikansniveau), påbegyndelse af en erhvervsuddannelse og påbegyndelse af en ungdomsuddannelse samlet set.

Bilagstabel 2.1 Reduced-form-model

		Koefficient	P-værdi	Antal
Mål i folkeskolen	Deltaget i national test i dansk i 8. klasse	0,059	0,415	4.377
	Resultat af national test i dansk i 8. klasse ¹	0,433	0,100	2.416
	Fravær 8. klasse	-0,008	0,790	2.636
	Fravær 9. klasse	-0,004	0,902	2.459
	Fravær er registreret	0,014	0,836	4.541
9. klasses afgangsprøve	Afsluttet 9. klasse	0,004	0,920	4.451
	Deltaget i 9. klasses afgangsprøve	0,137**	0,048	4.451
	9. klasses afgangsprøve, gns. ¹	-0,053	0,767	2.409
	Standpunktskarakter, gns. ¹	-0,094	0,604	2.391
Påbegyndt uddannelse efter 9. klasse	Gymnasial uddannelse	0,108*	0,091	3.901
	Erhvervsrettet uddannelse	0,140**	0,045**	3.901
	Ungdomsuddannelse	0,297***	0,002***	2.302

Note: ¹ Standardafvigelse fra det standardiseret landsgennemsnit. Tekst

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Styrelsen for IT og Læring.

Styrke af instrumentet

At instrumentet er stærkt, betyder, at kommunernes tilbøjelighed til at placere børn i familiepleje frem for anbringelse på institution skal være stærkt korreleret med at blive anbragt i familiepleje. Det er altså ikke nok, at instrumentet korrelerer med den endogene forklarende variabel – korrelationen skal også være tilstrækkeligt høj. Dette testes ved hjælp af en F-test beregnet fra en regression af kommunernes tilbøjelighed på en indikator af, om barnet er anbragt i familiepleje (versus institution). En tommelfingerregel er, at værdien for F-testen skal være større end 10 Staiger, D. & Stock, J.H. (1997). Stock & Yogo (2005) beregner alternative kritiske værdier for F-testen, fordi man oftere vil forkaste hypotesen, hvis instrumentet ikke er stærkt.

Selvom F-testet er større end 10, kan effekttestimatet dog stadig godt være biased, og et helt nyt studie af Lee et al. (2020) påviser, at bias af IV-estimer kan være store selv ved F-værdier større end 10. Som konsekvens anbefaler de derfor at bruge en kombination af F-værdien fra first stage og t-værdien af effekttestimatet som grænse for, hvornår der er for stor usikkerhed i IV-estimatet til at kunne påvise en signifikant effekt.

Bilagstabel 2.2 viser sammenhængen mellem kommuners tilbøjelighed til at benytte familiepleje, og hvorvidt barnet er anbragt i familiepleje. Sammenhængen er beregnet for hver af de populationer, der benyttes til de enkelte udfaldsmål. Her observeres tydeligt en statistisk signifikant korrelation, hvor en højere kommunal tilbøjelig til at benytte familiepleje relativt til institutionsanbringelse øger sandsynligheden for, at et barn bliver anbragt hos en plejefamilie. Anvendes Staiger & Stocks tommelfingerregel om, at F-statistikken skal være over 10, vurderes instrumentet til at være stærkt. Instrumentet er dog svagere for populationerne anvendt til at estimere effekten på resultater af nationale tests og afgangsprøve, men også i en vis grad i forhold til påbegyndelse af ungdomsuddannelse. Problemet fører til overvurderede effektstørrelser. Kolonnen længst til højre viser den faktor, som standardafvigelsen af effekttestimatet ifølge Lee et al. (2020) bør ganges med, når signifikansniveauet af effekten skal vurderes. Både i forhold til deltagelse i 9. klasses afgangsprøve og start af ungdomsuddannelse, som vi finder positive signifikante effekter på, bibeholdes signifikansniveauet, selvom vi tager højde for den øgede usikkerhed i IV-estimatet.

Bilagstabel 2.2 Styrke af first stage

		First stage		F-test af IV ²	Antal	Lee m.fl. 2020: usikkerhedsfaktor ³
		Koefficient	P-værdi			
Mål i folkeskolen	Deltaget i national test i dansk i 8. klasse	0,514***	0,000	56,65	4.377	1,26
	Resultat af national test i dansk i 8. klasse ¹	0,603***	0,000	40,78	2.416	1,34
	Fravær 8. klasse	0,669***	0,000	55,22	2.636	1,27
	Fravær 9. klasse	0,500***	0,000	28,29	2.471	1,43
	Fravær er registreret	0,472***	0,000	50,11	4.541	1,29
9. klasses afgangsprøve	Afsluttet 9. klasse	0,472***	0,000	50,11	4.541	1,29
	Deltaget i 9. klasses afgangsprøve	0,472**	0,000	50,11	4.541	1,29
	9. klasses afgangsprøve, gns. ¹	0,485***	0,000	26,62	2.409	1,44
	Standpunktskarakter, gns. ¹	0,494***	0,000	27,22	2.404	1,44
Påbegyndt uddannelse	Gymnasial uddannelse	0,486***	0,000	45,15	3.901	1,31
	Erhvervsrettet uddannelse	0,486***	0,000	45,15	3.925	1,31
	Ungdomsuddannelse	0,486***	0,000	45,15	3.925	1,31

Note: ¹ Standardafvigelse fra det standardiserede landsgennemsnit. ² Stock-Yogo kritisk værdi 10 % = 16,38. ³ Den faktor usikkerheden af estimatet ifølge Lee et al. (2020) bør korrigeres for.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Styrelsen for IT og Læring.

Regression af instrument på baggrundskaraktetika (eksogenitet)

Derudover skal instrumentet være eksogent, hvilket betyder at den kommunale tilbøjelighed til at benytte familieplejeanbringelser relativt til institutionsanbringelser skal være godt som tilfældigt for det enkelte barn i en given kommune. Et argument for, at instrumentet skulle være endogent, kan være, hvis kommuner på baggrund af et tidligt kendskab til udsatte børn og unge investerer i flere plejefamilier og/eller institutionspladser for at kunne opfylde fremtidige behov for anbringelser. For et udsat barn – kendt af kommunen – vil den kommunale tilbøjelighed dermed ikke være en tilfældighed, men derimod være indvirket af kommunens tidligere kendskab til barnet. I afsnit 3.5 viste vi, at mere end halvdelen af de anbragte børn i indeværende analyse har modtaget en forebyggende foranstaltning før anbringelsen. Myndighederne i kommunerne har derfor ofte et kendskab til forholdene/problematikkerne omkring et barn, og i mange tilfælde rækker dette kendskab flere år tilbage.

Sammenholdt med de forskelle i kommunale praksis, der præsenteres i kapitel 3, samt taget i betragtning, at mange kommuner er underlagt stramme kommunale budgetter, og at alle forløb ledende til anbringelse ikke er fuldt ud forudsigelige, tror vi på, at beslutningen af anbringelsessted for de børn, der er på grænsen mellem familiepleje og institutionsanbringelse, i højere grad beror på fx tilgængeligheden af egnede plejefamilier/institutioner, den tilknyttede sagsbehandler samt kommunal politik og økonomi.

Denne antagelse om et eksogent instrument kan ikke testes formelt, da den beror på sammenhængen mellem instrumentet og uobserverede faktorer. Vi kan dog teste, hvorvidt det anbragte barns egne observerede karakteristika kan påvirke tilbøjeligheden, og dette vil give en indikation af, hvorvidt instrumentet kan formodes at være eksogent. Hvis der er en sammenhæng mellem det anbragte barns egne observerbare karakteristika og instrumentet, er det sandsynligt, at der også er en sammenhæng mellem instrumentet og uobserverbare faktorer vedrørende forhold omkring det anbragte barn. I så fald ville det være en indikation af, at instrumentet ikke er eksogent.

Bilagstabel 2.3 viser regressionen af instrumentet på observerede karakteristika for det anbragte barn, barnets forældre og kommunale indikatorer. Her ses det, at kun meget få af barnets karakteristika har en statistisk signifikant sammenhæng med instrumentet. 4 koefficienter er signifikante på et 5 %-niveau og 5 på et 10 %-niveau ud af 60 koefficienter vedrørende barnet og dets forældre. Blandt disse ses, at forebyggende foranstaltninger modtaget før anbringelse er signifikante. Den praktiske størrelse af koefficienterne er dog meget lille. For eksempel er koefficienten for, om barnet har modtaget en forebyggende foranstaltning mere end fire år anbringelsen, 0,014. Det sammenhæng indikerer en stigning i kommunal tilbøjelighed til familieplejeanbringelse på 1,4 procentpoint, hvis barnet har modtaget en forebyggende foranstaltning mere end fire år før anbringelsen. At der kun er svag sammenhæng mellem kommunal tilbøjelighed til anbringelse i familiepleje og de individuelle karakteristika, er også illustreret i Bilagsfigur 2.1 nedenfor, der viser den estimerede sandsynlighed for anbringelse i familiepleje fordelt over den kommunale tilbøjelighed til anbringelse i familiepleje (instrumentet).

Derimod ser vi, at langt hovedparten af de kommunale karakteristika og indikatorer for året for anbringelsen er signifikante. Det tyder derfor på, at de kommunale visitationspraksisser og det nationale skift mod familiepleje efter Barnets Reform er de primære forklaringer på de kommunale tilbøjeligheder.

Bilagstabel 2.3 Regression af kommunal tilbøjelighed på baggrundsvariable

		(1)		(2)	
		Koefficient	P-værdi	Koefficient	P-værdi
Barn	Alder ved anbringelse: 7 år	0,002	(0,911)	-0,010	(0,418)
	Alder ved anbringelse: 8 år	0,014	(0,323)	0,000	(0,978)
	Alder ved anbringelse: 9 år	0,018	(0,186)	0,001	(0,919)
	Alder ved anbringelse: 10 år	0,024*	(0,075)	0,000	(0,970)
	Alder ved anbringelse: 11 år	0,031**	(0,017)	0,004	(0,717)
	Alder ved anbringelse: 12 år	0,039***	(0,002)	0,003	(0,784)
	Alder ved anbringelse: 13 år	0,033***	(0,008)	-0,001	(0,933)
	Alder ved anbringelse: 14 år	0,044***	(0,001)	0,001	(0,926)
	Anden etnisk baggrund	0,000	(0,988)	0,009	(0,301)
	Dreng	0,001	(0,770)	0,003	(0,270)
	Cerebral parese	-0,003	(0,858)	-0,003	(0,858)
	Udviklingshæmning	-0,008	(0,254)	-0,001	(0,813)
	Autismespektrum	-0,017***	(0,006)	-0,004	(0,416)
	ADHD	-0,012***	(0,009)	-0,002	(0,577)
	Downs Syndrom	0,034	(0,332)	0,054*	(0,061)
	Erhvervet hjerneskade	-0,012	(0,168)	-0,003	(0,656)
	Epilepsi	-0,008	(0,300)	-0,002	(0,804)
	Muskelsvind	-0,011	(0,773)	-0,049	(0,119)
	Samtykke til anbringelse	-0,013**	(0,021)	-0,004	(0,349)
	Samtykke ukendt	-0,032***	(0,004)	-0,018**	(0,042)
	Specialundervisning i normalklasse	0,034**	(0,021)	0,008	(0,518)
	Specialundervisning i specialklasse	0,023***	(0,005)	-0,008	(0,269)
	Behandlingshjem	0,010	(0,114)	-0,008	(0,122)
	Specialscole	0,021***	(0,007)	0,006	(0,364)
	Specialundervisning – indlæringsvanskeligheder	0,020*	(0,092)	0,017*	(0,074)
	Specialundervisning – psykiske vanskeligheder	0,013	(0,352)	0,010	(0,361)
	Specialundervisning – fysiske vanskeligheder	0,011	(0,640)	0,008	(0,669)
	FF under 1 år før anbringelse	0,020***	(0,000)	0,008*	(0,076)
	FF 1-4 år før anbringelse	0,018***	(0,000)	0,009**	(0,030)
	FF mere end 4 år før anbringelse	0,023***	(0,000)	0,014***	(0,001)
Mor	Alder	0,000	(0,467)	0,001*	(0,055)
	Anden etnisk baggrund	-0,024***	(0,004)	-0,013*	(0,064)
	Erhvervs- eller kort uddannelse	-0,002	(0,656)	0,001	(0,836)
	Mellemlang uddannelse	-0,020**	(0,012)	-0,007	(0,272)
	Lang uddannelse	-0,026**	(0,043)	-0,013	(0,218)
	Død	-0,013	(0,173)	-0,002	(0,803)
	Overførselsindkomst	-0,001	(0,724)	-0,003	(0,424)

		(1)		(2)	
		Koefficient	P-værdi	Koefficient	P-værdi
	Tidligere straffet ¹	0,002	(0,857)	-0,003	(0,796)
	Antal kons. speciallæge ²	-0,002***	(0,001)	0,000	(0,970)
	Antal kons. Psykiatri ²	0,001	(0,430)	0,001	(0,382)
	Antal kons. Forebyggende ²	0,000	(0,760)	-0,000	(0,309)
	Antal kons. almen praksis ²	0,000	(0,517)	-0,000	(0,741)
	Antal indlæggelser ²	0,001	(0,384)	-0,001	(0,449)
	Ikke i register	-0,142	(0,239)	-0,074	(0,455)
	Alder ved fødsel ukendt	0,129	(0,283)	0,069	(0,486)
Far	Alder	0,000	(0,481)	-0,000	(0,525)
	Anden etnisk baggrund	-0,024***	(0,001)	-0,002	(0,782)
	Erhvervs- eller kort uddannelse	-0,003	(0,472)	-0,003	(0,405)
	Mellemlang uddannelse	-0,012	(0,285)	0,002	(0,793)
	Lang uddannelse	-0,017	(0,149)	0,013	(0,176)
	Død	-0,016*	(0,062)	-0,009	(0,206)
	Overførselsindkomst	-0,001	(0,716)	-0,001	(0,791)
	Tidligere straffet ¹	-0,009	(0,139)	0,001	(0,879)
	Antal kons. Speciallæge ²	-0,001	(0,408)	0,001*	(0,075)
	Antal kons. Psykiatri ²	-0,001	(0,448)	-0,001	(0,195)
	Antal kons. forebyggende ²	0,001*	(0,065)	0,000	(0,297)
	Antal kons. almen praksis ²	0,001**	(0,018)	0,000	(0,429)
	Antal indlæggelser ²	-0,001	(0,624)	-0,002**	(0,042)
	Ikke i register	-0,017	(0,918)	0,027	(0,844)
	Alder ved fødsel ukendt	0,022	(0,897)	-0,032	(0,820)
Kommune	Folkeskolen, kr. pr. 6-16-årig			-0,000***	(0,000)
	Kommunale specialskoler, kr. pr. 6-16-årig			0,000***	(0,008)
	B&U med særlige behov, kr. pr. 0-22-årig			-0,000**	(0,032)
	Kontanthjælp og arbejdsmarkedsforanstaltninger, kr. pr. 17-64-årig			0,000***	(0,000)
	Førtidspensioner, kr. pr. 17-64-årig			-0,000***	(0,000)
	Andel af befolkn. med grundskole			0,007***	(0,000)
	Andel af befolkn. med mellemland udd.			0,003	(0,100)
	Andel af befolkn. med lang udd.			-0,004***	(0,000)
	Bykommune			-0,072***	(0,000)
	Mellemkommune			-0,033***	(0,000)
	Anbringelsesår = 2009			0,014***	(0,008)
	Anbringelsesår = 2010			0,020***	(0,000)
	Anbringelsesår = 2011			0,046***	(0,000)
	Anbringelsesår = 2012			0,035***	(0,000)
	Anbringelsesår = 2013			0,058***	(0,000)

	(1)		(2)	
	Koefficient	P-værdi	Koefficient	P-værdi
Anbringelsesår = 2014			0,069***	(0,000)
Anbringelsesår = 2015			0,095***	(0,000)
Anbringelsesår = 2016			0,118***	(0,000)
Anbringelsesår = 2017			0,114***	(0,000)
Anbringelsesår = 2018			0,215***	(0,000)
Antal observationer		4.541		4.541
Korrigeret R ²		0,053		0,365
F		5,26		33,60

Note: ¹ Registreret i kriminalstatistikken under våbenlove, straffeloven eller lov om euforiserende stoffer. ² Gennemsnitligt antal årlige kontakter målt over de tre år før anbringelsen. P-værdier i parentes: * p<0,1, ** p<0,05, *** p<0,01.

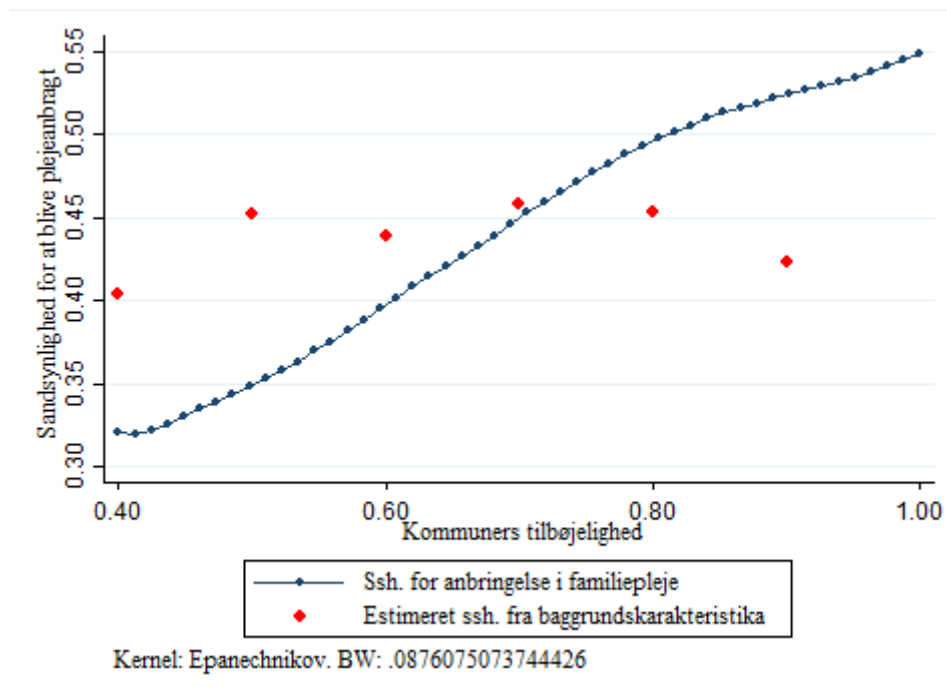
Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik.

Monotonicitet

Antagelsen om et monotont instrument betyder, at påvirkningen fra instrument skal være ensrettet for alle, hvor instrumentet har betydning for type af anbringelsessted. For denne analyse betyder dette, at retningen for sammenhængen mellem kommuners tilbøjelighed til anbringelse i familiepleje og barnets sandsynlighed for at blive anbragt i familiepleje skal være ens for alle. Det vil sige, at en høj tilbøjelighed til anbringelse i familiepleje ikke må betyde en høj sandsynlighed for anbringelse i familiepleje i nogle kommuner, mens det betyder lavere sandsynlighed i andre kommuner. Det er dog tilladt, at instrumentet ingen betydning har for typen af anbringelsessted for nogle børn.

Antagelsen om, hvorvidt instrumentet er monotont, kan ikke testes formelt. Men en nødvendig betingelse er, at jo højere en tilbøjelighed der er i en given kommune, jo større bør sandsynligheden være for, at et barn visiteret til anbringelse bliver anbragt i familiepleje. En simpel t-test viser, at den gennemsnitlige kommunale tilbøjelighed til at anbringe i familiepleje er signifikant højere blandt de børn, som er blevet anbragt i familiepleje (0,73) sammenlignet med børn anbragt på institution (0,69). Derudover præsenterer bilagsfigur 2.1 en local linear-regression af anbringelse i familiepleje på den kommunale tilbøjelighed. Såfremt der ikke er en monoton stigende sammenhæng mellem kommunens tilbøjelighed til at anbringe i familiepleje og anbringelse i familiepleje, vil det fremgå her. Funktionen i bilagsfigur 2.1 fremstår monoton med stigende sandsynlighed for at blive anbragt i familiepleje, jo højere den kommunale tilbøjelighed er til anbringe i familiepleje frem for på institution. Dette giver en klar indikation af, at monotonicitetsantagelsen er opfyldt.

Bilagsfigur 2.1 Local linear-regression af familieplejeanbringelse på kommuners tilbøjelighed til at anbringe i familiepleje relativt til på institution

Note: Tilbøjeligheder under 0,25 er udeladt fra estimationen, da der kun findes 25 observationer med så lave kommunale tilbøjeligheder, og estimationen derfor bliver for usikker.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik.

Uafhængighed

Instrumentet skal også være uafhængigt, dvs. at det kun må påvirke det anbragte barns skoleresultater/uddannelsesvalg igennem typen af anbringelsessted. Derved udelukkes, at kommunens tilbøjelighed til at benytte familieplejeanbringelser frem for institutionsanbringelser kan påvirke fx undervisningstiltag, der har indvirkning på elevens udfaldsmål. Dette er potentielt en streng antagelse.

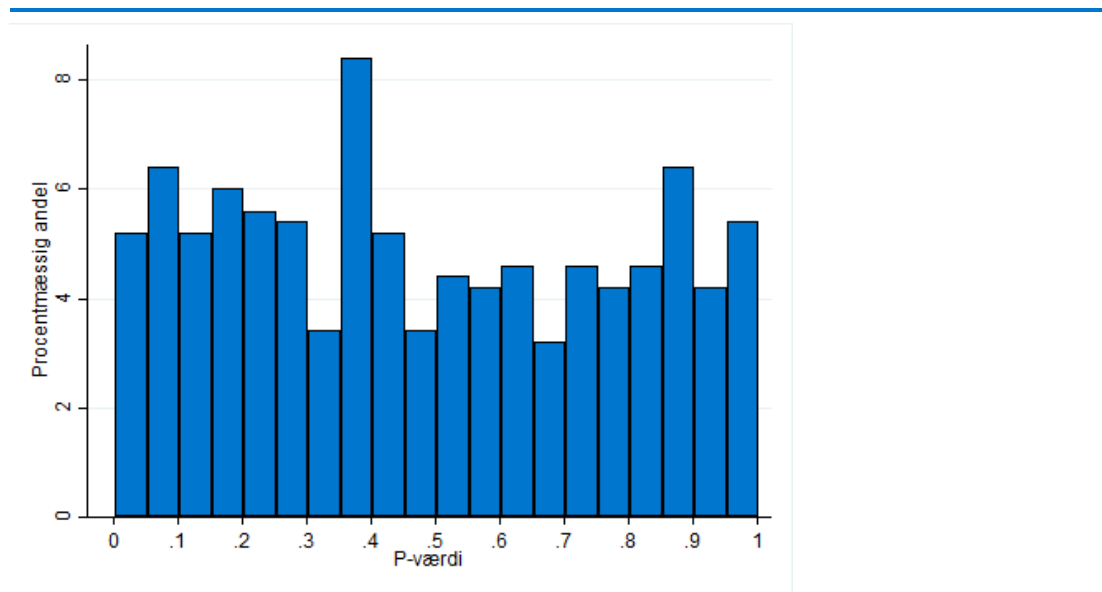
Enhedsudgifterne ved anbringelse på institutions er i gennemsnit 2,5 gange højere end for anbringelser i familiepleje pr. helårsanbringelse (Social- og Indenrigsministeriets Benchmarkingenhed (2020)). Hvis kommuner arbejder under en overordnet økonomisk ramme, alt andet lige, så vil en større andel anbringelser placeret i familiepleje frem for på institution muliggøre et større økonomisk råderum for investeringer i andre undervisningstilbud. Hvis kommuner benyttede sig af denne substituering af økonomiske ressourcer, ville vi overestimere effekten af anbringelse i familiepleje. De overordnede økonomiske rammer for en kommune kunne dog også betyde, at anvendelse af familiepleje som primær anbringelsesform er et signal om generelt færre økonomiske ressourcer anvendt på børn og unge område, deriblandt på undervisningsområdet. Det er derfor ikke åbenlyst, hvilken sammenhæng der vil være mellem kommunens økonomi og visitationspraksis. I følge Barnets Reform må den kommunale økonomi ikke være afgørende for, om det enkelte barn anbringes i familiepleje frem for på institution, men i stedet skal beslutningen afgøres ud fra hvad, der giver bedst mulige vilkår for barnet eller den unge. Social- og Indenrigsministeriets Benchmarkingenhed (2020) viser dog, at der eksisterer en sammenhæng mellem høje udgifter til anbringelsesområdet pr. 0-22-årig og et relativt højt socioøkonomisk udgiftsbehov. Vi inkluderer derfor en lang række kommunale andele i vores regressioner fx udgifter til folkeskolen, førtidspensioner og kontanthjælp samt indikatorer for

det gennemsnitlige uddannelsesniveau i de enkelte kommuner. Vi understreger dog, at dette kun er et problem for vores instrument, såfremt økonomien påvirker andre tiltag, som eleven ellers ville have modtaget.

En måde at sandsynliggøre, hvorvidt antagelsen om uafhængighed er plausibel, er at foretage en såkaldt zero-first-stage-test. Antagelsen om uafhængighed går på, at instrumentet ikke påvirker udfaldsmålet direkte, men kun indirekte gennem den endogene variabel – i vores tilfælde indikatoren på, om barnet er anbragt i plejefamilie vs. på institution. I populationen af børn og unge, som ikke er i anbringelse, ville denne first-stage ikke eksistere, og dermed vil effekten fra instrumentet på udfaldsmålet være nul, hvis antagelsen om uafhængighed er opfyldt.

Testen er udført ved tilfældigt at udtrække en delpopulation bestående af 1 % fra den samlede population af børn og unge i alderen 6-14 år fra årene 2008-2018 (som i løbet af denne årrække gennemfører 8. klasse). Udtrækningen sker tilfældigt både i forhold til individer og alder. Dernæst udføres regressionen af udfaldsmålet på instrumentet inklusive kontrol for barnets og dets forældre karakteristika samt kommunale kovariater. Udtrækningen af estimationspopulationen og regressionen gentages 500 gange, og fordelingen af p-værdien af estimatet på koefficienten på instrumentet er plottet i et histogram. Hvis der er en statistisk signifikant sammenhæng mellem instrument og udfaldsmålet, vil vi observere mere end 5 % af p-værdierne med værdi under 0,05. Hvis fordelingen derimod er så godt som uniform, kan vi afvise en statistisk signifikant sammenhæng mellem instrumentet og udfaldsmålet. Dette ville være understøttende evidens for, at antagelsen om uafhængighed er plausibel.

Bilagsfigur 2.2 Zero-first-stage-test på, om fravær måles

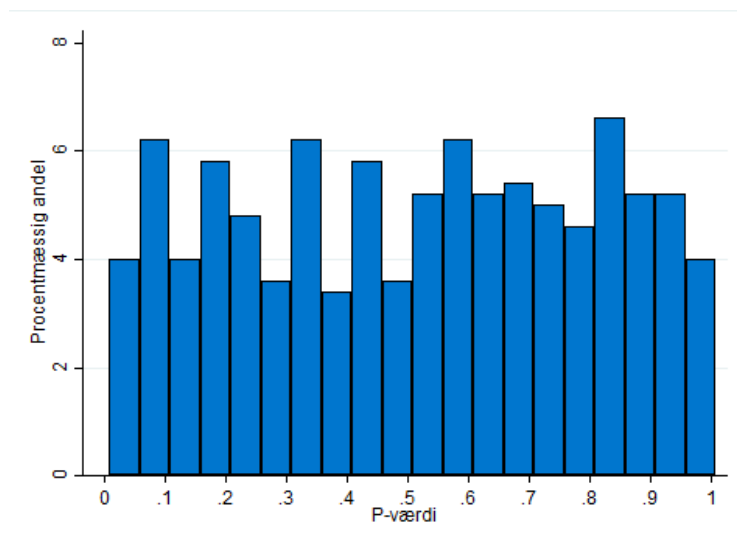

Note: Monte Carlo-regression af deltagelse i 9. klasses afgangseksamen på instrumentvariablen. Figuren afbilder fordelingen af p-værdien fra en tosidet test af koefficientestimatet på instrumentvariablen fra regressioner på 500 tilfældigt udtrukne populationer blandt ikke-anbragte børn og unge i alderen 6-14 år i perioden 2008-2018.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik.

Bilagsfigur 2.2 viser resultaterne fra de 500 regressioner af, om fravær måles på den kommunale tilbøjelighed til at anbringe i familiepleje i en population af ikke-anbragte børn og unge. Der observeres ikke en overrepræsentation af statistisk signifikante koefficientestimer ($p < 0,05$), og fordelingen forekommer nogenlunde uniform. Dette underbygger tilliden til, at uafhængighedsantagelsen er opfyldt.

Bilagsfigur 2.3 Zero-first-stage-test på deltagelse i 9. klasses afgangseksamen

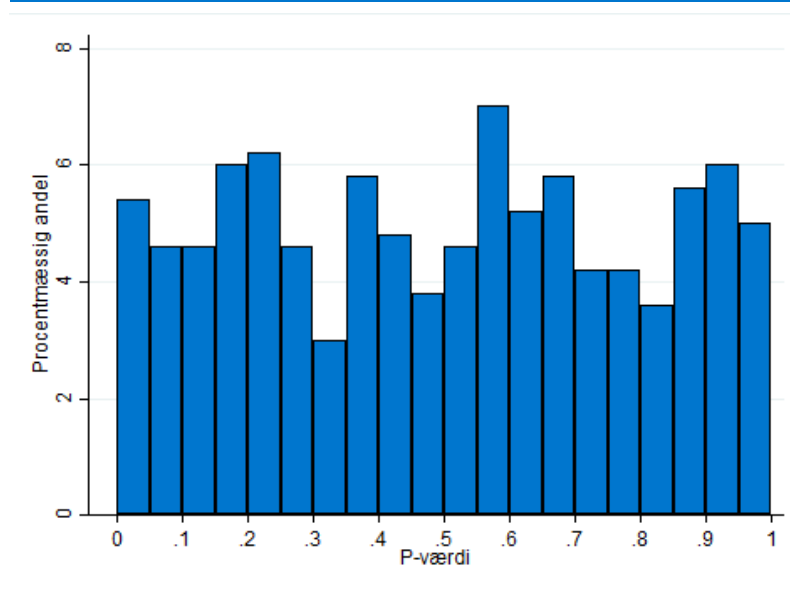

Note: Monte Carlo-regression af deltagelse i 9. klasse afgangseksamen på instrumentvariablen. Figuren afbilder fordelingen af p-værdien fra en tosidet test af koefficientestimatet på instrumentvariablen fra regressioner på 500 tilfældigt udtrukket populationer blandt ikke-anbragte børn og unge i alderen 6-14 år i perioden 2008-2018.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik.

Et tilsvarende billede observeres i Bilagsfigur 2.3 og Bilagsfigur 2.4, hvor resultaterne vises for zero-first-stage-testen af deltagelse i 9. klasses afgangseksamen hhv. påbegyndelse af ungdomsuddannelse.

Bilagsfigur 2.4 Zero-first-stage-test på påbegyndelse af ungdomsuddannelse

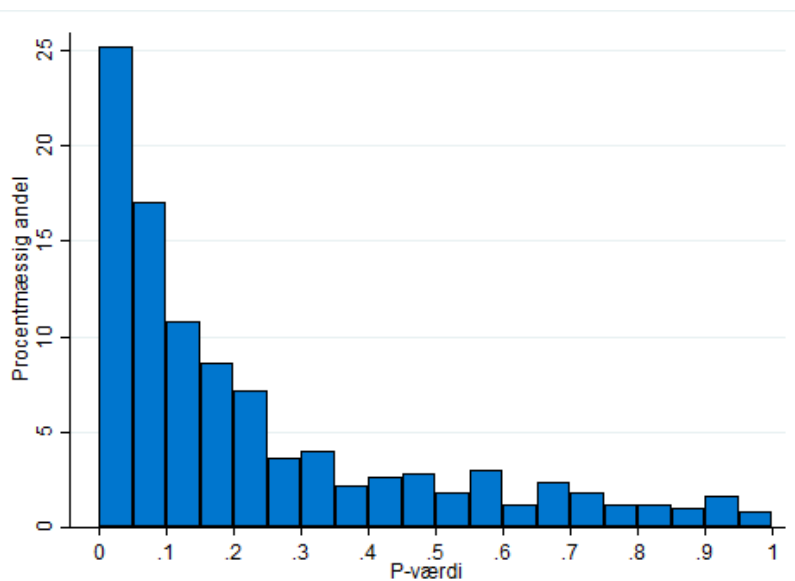

Note: Monte Carlo-regression af påbegyndelse af ungdomsuddannelse på instrumentvariablen. Figuren afbilder fordelingen af p-værdien fra en tosidet test af koefficientestimatet på instrumentvariablen fra regressioner på 500 tilfældigt udtrukket populationer blandt ikke-anbragte børn og unge i alderen 6-14 år i perioden 2008-2018.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik.

Bilagsfigur 2.5 afbilder resultaterne fra zero-first-stage testet for resultat af de nationale tests dansk 8. klasse. Fordelingen er p-værdien er i høj grad højreskæv, hvilket betyder at zero-first-stage-testen estimerer flere signifikant sammenhænge mellem kommunale tilbøjelighed til at anbringe i familiepleje med resultater af de nationale tests, end hvad man statistisk set ville forvente, hvis antagelsen om uafhængighed er opfyldt. Zero-first-stage-testen er dog ikke en direkte test af uafhængighedsantagelsen, og det kan dermed ikke afvises, at uafhængighedsantagelsen stadig er opfyldt blandt anbragte børn. Resultaterne fra bilagsfigur 2.4 giver dog en indikation på, at nogle uobserverede faktorer formentlig samvarierer med instrumentet og resultatet af de nationale tests. De signifikante effekter på resultat af de national tests vist i afsnit 5.1.1 og 5.2.1 skal derfor fortolkes med et vist forbehold.

Bilagsfigur 2.5 Zero-first-stage-test på resultat af national test i dansk i 8. klasse

Note: Monte Carlo-regression af resultat af national test i dansk i 8. klasse på instrumentvariablen. Figuren afbilder fordelingen af p-værdien fra en tosidet test af koefficientestimatet på instrumentvariablen fra regressioner på 500 tilfældigt udtrukket populationer blandt ikke-anbragte børn og unge i alderen 6-14 år i perioden 2008-2018.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik.

Bilag 3 Detaljerede resultater

Bilagstabel 3.1 Estimerede effekter opdelt på alder ved anbringelse

	Under 12 år ved anbringelsen		12 år og over ved anbringelsen	
	PSM	IV	PSM	IV
National test, 8. klasse, dansk:				
Deltaget	0,053 *	0,149	0,138 ***	0,034
	(0,091)	(0,379)	(0,000)	(0,842)
Score, gns.	0,227 *	0,550	0,199 *	0,246
	(0,070)	(0,344)	(0,063)	(0,625)
Fravær 8. klasse	-0,046 ***	-0,010	-0,062 ***	-0,019
	(0,000)	(0,847)	(0,000)	(0,730)
Fravær er registreret	0,088 ***	0,051	0,092 ***	0,084
	(0,004)	(0,747)	(0,001)	(0,580)
9. klasse:				
Deltaget i eksamen	0,155 ***	0,247	0,071 ***	0,413 **
	(0,000)	(0,145)	(0,008)	(0,018)
Gns. eksamenskarakter	0,127	-0,075	0,170 **	-0,280
	(0,164)	(0,873)	(0,011)	(0,452)
Gns. standpkt.karakter	0,209	-0,573	0,261 ***	-0,071
	(0,019)	(0,225)	(0,000)	(0,842)
Påbegyndt udd. efter 9. klasse				
10. klasse	0,045 **	-0,000	0,019	-0,103
	(0,010)	(0,999)	(0,251)	(0,346)
Gymnasial uddannelse	0,101 ***	0,106	0,076 ***	0,232
	(0,000)	(0,483)	(0,002)	(0,113)
Erhvervsfaglig uddannelse	0,027	0,190	0,039	0,212
	(0,369)	(0,229)	(0,166)	(0,208)
Antal (cdf)	1.982	(31,5)	2.614	(37,2)
Antal (cdf) med national test	1.188	(24,0)	1.333	(24,0)
Antal (cdf), hvor fravær måles	1.357	(17,1)	1.399	(20,6)
Antal (cdf) med karakterer i 9. kl.	1.034	(14,7)	1.429	(25,4)

Note: PSM: Propensity score matching. IV: Instrumentvariabel-metode. Cdf: F-estimat af instrumentet i first-stage-regressionen for IV-modellen. Hver kolonne viser effekt-estimat af separat estimeret model for hver angivet målgruppe. P-værdier i parentes * p<0,1, ** p<0,05, *** p<0,01.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Styrelsen for IT og Læring.

Bilagstabel 3.2 Estimerede effekter opdelt på med/uden diagnose

	Diagnose		Ingen diagnose	
	PSM	IV	PSM	IV
National test, 8. klasse, dansk:				
Deltaget	0,126 ***	0,001	0,134 ***	0,131
	0,001	(0,996)	0,000	(0,327)
Score, gns.	0,366 *	0,388	0,251 ***	0,574
	0,054	(0,670)	0,002	(0,142)
Fravær 8. klasse	-0,049 **	-0,119	-0,053 ***	0,046
	0,019	(0,144)	0,000	(0,295)
Fravær er registreret	0,180 ***	0,040	0,103 ***	0,101
	0,000	(0,863)	0,000	(0,405)
9. klasse:				
Deltaget i eksamen	0,013	-0,129	0,033 **	-0,021
	0,608	(0,466)	0,017	(0,780)
Gns. eksamenskarakter	0,070 ***	0,004	0,089 ***	0,298 **
	0,006	(0,984)	0,000	(0,021)
Gns. standpkt.karakter	0,035	0,358	0,048	0,116
	0,323	(0,142)	0,060	(0,377)
Påbegyndt udd. efter 9. klasse				
10. klasse	-0,077	-0,317*	0,031 **	0,043
	0,155	(0,098)	0,016	(0,587)
Gymnasial uddannelse	-0,010	0,070	0,070 ***	0,255**
	0,811	(0,671)	0,000	(0,038)
Erhvervsfaglig uddannelse	-0,013	-0,171	0,076 ***	0,251*
	0,825	(0,447)	0,001	(0,061)
Antal (cdf)	833		3.763	
Antal (cdf) med national test	377		2.144	
Antal (cdf), hvor fravær måles	335		2.421	
Antal (cdf) med karakterer i 9. kl.	285		2.178	

Note: PSM: Propensity score matching. IV: Instrumentvariabel-metode. Cdf: F-estimat af instrumentet i first-stage-regressionen for IV-modellen. Hver kolonne viser effekt-estimat af separat estimeret model for hver angivet målgruppe. P-værdier i parentes * p<0,1, ** p<0,05, *** p<0,01

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Styrelsen for IT og Læring.

Bilagstabel 3.3 Estimerede effekter opdelt på specialskole / almen skole.

	Specialskole				Almen skole	
	PSM		IV		PSM	IV
National test, 8. klasse, dansk:						
Deltaget	0,207	***	-0,052	***	0,190	0,207
	(0,002)		(0,864)		(0,137)	(0,002)
Score, gns.	0,742	*	0,457	***	0,552	0,742
	(0,088)		(0,744)		(0,143)	(0,088)
Fravær 8. klasse	-0,111	*	-0,021	***	-0,034	-0,111
	(0,054)		(0,879)		(0,377)	(0,054)
Fravær er registreret	0,013		0,184	***	0,061	0,013
	(0,840)		(0,506)		(0,605)	(0,840)
9. klasse:						
Deltaget i eksamen	-0,010		0,232		0,134	***
	(0,880)		(0,398)		0,000	0,306**
Gns. eksamenskarakter	0,211		-0,855		0,190	***
	(0,489)		(0,252)		0,000	0,019
Gns. standpkt.karakter	-0,052		-1,163		0,234	***
	(0,934)		(0,198)		0,000	-0,037
Påbegyndt udd. efter 9. klasse						
10. klasse	0,032	**	0,060		0,033	**
	(0,025)		(0,539)		0,015	0,048
Gymnasial uddannelse	0,041	*	0,094		0,036	*
	(0,090)		(0,565)		0,061	0,064
Erhvervsfaglig uddannelse	0,013		-0,129		0,033	**
	(0,608)		(0,466)		0,017	-0,021
Antal (cdf)	1.702			2.894		
Antal (cdf) med national test	729			1.792		
Antal (cdf), hvor fravær måles	903			1.853		
Antal (cdf) med karakterer i 9. kl.	671			1.792		

Note: PSM: Propensity score matching. IV: Instrumentvariabel-metode. Cdf: F-estimat af instrumentet i first-stage-regressionen for IV-modellen. Hver kolonne viser effekt-estimat af separat estimeret model for hver angivet målgruppe. P-værdier i parentes * p<0,1, ** p<0,05, *** p<0,01

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Styrelsen for IT og Læring

Bilag 4 Robusthedsanalyser

I denne rapport anvender vi to forskellige metoder til at estimere effekten af anbringelsestype på en række mål for skoleresultater. I metodeafsnittet argumenterer vi for, at IV-modellen kan måle den kausale effekt, når en række betingelser er opfyldt. Omvendt argumenterer vi for, at PSM-modellen måler sammenhængen, men ikke nødvendigvis den kausale sammenhæng, idet der eksisterer nogle uobserverede faktorer, der både påvirker valg af anbringelsestype og skoleresultater.

I dette bilag tester vi dels de betingelser, der skal være opfyldt, for at IV-modellen kan siges at estimere en kausal effekt, og dels tester vi, i hvilket omfang der eksisterer uobserverede faktorer, som kan påvirke resultaterne af PSM-modellen.

Test af uobserveret heterogenitet i PSM-modellen

På trods af en lang række baggrundsfaktorer om de anbragte børn forud for anbringelse, så tyder meget på, at der eksisterer ukendte faktorer, der påvirker beslutningen om, hvorvidt et barn anbringes i familiepleje eller på institution, og at disse ukendte faktorer potentielt påvirker barnets skoleresultater. Som tidligere nævnt kan estimerne fra PSM-modellen kun antages at vise den kausale sammenhæng, hvis det antages, at sådanne faktorer ikke eksisterer. For at teste robustheden af denne antagelse følger vi Ichino et al. (2008).

Idéen er intuitivt simpel. Lad os forestille os, at antagelsen om betinget uafhængighed ikke holder givet de eksisterende data, men at der i stedet eksisterer en udeladt variabel, der er ukorreleret med de forhåndenværende data, men som er både korreleret anbringelsestypen og de fremtidige skoleresultater. Et typiske eksempler kunne være barnets psykiske eller adfærdsmæssige problemer eller forældrenes forældrekompetencer – faktorer, vi ikke har tilstrækkeligt belyst i de eksisterende data, men som potentielt både påvirker beslutningen om anbringelsesform og skoleresultater.

Vi konstruerer nu en sådan fiktiv variabel, der er kendetegnet ved en angivet korrelation med henholdsvis sandsynligheden for at blive anbragt i familiepleje og med sandsynligheden for, at det enkelte skoleresultat er over gennemsnittet for populationen.

Vi konstruerer således en fiktiv variabel U , der er kendetegnet med følgende fordeling og korrelation med valg af anbringelse T og outcome S :¹⁷

Sandsynlighed for at $U=1$ (hvis familiepleje=1 og $S_i > \hat{S}$) = 0,35

Sandsynlighed for at $U=1$ (hvis familiepleje=1 og $S_i < \hat{S}$) = 0,45

Sandsynlighed for at $U=1$ (hvis familiepleje=0 og $S_i > \hat{S}$) = 0,40

Sandsynlighed for at $U=1$ (hvis familiepleje=0 og $S_i < \hat{S}$) = 0,60

Det er altså en faktor, der optræder med større sandsynlighed blandt de børn, der anbringes på institution (0,4 og 0,6), og blandt de børn, der ikke opnår skoleresultater over gennemsnittet

¹⁷ For skolefravær er U dog konstrueret omvendt, så høje værdier af fravær svarer til $S_i < \hat{S}$.

(0,45 og 0,6), mens børn, der anbringes i familiepleje og opnår skoleresultater over gennemsnit, blot optræder med denne faktor i 35 % af tilfældene.

Bilagstabel 4.1 Betydningen af en simuleret ukendt faktor i propensity score matching-modellen (PSM)

	Hovedmodel		Simuleret model		Effekt af U på	
	ATT	Std. Afv.	ATT	Std. Afv.	Skoleresultat	Selektion
Deltage i afgangsprøve	0,062 ***	0,021	0,076 ***	0,028	0,438	0,640
Gns. afgangsprøve	0,198 ***	0,061	0,141 **	0,07	0,434	0,715
National test resultat	0,306 ***	0,090	0,206 *	0,109	0,437	0,746
Fravær 8. klasse	-0,058 ***	0,011	-0,046 ***	0,013	2,392	0,654
Påbegynd. gymnasial	0,088 ***	0,022	0,081 ***	0,025	0,433	0,561
Påbegynd. erhvervsudd.	0,044 *	0,026	0,007	0,029	0,438	0,604
Påbegynd. ungdomsudd.	0,087 ***	0,026	0,078 ***	0,032	0,437	0,626

Note: Propensity score matching. p-værdier i parentes: * p<0,1, ** p<0,05, *** p<0,01. Den simulerede model er estimeret vha. Stata-proceduren sensatt (Nannicini (2007)).

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Styrelsen for IT og Læring.

Ved at inkludere en fiktiv variabel med de ovenstående karakteristika falder stort set alle koeficientestimer (ATT), samtidig med at usikkerheden stiger. Det viser, hvilket bias der potentielt eksisterer på den estimerede sammenhæng (effekten om man vil), hvis der eksisterer uobserverede faktorer, som man ikke kan tage hensyn til. Nogle af estimerne ser dog ikke ud til at blive påvirket mærkbart ved inklusion af den fiktive variabel. Det gælder fx deltagelse i afgangsprøven og påbegyndelse af gymnasial ungdomsuddannelse. Dette modsvarer meget godt vores IV-resultater fra effektanalysen, hvor vi fandt signifikante effektestimater på både deltagelse i afgangsprøven og på påbegyndelse af ungdomsuddannelse (Tabel 5.3 og Tabel 5.5). Til gengæld består den signifikante sammenhæng for fravær i 8. klasse, selvom vi ikke kunne påvise kausal sammenhæng ifølge IV-modellen.

I forhold til ovenstående analyse er det værd at bemærke, at den simulerede model ikke giver det endelige svar på den sande kausale sammenhæng mellem anbringelsestype og de efterfølgende skoleresultater. For selvom det forekommer realistisk, at der eksisterer en eller flere ukendte faktorer, som påvirker både beslutningen om typen af anbringelse, så er det svære spørgsmål, præcis hvilken indflydelse den/de faktorer har, og dermed hvor stor påvirkning man kan forvente. Ovenstående analyse giver dermed en forståelse af, hvordan sammenhængen kan blive påvirket, og en indikation af, hvilke sammenhænge der er stærkere end andre, men altså ikke et svar på, hvad den sande kausale sammenhæng er.

Forskellige specifikationer af PSM-modellen

I dette afsnit undersøger vi, i hvilket omfang specifikation af PSM (matching)-modellen har betydning for resultaterne. I hovedmodellen definerer vi indsatsen (treatment) til at være anbringelse i familiepleje, og vi tager dermed udgangspunkt i de plejebragte børn, som matches med lignende børn anbragt på institution, og den estimerede sammenhæng er dermed baseret på de børn, der ligner børn anbragt i familiepleje, mens de anbragte børn fra kontrolgruppen, som ikke ligner nogen af de plejebragte børn, ikke indgår i analysen. I den første alternative model (Alt. 1) vendes denne betragtning om, så det nu er anbringelse på institution, der specificeres som indsats. Resultatet heraf ses i første kolonne i Bilagstabel 4.2, og som det fremgår, svarer estimerne i det store hele til resultaterne fra hovedmodellen – blot med

modsat fortegn. Det har derfor ikke den store betydning, hvilken anbringelsestype der anses som indsatsen i forhold til den anden.

I den 2. alternative specifikation (Alt. 2) medtages kun et barn fra kontrolgruppen (anbragt på institution) for hvert barn anbragt i familiepleje (nearest neighbour). Dette er i modsætning til hovedmodellen, hvor de fem nærmeste fra kontrolgruppen inkluderes. I alternativ 3 og 4 er det den krævede afstand mellem de matchede individer, der varierer. I hovedmodellen kræves det, at afstanden i den forventede sandsynlighed for at blive anbragt i familiepleje maksimalt er 0,001. I Alt. 3-modellen er afstanden maksimalt 0,0001, mens den tilladte afstand i Alt. 4-modellen er sat til 0,01. For langt de fleste resultater har ændringen af disse specifikationer ingen betydning. Dog ses der en tendens til, at når den krævede afstand minimeres som i Alt. 3, så bliver forskellen mellem de to grupper mindre, hvilket bl.a. ses på resultatet af den nationale test i dansk i 8. klasse, hvor forskellen ikke længere er signifikant.

Bilagstabel 4.2 Fire alternative specifikationer af PSM-modellen

	Alt. 1		Alt. 2		Alt. 3		Alt. 4	
Deltaget i national test i dansk i 8. klasse	-0,140 ***	(0,000)	0,118 ***	(0,000)	0,116 ***	(0,000)	0,134 ***	(0,000)
Resultat af national test i dansk i 8. klasse ¹	-0,172 **	(0,022)	0,242 ***	(0,004)	0,156	(0,207)	0,273 ***	(0,001)
Fravær 8. klasse	0,047 ***	(0,000)	-0,051 ***	(0,000)	-0,055 ***	(0,000)	-0,052 ***	(0,000)
Fravær er registreret	-0,131 ***	(0,000)	0,133 ***	(0,000)	0,154 ***	(0,000)	0,120 ***	(0,000)
Afsluttet 9. klasse	-0,016	(0,322)	0,038 **	(0,038)	-0,003	(0,872)	0,033 **	(0,032)
Deltaget i 9. klasses afgangsprøve	-0,117 ***	(0,000)	0,107 ***	(0,000)	0,088 ***	(0,003)	0,103 ***	(0,000)
9. kl. afgangsprøve, gns. ¹	-0,164 ***	(0,001)	0,215 ***	(0,000)	0,242 ***	(0,010)	0,204 ***	(0,000)
Standpunktskarakter, gns. ¹	-0,210 ***	(0,000)	0,254 ***	(0,000)	0,208 **	(0,037)	0,246 ***	(0,000)
<i>Opstart af uddannelse:</i>								
Gymnasial	-0,075 ***	(0,000)	0,096 ***	(0,000)	0,109 ***	(0,000)	0,084 ***	(0,000)
Erhvervsrettet	-0,020	(0,366)	0,021	(0,386)	0,000	(0,992)	0,045 **	(0,032)
Ungdomsuddannelse	-0,073 **	(0,014)	0,065 **	(0,045)	0,100 *	(0,058)	0,072 **	(0,014)

Anm.: Propensity score matching: specifikation af hovedmodel: anbringelse i familiepleje er treatment / 5 nearest neighbour / caliper = 0,001, Afgang fra hovedmodel for de alternative modeller: Alt 1: anbringelse på institution er treatment, Alt. 2: 1 nearest neighbour, Alt 3: caliper = 0,0001, Alt. 4: caliper= 0,01. Resultater af hovedmodellen fremgår af Tabel 5.1.

Note: ¹ Standardafvigelse fra det standardiserede landsgennemsnit. p-værdier i parentes: * p<0,1, ** p<0,05, *** p<0,01.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Styrelsen for IT og Læring.

Forskellige specifikationer af IV-modellen

I dette afsnit undersøger vi, i hvilket omfang specifikation af IV-modellen har betydning for resultaterne. Vi varierer specifikationen i forhold til, hvilke forklarende variable der medtages i modellen, samt i forhold til definitionen af instrumentet (se Bilagstabel 4.3).

Bilagstabel 4.3 Alternative specifikationer af IV-modellen. Variation i forhold til inkluderede forklarende variable (kovariater) i modellen og i forhold til definition af instrument.

	Kovariater				Instrument			
	Hovedmodel	Uden individuelle karakteristika	Uden kommunale faktorer	Uden kovariater	Andel året før	Andel samme år (ekskl. egen)		
Deltaget i national test i dansk i 8. klasse	0,112 (0,418)	0,078 (0,567)	0,197* (0,078)	0,166* (0,062)	0,167 (0,303)	[41]	0,151	[107]
Resultat af national test i dansk i 8. klasse ¹	0,717* (0,097)	0,524 (0,213)	0,012 (0,973)	-0,148 (0,641)	0,819 (0,111)	[29]	0,657**	[82]
Fravær 8. klasse	-0,012 (0,782)	-0,033 (0,412)	-0,064 (0,105)	-0,073** (0,033)	-0,029 (0,587)	[34]	-0,036	[89]
Fravær er registreret	0,026 (0,844)	0,103 (0,442)	0,230** (0,028)	0,303*** (0,000)	0,092 (0,548)	[39]	0,012	[102]
Afsluttet 9. klasse	0,009 (0,927)	-0,010 (0,913)	0,049 (0,509)	-0,015 (0,803)	0,063 (0,566)	[37]	0,000	[99]
Deltaget i 9. klasses afgangsprøve	0,288* (0,050)	0,245* (0,078)	0,213* (0,066)	0,149* (0,094)	0,334* (0,053)	[37]	0,247**	[99]
9. kl. afgangsprøve, gns. ¹	-0,110 (0,762)	-0,191 (0,593)	-0,409 (0,156)	-0,469** (0,045)	-0,528 (0,263)	[18]	-0,045	[53]
Standpunktskarakter, gns. ¹	-0,187 (0,609)	-0,113 (0,734)	-0,218 (0,451)	-0,253 (0,275)	-0,505 (0,290)	[17]	-0,082	[48]
Opstart af uddannelse:								
Gymnasial	0,222* (0,090)	0,156 (0,211)	0,072 (0,477)	-0,016 (0,839)	0,203 (0,185)	[33]	0,119	[81]
Erhvervsrettet	0,288* (0,050)	0,269* (0,062)	0,351*** (0,003)	0,317*** (0,001)	0,450** (0,013)	[33]	0,201*	[81]
Ungdomsuddannelse	0,438*** (0,004)	0,366** (0,017)	0,353*** (0,003)	0,256*** (0,007)	0,533*** (0,004)	[33]	0,285**	[81]

Anm.: Specifikation af IV-hovedmodel: instrument = andel 12 måneder før egen anbringelse, inklusive egne og forældres karakteristika samt kommunale faktorer (se Tabel 3.2). Resultater af hovedmodellen fremgår af Tabel 5.1-Tabel 5.5.

Note: ¹ Standardafvigelse fra det standardiserede landsgennemsnit. P-værdier i parentes: * p<0,1, ** p<0,05, *** p<0,01. F-test af instrument i klammer [].

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Styrelsen for IT og Læring.

Det fremgår af tabellen, at de positive effekter af anbringelse i familiepleje på deltagelse i 9. klasses afgangsprøve og opstart af ungdomsuddannelse, som vi fandt i hovedmodellen, også genfindes i alle varianter af specifikationen. Den svagt positive effekt, vi så på resultatet af den nationale test i dansk i 8. klasse, ses imidlertid ikke i modellerne uden individuelle eller kommunale kovariater. I forhold til modellen uden de individuelle karakteristika kunne det tyde

på, at der uden disse faktorer er for meget støj i modellen, hvilket gør, at effekten estimeres med for meget usikkerhed. I forhold til modellen uden kommunale faktorer ser der til gengæld ud til at være noget andet på spil. Det fremgår nemlig, at hvis der ikke korrigeres for kommunale faktorer, fremkommer der en positiv effekt på deltagelse i de nationale tests. Noget tyder altså på, at kommuner, der har tendens til at anvende familiepleje som anbringelsesform, også i højere grad har skoleelever, der deltager i de nationale tests – måske fordi de har færre elever på specialskoler eller lignende. Ved en generel højere deltagelse i testen må det - alt andet lige – også forventes, at det gennemsnitlige testresultat bliver lavere, hvilket sandsynligvis er skyld i, at effekten på testresultatet nærmer sig nul i modellerne uden kommunale faktorer.

Effekten på gennemsnittet af afgangsprøven falder også markant i modellen uden kommunale faktorer og bliver faktisk signifikant negativt i modellen uden nogen kovariater. Dette tyder igen på, at kommuner med større tendens til at anbringe i familiepleje generelt har et lavere karakterniveau i afgangsprøven blandt de anbragte. Denne sammenhæng skyldes måske en generel sammenhæng mellem en større tendens til at anbringe i familiepleje i kommuner med lavere uddannelsesniveau og viser, hvor vigtigt det er at korrigere for disse kommunale faktorer i modellen. På tilsvarende vis finder vi signifikante effekter på fravær, når vi ikke korrigerer for kommunale faktorer.

De forskellige specifikationer af instrumentet ser generelt ikke ud til at ændre noget mærkbart på resultaterne. I nogle tilfælde ændres størrelsen af koefficienten dog markant, hvilket kan skyldes et svagere instrument. Dette ses fx for effekten på opstart af ungdomsuddannelse, hvor F-testen af det instrument, der anvender andelen i familiepleje året før anbringelse, kun er 5.

Bilag 5 Balancetest

Bilagstabel 5.1 Balance mellem anbragte i familiepleje og anbragte på institution efter matching

Variable	Hovedmodel					
	Anbragte i familiepleje	Matchede institutionsanbragte	% bias	P Caliper 0,001	P Caliper 0,01	P Caliper 0,0001
Alder ved anbringelse:						
7 år	0,05	0,06	-5,5	0,148	0,254	0,588
8 år	0,08	0,08	-2,2	0,557	0,404	0,446
9 år	0,10	0,09	1,9	0,592	0,823	0,856
10 år	0,11	0,12	-2,8	0,439	0,564	0,256
11 år	0,14	0,14	-0,5	0,886	0,833	0,882
12 år	0,17	0,16	2,3	0,471	0,539	0,198
13 år	0,21	0,21	0,4	0,905	0,61	0,345
14 år	0,12	0,11	0,4	0,883	0,836	0,859
Anbringelsesår:						
2009	0,15	0,15	1,4	0,656	0,794	0,784
2010	0,15	0,15	-0,3	0,934	0,984	0,403
2011	0,15	0,14	0,8	0,818	0,321	0,5
2012	0,13	0,13	-1,1	0,734	0,805	0,094*
2013	0,08	0,08	-1,2	0,708	0,863	0,045
2014	0,08	0,08	-0,7	0,838	0,726	0,015**
2015	0,06	0,08	-5,5	0,119	0,125	0,872
2016	0,03	0,03	-0,2	0,944	0,972	0,606
2017	0,01	0,01	1,1	0,672	0,276	0,789
Anden etnisk oprindelse	0,11	0,11	-1	0,757	0,884	0,664
Dreng	0,52	0,50	3,6	0,274	0,557	0,729
Diagnose ifølge indlæggelse:						
Cerebral parese	0,009	0,007	1,3	0,55	0,576	0,147
Udviklingshæmning	0,054	0,045	3,3	0,224	0,229	0,835
Autismespektrum	0,047	0,049	-0,7	0,762	0,842	0,451
ADHD	0,163	0,162	0,2	0,949	0,561	0,949
Downs syndrom	0,003	0,002	1,8	0,555	0,949	0,564
Hjerneskode	0,039	0,042	-1,1	0,733	0,883	0,383
Epilepsi	0,042	0,042	0	0,99	0,862	0,094*
Muskelsvind og lignende	0,001	0,002	-2,2	0,444	0,311	1
Anbragt med samtykke	0,86	0,86	-1,1	0,731	0,555	0,595
Samtykke ukendt	0,03	0,03	-2,5	0,422	0,854	0,361
Specialundervisning i almen klasse	0,02	0,03	-6,9	0,074*	0,146	0,364
Specialundervisning i specialklasse	0,10	0,10	0,4	0,89	0,477	0,564
På behandlingshjem	0,05	0,06	-1,6	-0,67	0,796	0,159
På specialskole i 9. klasse	0,05	0,06	-0,8	-0,28	0,74	0,772
På efterskole i 9. klasse	0,08	0,07	2,5	0,495	0,84	0,339

Variable	Hovedmodel					
	Anbragte i familiepleje	Matchede institutionsanbragte	% bias	P Caliper 0,001	P Caliper 0,01	P Caliper 0,0001
I anden skoletype	0,13	0,13	-0,4	0,889	0,883	0,774
Specialundervisning pga. udviklingshæmning	0,033	0,026	3,5	0,244	0,583	0,447
Specialundervisning pga. psykiske problemer	0,012	0,010	2	0,415	0,601	0,64
Specialundervisning pga. fysiske problemer	0,006	0,010	-5,6	0,123	0,407	0,414
Forebyggende foranstaltninger:						
Under 1 år før anbringelse	0,15	0,15	-0,2	0,959	0,667	0,803
Påbegyndt 1-4 år før anbringelse	0,19	0,17	6,4	0,047	0,013	0,488
Påbegyndt minimum 4 år før anbringelse	0,21	0,18	5,5	0,099*	0,18	0,6
Mors alder på anbringelsestidspunkt	27,00	26,90	1,5	0,663	0,323	0,673
Mor af anden etnisk oprindelse	0,10	0,11	-2,9	0,351	0,942	0,906
Mor erhvervsudd. el. kort udd.	0,26	0,27	-2,1	0,505	0,497	0,787
Mor mellemlang udd.	0,04	0,03	0,8	0,76	0,77	0,185
Mor lang udd.	0,01	0,01	0,9	0,656	0,396	0,577
Mor død	0,05	0,05	1,8	0,62	0,287	0,31
Mor på overførselsindkomst året inden anbringelse	0,70	0,71	-2,8	0,379	0,551	0,884
Mor ukendt	0,020	0,022	-1,5	0,683	0,276	0,814
Mor tidl. straffet ifølge straffelov	0,017	0,020	-2,4	0,48	0,961	0,94
Mor tidl. straffet: lov om euforiserende stoffer	0,002	0,002	1	0,675	0,645	0,654
Mor tidl. straffet ifølge våbenlov	0,001	0,001	-0,3	0,935	0,922	0,85
Kontakter med sundhedsvæsen seneste 3 år:						
Mor antal besøg hos speciallæge	1,16	1,13	1	0,709	0,566	0,201
Mor antal besøg hos psykolog/psykiater	0,72	0,68	1,7	0,637	0,936	0,104
Mor forebyggende undersøgelse	0,73	0,66	0,9	0,814	0,536	0,956
Mor antal besøg hos almen praksis	17,46	16,93	3,4	0,298	0,255	0,189
Mor antal indlæggelser	2,11	2,10	0,6	0,857	0,237	0,928
Fars alder på anbringelsestidspunkt	29,33	29,33	0	0,997	0,452	0,448
Far af anden etnisk oprindelse	0,10	0,09	2,2	0,461	0,514	0,542
Far erhvervsudd. el. kort udd.	0,29	0,30	-1,1	0,744	0,456	0,416
Far mellemlang udd.	0,02	0,02	0	0,993	0,795	0,619
Far lang udd.	0,01	0,01	3,7	0,09*	0,325	0,349
Far død	0,053	0,044	4,3	0,19	0,078	0,069*
Far på overførselsindkomst året inden anbringelse	0,588	0,605	-3,4	0,291	0,172	0,727
Far ukendt	0,061	0,063	-0,7	0,838	0,405	0,521
Far tidl. straffet ifølge straffelov	0,112	0,095	5,5	0,085	0,127	0,498
Far tidl. straffet: lov om euforiserende stoffer	0,045	0,038	3,6	0,262	0,391	0,887
Far tidl. straffet: våbenlov	0,028	0,019	5,9	0,059	0,155	0,514
Kontakter med sundhedsvæsen seneste 3 år:						
Far antal besøg hos speciallæge	0,66	0,71	-3,2	0,373	0,993	1

Variable	Hovedmodel					
	Anbragte i familiepleje	Matchede institutionsanbragte	% bias	P Caliper 0,001	P Caliper 0,01	P Caliper 0,0001
Far antal besøg hos psykolog/psykiater	0,26	0,26	-0,2	0,944	0,865	0,524
Far forebyggende undersøgelse	0,16	0,19	-0,6	0,783	0,508	0,025**
Far antal besøg hos almen praksis	8,40	8,45	-0,5	0,874	0,859	0,57
Far antal indlæggelser	1,46	1,44	1	0,749	0,793	0,585
Kommunalt regnskab i anbringende kommune:						
- Folkeskoleområdet pr. 6-16-årig	81.726	81.641	1,1	0,727	0,811	0,765
- Specialundervisning pr. 6-16-årig	7.651	7.754	-2,7	0,408	0,301	0,307
- Det specialiserede børneområde	11.003	10.969	1,3	0,693	0,885	0,599
- Udg. til kontanthjælp pr 17-64-årig	3.953	4.003	-2,7	0,396	0,82	0,091*
- Udg. til førtidspension pr 17-64-årig	6.592	6.584	0,5	0,887	0,508	0,52
% voksne med grundskole	32,5	32,5	0,8	0,806	0,718	0,999
% voksne med mellemlang uddannelse	13,7	13,8	-1,3	0,68	0,656	0,789
% voksne med lang udd.	5,3	5,4	-2,5	0,438	0,444	0,46
Bykommune	0,33	0,33	0,3	0,915	0,904	0,918
Mellemkommune	0,21	0,21	-1,9	0,559	0,486	0,272
Yderkommune	0,47	0,46	1,3	0,706	0,645	0,313

Note: P angiver sandsynligheden for at de to gennemsnit er ens. * p<0,1, ** p<0,05, *** p<0,01.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Styrelsen for IT og Læring.

Bilagstabel 5.2 Test af balancen mellem anbragte i familiepleje og anbragte på institution efter matching – opdelt på undergrupper

Variable	P < 12 år	P ≥ 12 år	P Med diagnose	P Uden diagnose	P Special- skole	P Almen grund- skole
Alder ved anbringelse:						
7 år	0,134		0,877	0,829	,	0,888
8 år	0,836		0,498	0,551	0,613	0,93
9 år	0,888		0,709	0,849	0,315	0,713
10 år	0,678		0,781	0,666	0,369	0,568
11 år	0,218		0,076	0,452	0,587	0,233
12 år	,	0,249	0,899	0,939	0,248	0,198
13 år	,	0,824	0,582	0,669	0,675	0,989
14 år	,	0,314	0,27	0,589	0,845	0,935
Anbringelsesår:						
2009	0,785	0,754	0,489	0,183	,	0,566
2010	0,892	0,939	0,765	0,195	,	0,433
2011	0,184	0,839	0,663	0,419	,	0,786
2012	0,656	0,109	0,958	0,469	0,399	0,584
2013	0,821	0,158	0,662	0,99	0,377	0,755
2014	0,881	0,998	0,532	0,303	0,496	0,472
2015	0,04**	0,266	0,795	0,254	0,813	0,372
2016		0,754	0,623	0,862	0,367	0,667
2017		0,866	0,525	0,735	0,772	0,938
Anden etnisk oprindelse	0,912	0,606	0,871	0,9	0,832	0,974
Dreng	0,554	0,55	0,778	0,607	0,692	0,726
Diagnose ifølge indlæggelse:						
Cerebral parese	0,552	0,191	0,341	,	0,918	0,867
Udviklingshæmning	0,472	0,72	0,883	,	0,177	0,212
Autismespektrum	0,618	0,8	0,548	,	0,816	0,956
ADHD	0,629	0,55	0,904	,	0,941	0,683
Downs syndrom	0,48	0,126	0,195	,	0,563	0,608
Hjerneskode	0,418	0,704	0,856	,	0,453	0,652
Epilepsi	0,243	0,815	0,719	,	0,05*	0,397
Muskelsvind og lignende	,	0,804	0,785	,	,	0,891
Anbragt med samtykke	0,872	0,799	0,586	0,529	0,121	0,9
Samtykke ukendt	0,395	0,749	0,934	0,365	0,334	0,761
Specialundervisning i almen klasse	0,76	0,361	0,54	0,901	0,96	0,823
Specialundervisning i specialklasse	0,946	0,393	0,552	0,05	0,858	0,829
På behandlingshjem	0,778	0,736	0,946	0,307	0,73	,
På specialskole i 9. klasse	0,447	0,517	0,736	0,509	0,575	,
På efterskole i 9. klasse	0,149	0,9	0,155	0,067	0,566	0,884
I anden skoletype	0,913	0,564	0,226	0,211	0,356	0,457
Specialundervisning pga. udviklings- hæmning	0,45	0,879	0,957	0,48	0,87	0,657
Specialundervisning pga. psykiske problemer	0,284	0,453	0,574	0,66	0,862	0,479

Variable	P < 12 år	P ≥ 12 år	P Med diagnose	P Uden diagnose	P Special- skole	P Almen grund- skole
Specialundervisning pga. fysiske problemer	0,423	0,518	0,893	0,462	0,157	0,601
Forebyggende foranstaltninger:						
Under 1 år før anbringelse	0,275	0,535	0,768	0,632	0,659	0,644
Påbegyndt 1-4 år før anbringelse	0,012	0,379	0,854	0,596	0,281	0,23
Påbegyndt minimum 4 år før anbringelse	0,893	0,455	0,883	0,62	0,529	0,52
Mors alder på anbringelsestidspunkt	0,808	1	0,506	0,774	0,358	0,19
Mor af anden etnisk oprindelse	0,471	0,874	0,973	0,79	0,578	0,814
Mor erhvervsudd. el. kort udd.	0,761	0,908	0,405	0,51	0,296	0,665
Mor mellemlang udd.	0,763	0,917	0,449	0,104	0,407	0,767
Mor lang udd.	0,507	0,622	0,813	0,157	0,954	0,607
Mor død	0,288	0,672	0,872	0,938	0,319	0,191
Mor på overførselsindkomst året inden anbringelse	0,423	0,249	0,949	0,882	0,731	0,488
Mor ukendt	0,487	0,825	0,532	0,564	0,818	0,807
Mor tidl. straffet ifølge straffelov	0,797	0,89	0,387	0,586	0,319	0,485
Mor tidl. straffet: lov om euforiserende stoffer	0,684	0,317	0,528	0,498	,	0,31
Mor tidl. straffet ifølge våbenlov	0,361	0,752	,	0,946	,	0,731
Kontakter med sundhedsvæsen seneste 3 år:						
Mor antal besøg hos speciallæge	0,44	0,78	0,548	0,594	0,505	0,483
Mor antal besøg hos psykolog/psykiater	0,382	0,761	0,97	0,443	0,166	0,544
Mor forebyggende undersøgelse	0,657	0,317	0,6	0,589	0,657	0,715
Mor antal besøg hos almen praksis	0,806	0,85	0,768	0,712	0,482	0,323
Mor antal indlæggelser	0,712	0,988	0,996	0,674	0,971	0,629
Farens alder på anbringelsestidspunkt	0,248	0,734	0,834	0,58	0,398	0,718
Far af anden etnisk oprindelse	0,912	0,888	0,814	0,348	0,8	0,493
Far erhvervsudd. el. kort udd.	0,277	0,545	0,912	0,58	0,704	0,321
Far mellemlang udd.	0,975	0,537	0,642	0,72	0,882	0,89
Far lang udd.	0,176	0,216	0,932	0,145	0,565	0,663
Far død	0,98	0,211	0,893	0,521	0,289	0,534
Far på overførselsindkomst året inden anbringelse	0,852	0,418	0,584	0,875	0,754	0,634
Far ukendt	0,079*	0,641	0,84	0,39	0,961	0,452
Far tidl. straffet ifølge straffelov	0,124	0,524	0,854	0,659	0,443	0,187
Far tidl. straffet: lov om euforiserende stoffer	0,289	0,519	0,549	0,75	0,757	0,371
Far tidl. straffet: våbenlov	0,261	0,858	0,294	0,767	0,714	0,672
Kontakter med sundhedsvæsen seneste 3 år:						
Far antal besøg hos speciallæge	0,211	0,904	0,547	0,9	0,735	0,682
Far antal besøg hos psykolog/psykiater	0,955	0,721	0,552	0,09*	0,661	0,844
Far forebyggende undersøgelse	0,594	0,725	0,312	0,896	0,832	0,481

Variable	P < 12 år	P ≥ 12 år	P Med diagnose	P Uden diagnose	P Special- skole	P Almen grund- skole
Far antal besøg hos almen praksis	0,25	0,762	0,595	0,791	0,749	0,999
Far antal indlæggelser	0,184	0,377	0,42	0,732	0,843	0,838
Kommunalt regnskab i anbringende kommune:					0,39	0,961
- Folkeskoleområdet pr. 6-16-årig	0,885	0,588	0,866	0,583	0,804	0,412
- Specialundervisning pr. 6-16-årig	0,972	0,682	0,617	0,262	0,304	0,96
- Det specialiserede børneområde	0,891	0,545	0,224	0,684	0,615	0,744
- Udg. til kontanthjælp pr 17-64-årig	0,695	0,638	0,5	0,172	0,639	0,924
- Udg. til førtidspension pr 17-64-årig	0,887	0,686	0,237	0,577	0,252	0,796
% voksne med grundskole	0,548	0,552	0,591	0,784	0,192	0,507
% voksne med mellemlang udd.	0,547	0,442	0,579	0,605	0,145	0,652
% voksne med lang udd.	0,677	0,435	0,98	0,94	0,219	0,617
Bykommune	0,667	0,795	0,4	0,678	0,19	0,974
Mellemkommune	0,827	0,688	0,47	0,61	0,512	0,706
Yderkommune	0,811	0,557	0,167	0,984	0,428	0,736

Note: P angiver sandsynligheden for at de to gennemsnit er ens. * p<0,1, ** p<0,05, *** p<0,01.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Styrelsen for IT og Læring.

VIDEVELFÆRD

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD